

טבלת סיכומי פסיקה / פרופ' שחר ליפשיץ (תשע"א)

עקב המבנה החדש של הבחינה דיני משפחה השנה, והעובדה כי הוחלט שתיעשה בחומרים סגורים תוך התמקדות לא קטנה בפסקי הדין, הוחלט על סיכום של הפסיקה הרלוונטית לפי הסילבוס המצומצם שפורסם.

הסיכום שלפניכם בחלקו אותנטי, בחלקו לקוח מסיכומים אחרים ומשופץ, אך ערוך כאן לטובת למידה נוחה יותר למבחן. פסקי דין שנלמדו לעבודה במהלך השנה ברובם אינם מסוכמים פה היות ונלמדו לעומק וקיימים בנמצא, אך הובאו ברשימה למי שרוצה להיזכר.

ברצוננו להדגיש כי **אין אחריות לתוכן הסיכום** בכל צורה שהיא, וכל אחד יכול לבחור האם ללמוד ממנו אם לאו.

בהצלחה!!

נושא	שם פסק הדין	העובדות/ השאלה המשפטית	ההלכה ודעות מיעוט
	בג"צ 8638/03 אמיר נ' בית הדין הרבני הגדול	העובדות: בי"ד אישר הסכם גירושין שכלל משמורת, מזונות ילדים, מזונות אישה והסכם שאם הבעל ייתבע על ידה או על ידי הילדים בעתיד היא תשפה אותו. לאחר שנים הילדים הגישו תביעה להגדלת מזונות. העותרת פנתה לבית משפט לענייני משפחה שיבטל את השיפוי בחוזה. המשיב פנה לבית הדין שיאכוף אותו. בסוף בי"ד הגדול קבע שישיא לאכוף אותו. השאלה המשפטית: האם ניתן לדון בתביעה רכושית של הבעל הנשענת על הפרת הסכם גירושין.	ביהמ"ש פסק: 1. למעשה לא ניתן להקנות סמכות לערכאה שיפוטית בהסכמת הצדדים. הסכמת הצדדים רלוונטית רק במקום שבו החוק מאפשר להכיר בהסכמה כמקור סמכות. 2. הצדדים לא יכולים להסכים לתת סמכות לבית הדין בדבר שאין לו סמכות מכוח חוק. 3. סעיף 9 שמדבר על סמכות בהסכמה, מדבר רק על ענייני מעמד אישי ולא ניתן להוסיף סמכות בהסכמת הצדדים בענייני רכוש.
מבוא- סמכות השיפוט	בג"צ 8497/00 פלמן נ' פלמן	העובדות: בית-המשפט לענייני משפחה קבע כי בסמכותו לדון בתביעה רכושית שהעותרת הגישה, שכן תביעת גירושין שהמשיב 1 הגיש לבית-הדין הרבני ושכרך בה את ענייני הרכוש לא הייתה כנה. לאחר מכן קבע בית-הדין הרבני האזורי כי הסמכות לדון בחלוקת הרכוש נתונה בידי, שכן תביעת הגירושין הייתה כנה וכך אף כריכת ענייני הרכוש. האישה ערערה לבג"צ. השאלה המשפטית: מה טיבה ודינה של כריכת ענייני הרכוש בגירושין?	ביהמ"ש פסק: חלוקת רכוש בין בני-זוג אינה כרוכה מעצם טיבה וטבעה בתביעת הגירושין. נדרשת כריכה מפורשת של עניינים אלו. התנאים: 1. תביעת הגירושין תהא כנה; 2. נדרש כי הכריכה תהא כנה. 3. נדרש כי הכריכה תיעשה כדין. השאלה אם תביעת גירושין שהוגשה על-ידי אחד מבני-הזוג היא כנה, ואם הכריכה בה נעשתה בכנות וכדין, (אינה זהה לשאלת קיומה של עילת גירושין בין בני-הזוג), אינה נתונה בסמכותם הייחודית של בתי-הדין הרבניים. מתקיים כיבוד הדדי. ברגע שערכאה אחת החליטה האחרת לא תחליט. נדרש טעם מיוחד כדי שערכאה אחרת תחליט שיש לה סמכות לאחר פסק הדין. בנוסף: בדרך כלל, אם הבעל מתנה את הגט בוותרים כספיים, תביעת הגירושין לא כנה
כנות הכריכה	ע"א 198/82 דותן נ' דותן	בפס"ד זה הובאה רק ההלכה בקצרה עקב חשיבות משנית ודיון בכיתה.	ביהמ"ש פסק: התנהגותו הרעה של הבעל תומכת בגירסה, כי תביעת הגירושין היא תביעה "כנה". אין בית המשפט צריך לשקול, מה הם סיכויי תביעת הגירושין. נושא החזקת הילדים לפי מהותו כרוך בנושא הגירושין, ואין צורך לדון לגביו בכנות הכריכה.
כנות הכריכה נטל הוכחה	ע"א 384/85 בן יאיר נ' בן יאיר	בפס"ד זה הובאה רק ההלכה בקצרה עקב חשיבות משנית ודיון בכיתה.	ביהמ"ש פסק: נטל ההוכחה בדבר כנות כריכת נושא המזונות בתביעה לגירושין שהוגשה על-ידי הבעל לביה"ד הרבני רובץ על הבעל. כנות הכריכה מוכרעת על פי ראיות- על הבעל לשכנע את בית המשפט, שהוא כרך את שאלת מזונותיה של אשתו בתביעת הגירושין לא רק במטרה לסכל את ניסיון האישה להביא את בעיית מזונותיה להכרעה לפני בית המשפט המחוזי אלא מתוך מאמץ כן להגיע להתדיינות יעילה ולפתרון צודק ומעשי בנושא זה. בנוסף: ניתן להשתמש להוכחת הכנות, בראיות שונות מהתדיינות קודמות, פרוטוקולים וכל דבר הנחוץ לקבוע זאת.
כריכה משמורת חינוך ילדים	בג"צ 5507/97 עליזה אמיר נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה	העובדות: האישה הגישה תביעה בבית המשפט המחוזי למזונות ולמשמורת על הילד. האב הגיש לאחר מכן תביעה לבית הדין בבקשה לגירושין ו"כרך" בה את חינוכו. התבצעה התדיינות מקבילה בשאלת המשמורת (במחוזי) ובשאלת החינוך (בבית הדין). השאלה המשפטית: האם תביעת למשמורת בבית המשפט המחוזי כוללת גם את נושא חינוך הילד?	הקדמה: הילכת פלורסהיים קובעת כי תביעה להחזקת ילדים הכרוכה בתביעת גירושין, אינה כוללת תביעה בנושא חינוכם של הילדים. ביהמ"ש פסק: 1. הלכת פלורסהיים לא רלוונטית לביהמ"ש המחוזי אלא רק לביה"ד. תביעה להחזקת קטין, אשר הוגשה בבית- המשפט המחוזי, טומנת בחובה, בדרך כלל, גם את ענייני החינוך. 2. המבחן הוא ענייני: כל שדרש להכרעה לצורך החזקת הקטין כלול במסגרת התביעה, ואף חינוך ילדים במשמע. מכאן שלביה"ד אין סמכות לדון בדבר. 3. נושא החינוך יכול שיבוא בגדרי שיפוטו של בית-דין רבני רק אם הסכימו על כך כל הצדדים הנוגעים בדבר או אם נכרך מפורשות בתביעת הגירושין, ובהנחה שהוא מן ה"כרוכים". 4. בית המשפט שדרש ראשון לנושא (כדין) יכריע.

<p>ביהמ"ש פסק: הסכם שיפוי הוא חוזה ככל החוזים. סמכות מקורית: אין לבית הדין סמכות מקורית לאכוף חובת שיפוי חוזית (שזכתה לקבל תוקף של פסק דין) שכן לא מדובר בעניין של נישואין וגירושין. סמכות מכוח סעיף 9 (הסמכה): גם מכוחו אין סמכות שכן הוא מדבר רק על ענייני מעמד אישי. סמכות מכוח חוק יחסי ממון: סעיפים 11-12 מעניקים מעמד של הסכם ממון להסכם שקיבל תוקף של פסק בית דין. אך סעיף 13 קובע כי החוק לא יכול לשנות את סמכות בתי הדין. סמכות מכוח היותו של ההסכם פסק דין: לא רלוונטית שכן הטענה לא הועלתה. אי סיום הדיון: העובדה שהסכם השיפוי צופה פני עתיד אין פרושה שקמה סמכות נמשכת. סמכות נמשכת: תביעה לשינוי בנושא לא סופי תועלה מול הערכאה שדנה בנושא באופן מקורי. במקרה זה לא מדובר בשנייה הסכם אלא אכיפתו – נושא ממוני שהוא גם סופי. הלכה: הנושא הוא ממוני, לבית הדין אין שום סמכות.</p>	<p>העובדות: זוג החליטו להתגרש. פנו לביה"ד וביקשו כי יאשר הסכם גירושין שכתרו ביניהם. מסכימים על גירושין, החזקת ילדים (לאישה), הסדר ראייה, מזונות ילדים והסכם שיפוי במידה ויגדלו. לאחר מספר חודשים הילדים תבעו במחוזי הגדלת המזונות וזו התקבלה. בעקבותיה פנה האיש לבית הדין לאכיפת הסכם השיפוי. השאלה המשפטית: האם קנה בית הדין הרבני סמכות לטפל בתביעתו של האיש (בסמכותו הייחודית בין בסמכותו המקבילה) או שהסמכות היא בידי בית המשפט האזרחי ובידיו בלבד?</p>	<p>בג"צ 6103/93 סימה לוי נ' ביה"ד הרבני</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: 1. כנות הכריכה שווה לחובה לנהוג בתום לב. 2. שאלת הכנות היא שאלה עובדתית שיש לבחון בכל מקרה לגופו. 3. אי עמידה בעקרונות תום הלב שוללת את כנות הכריכה ובכך את הכריכה עצמה.</p>	<p>העובדות: האישה הגישה תביעת גירושין בבי"ד רבני וכרכה בה את חלוקת הרכוש. לאחר מכן הגיש העותר לביהמ"ש לענייני משפחה תביעה לחלוקת רכוש. עלתה טענה כי לביה"ד אין סמכות לדון בחלוקת הרכוש משום שהכריכה לא הייתה כנה (שכן העותרת רשמה נכסים משותפים כאילו היו רק על שם הבעל וחלק מהנכסים רק על שמה מבלי לדרוש עליהם סעד).</p>	<p>בג"צ 5747/03 פלוני נ' פלונית</p>	<p>כנות הכריכה</p>
<p>ביהמ"ש פסק: 1. תביעה ליישוב סכסוך (תקנות 258כ(ג) ו- 258כא(ב) לתקסד"א) דינה כדין תביעה לבית המשפט לענייני משפחה. לכן אם התביעות הוגשו כדין הרי שלבית המשפט לענייני משפחה סמכות. 2. יש משמעות לברור האם התביעה ליישוב סכסוך הוגשה בתום לב. תביעה זו ניתנת להגשה במהירות (דורשת פחות פרטים מתביעה רגילה בבית משפט לענייני משפחה) ולכן עולה חשש כי ישתמשו בה כדי להשיג קדימות על פני בית הדין הדתי. המבחנים לתום הלב הם אותם מבחנים של כנות הכריכה (בדגש על להוכיח שאין ניצול של התהליך כדי להשיג יתרון מהירות ושליטת סמכות מהערכאה השנייה).</p>	<p>העובדות: איחוד של 2 עתירות. נשים שהגישו בקשה ליישוב סכסוך בבית המשפט לענייני משפחה (בענייני ממון) והבעלים הגישו לאחר מכן תביעת גירושין לבית דין רבני וכרכו בה את הממון. השאלה המשפטית: מה מעמד התביעה ליישוב סכסוך (לא מדובר בתביעה רגילה) ולמי יש סמכות?</p>	<p>בג"צ 5918/07 פלונית בית הדין הרבני הגדול.</p>	<p>תוו"ל בבקשה ליישוב סכסוך</p>
<p>ביהמ"ש פסק: בעניין הסמכות: מקום שבו קיימת שונות דתית בין הורי הקטין בסכסוך משמורת, אין עוד סמכות ייחודית לבית-הדין, ואז יש לפנות בבקשה מכוח סימן 55 (רישה) לדבר המלך במועצה על ארץ-ישראל. בעניין המשמורת: ערכאה אזרחית היא שתשקול את טובת הילדים לגופו של סכסוך, ולא רק על יסוד קביעה א-פרוורית בדבר השתייכות דתית של הקטינים לדתו של אחד מבני-הזוג.</p>	<p>העובדות: המבקש והמשיבה נישאו באוקראינה בשנת 1981, בנישואים אזרחיים. המשיבה נוצרייה פרובסלבית, הבעל הינו ערבי-מוסלמי תושב העיר טייבה. האישה פתחה בהליכים בבית-המשפט לענייני משפחה, ותבעה מזונות לה ולילדים וכן תביעה למשמורת הקטינים. האיש פנה לבית הדין שרעי שיאשר את נישואין כשרעים ויקבע שהילדים מוסלמים וכך גם קבע בית הדין. בהמשך קבע כי האב יהיה אפוטרופס. השאלה המשפטית: האם המשמורת והמזונות האם הם בסמכותו של ביה"ד?</p>	<p>בשי"א 1421/97 אבו ראס-טיבי נ' אבו ראס-טיבי</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: 1. פקודת העדה הדתית (המרה) קובעת (בסעיף 2(4) רישא) כי חרף המרת עדה "יוסיף השיפוט בענייני נישואין, גירושין ומזונות להיות בידי אותו בית משפט ששפט בעניינים אלה לפני ההמרה". 2. מכוחה של הוראה זו - אותה יש לשלב בהפעלת סמכות הנשיא על פי חוק התרת נישואין (מקרים מיוחדים), יש להתעלם מהמרת הדת שהתרחשה לאחר הנישואין. 3. למרות זאת, לפי ההלכה אין תחולה להוראת הרישא של סעיף 2(4) לפקודת העדה הדתית (המרה) במקום שאחד מבני הזוג המיר דתו לזו של בן הזוג האחר, באופן שעתה הם חברים לאותה עדה דתית.</p>	<p>העובדות: המבקשת והמשיב נישאו בנישואים אזרחיים באתיופיה. המבקשת הייתה נוצרייה יווניה. המשיב היה יהודי. לאחר הנישואין המירה המבקשת את דתה כנדרש על פי פקודת העדה הדתית. הבקשה היא להתרת נישואין. השאלה המשפטית: האם המרת דתה נעשתה כדין ומה הדין שיחול עליהם כרגע?</p>	<p>בה"ן 7884/96 בירהנה נ' מהסלו</p>	<p>השתייכות דתית</p>
<p>ביהמ"ש החליט: דין הבקשה להידחות מחוסר סמכות נשיא בית המשפט העליון לדון בה. על-פי הוראות פקודת העדה הדתית (המרה) - "יוסיף השיפוט בענייני נישואין, גיטין ומזונות להיות בידי אותו בית המשפט ששפט בעניינים אלה לפני ההמרה (שרעי במקרה זה), אלא אם כן נעשו גם הבעל גם אשתו חברים לעדה דתית אחרת" (סעיף 2(4) לפקודת העדה הדתית (המרה)).</p>	<p>העובדות: המבקשת נולדה יהודייה, המירה דתה לאסלם ונישאה למשיב (מוסלמי) בנישואין שרעים. לאחר מכן המירה המבקשת את דתה ליהודיה. מבקשת התרת נישואין ופונה לנשיא בית המשפט העליון שיקבע את מקום השיפוט. השאלה המשפטית: מי מוסמך להחליט ולדון בעניינים?</p>	<p>בה"ן 1575/96 קידר נ' קידר</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: 1. סמכותו של נשיא בימ"ש העליון מותנית בכך ששני בני-הזוג אינם מאותה הדת. השאלה הרלוונטית הינה האם בעת נישואיה הייתה המבקשת מוסלמייה? (142). 2. (להלן – הפקודה). המבקשת (הבת) חיה וגדלה</p>	<p>העובדות: המבקשת נולדה לאב מוסלמי ולאם יהודייה שהתאסלמה לפני הולדת המבקשת, וחיה כל חייה כמוסלמייה. לא ידוע אם המרת הדת נעשתה על-פי פקודת העדה הדתית (המרה) (להלן – הפקודה). המבקשת (הבת) חיה וגדלה</p>	<p>בה"ן 5212/97 אבו נגיב נ' אבו נגיב</p>	

<p>2. בהיעדר נתונים בדבר השאלה אם אמה של המבקשת המירה דתה לאסלאם על-פי פקודת ההמרה – שהיא ההמרה המוכרת על-ידי הדין האזרחי – יש לראות במבקשת ככפולת דת לפיכך, יש לומר כי זהו מצב דברים שבו ענייני התרת הנישואין אינם בשיפוטו הייחודי של בית-דין דתי, וממילא קמה סמכותו של נשיא בית-המשפט העליון לפי סעיף 1(א) לחוק (143) – ז. אין הכרעה דפקטו שכן הדין הוא רק על הסמכות.</p>	<p>כמוסלמיה, ונישאה למשיב בבית-הדין השרעי. עזבה המבקשת את ביתה ופנתה לבית-הדין הרבני כדי שיכיר בה כיהודיה. בית-הדין נענה לבקשה, וההכרה נרשמה כהמרת דת לפי הפקודה. היא מבקשת להתיר נישואיה, ופונה לנשיא בית-המשפט העליון כדי שיקבע את מקום השיפוט לעניין זה. השאלה המשפטית: מהו מקום השיפוט לעניינה של המבקשת? והאם לנשיא ביהמ"ש העליון סמכות להחליט?</p>		
<p>ביהמ"ש פסק: 1. סעיף 4(2) חל כאשר אדם עוזב "עדה דתית" ומתקבל לעדה דתית אחרת. במקרה הזה הדת ההינדית היא לא עדה דתית לפי פירושה בחוק הישראלי ולכן אין תחולה לסעיף. 2. המרת הדת: לא בוצעה לפי פק' ההמרה, אבל התקבל אישור של ראש העדה (היהודית) כי הוא גוייר כחוק. ברק: ניתן להמיר דת גם שמחוץ לפקודה בהינתן אישור של ראש העדה. כיוון שהוא יהודי, יש סמכות לביה"ד. 3. בנוגע לטענה כי לביה"ד אין סמכות שכן מדובר בנישואין אזרחיים והשניים כלל לא נשואים לפי ההלכה – טענה זו פוסקת שכן בית הדין טוען שהדרישה לגט היא פועל יוצא של החיים המשותפים שלהם ביחד.</p>	<p>העובדות: זוג התחתנו בנישואין אזרחיים בהודו. הבעל הינדי האישה יהודיה. הבעל עלה לארץ והמיר דתו ליהדות. בעת הגירושין פנה לבית הדין הדתי וזה קבע כי יש לתת גט לחומרה (שכן הנישואין היו אזרחיים). האישה טענה לחוסר סמכות שכן העותר לא יהודי שכן גיורו לא הושלם כחוק. גם אם הגיור כחוק לפי סעיף 4(2) של פקודת ההמרה, חרף המרת דת הסמכות היא של הערכאה שדנה בנושא לפני הנישואין (אזרחית – הודית).</p>	<p>בג"צ 304/86 שמואל נ' ביה"ד הרבני האזרחי בת"א ואח'</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: 1. התאסלמות האישה הייתה כדן ולכן לפי המשפט האזרחי הילד הוא מוסלמי. לפי הדין הדתי הוא כפול דת. סמכות השיפוט חשובה שכן היא תשליך על טובת הילד. 2. ההורים בני דתות שונות לכן יש לפנות לנשיא ביהמ"ש העליון מכוח סעיף 55 לדבר המלך המאפשר לשקול את טובת הילד ושיקולים נוספים להכרעת הסמכות.</p>	<p>העובדות: אישה התאסלמה, התחתנה עם מוסלמי וילדה ילד. רצתה להתגרש וחזרה ליהדות (כחוק) וגם הילד הוכרז כיהודי. האב דורש משמורת בבית הדין השרעי. השאלה המשפטית: האם טוענת לחוסר סמכות של ביה"ד השרעי, האם צודקת?</p>	<p>בג"צ 304/86 ברק נ' בית הדין השרעי יפו ואח'</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: 1. ביהמ"ש בארה"ב רכש סמכות בעניינים הממוניים. 2. האם יש סמכות נמשכת עקב ההסכם? כלל הסמכות הנמשכת חל על תביעה לשינוי או לתיקון הסכם גירושין שאושר כפסק-דין, אך אין הוא חל על תביעה לפרשנות ההסכם או לאכיפתו. 3. סמכות ביה"ד לגבי הגירושין: המילה "בישראל" בסעיף 1 לחוק שיפוט בתי דין רבניים מתייחסת למקום הימצאם של בעלי-הדין בעת הגשת התביעה לביה"ד, ולא למקום הנישואין או הגירושין. 4. אולם, לא בכל המקרים נדרשת נוכחות פיזית של שני בני-הזוג בישראל, וניתן להסתפק בנוכחות קונסטרוקטיבית של התובע או הנתבע. אין צורך בתושבות אלא מספיקה "זיקה" לישראל.</p>	<p>העובדות: אישה הגישה תביעה למוזנות, חלוקת רכוש ואכיפת ההסכם בארה"ב והבעל בתגובה הגיש בקשה לגירושין בבית הדין. בין בני הזוג יש הסכם שקיבל תוקף של פסק דין בבית דין רבני עקב אירועים קודמים. השאלה המשפטית: למי הסמכות לדון בעניינים?</p>	<p>ע"א 3868/95 ורבר נ' ורבר פסקאות 34-38 לפסק הדין.</p>	<p>זיקה מדינתית</p>
<p>ביהמ"ש פסק: 1. התנאי של סעיף 1 לא מתקיים עבור שני בני הזוג (והוא צריך להתקיים על שניהם): שניהם לא תושבים, לא אזרחים ורק יהודים. הביקור החטוף בארץ לא ממלא את הדרישה. הסעיף לא חל על כל יהודי העולם ולכן אין סמכות. 2. בתביעת האישה יש נסיון לשימוש לא נאות בסמכות של בית דין ויש בה כדי להעיד על כנות הכריכה של המזונות בעניין הגירושין.</p>	<p>העובדות: זוג התחתנו במונקו בנישואין אזרחיים ודתיים. התגרשו בגירושין אזרחיים. חיים במונקו. האישה הגישה בישראל תביעה לבית הדין לחייב את הבעל במוזנות שכן היא עגונה (לא התגרשו בגירושין דתיים). בעת ביקורו בארץ נאסר על העותר לצאת עקב התביעה נגדו. השאלה המשפטית: הבעל טוען לחוסר סמכות.</p>	<p>בג"צ 6751/04 סבג נ' בית הדין הרבני הגדול.</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: 1. התנאים לקיומו של סעיף 1: בני הזוג יהודים, הם לא אזרחים אך לפי פרשנות תכליתית של הביטוי תושב, ניתן לראות בהם כתושבים (ישיבת קבע ארוכה בארץ). 2. לגבי התנאי השלישי (שהם "בישראל") הרי שהבעל בישראל ולאשה יש זיקה לישראל מכוח העובדות (גידלה כאן ילדים, רכוש, התחתנה כאן ועוד). ולכן בית הדין פעל בסמכות. לגבי הפגיעה בחופש התנועה: מדובר בזכות יסוד, אבל היא לא מוחלטת. ביה"ד התרשם כי הסיבה שלא נותנת גט היא סיבה רכושית ועל כן ניתן להפעיל עליה סנקציות.</p>	<p>העובדות: בני זוג יהודים (שהם גם אזרחי גרמניה) התחתנו בישראל וגרו בה. התגרשו בגרמניה גירושין אזרחיים. הבעל חי בארץ והאישה בארה"ב. הבעל תבע גירושין דתיים והאישה סרבה לתת לו גט. בית הדין קבע שהיא חייבת לתת. במהלך ביקור שלה בארץ נמנעה יצאתה בעקבות זאת. השאלה המשפטית: למי הסמכות?</p>	<p>בג"צ 7075/04 פלונית נ' פלוני</p>	
<p>רקע: פסק הדין עוסק בתקופה שבה עבר חוק בתי הדין הרבניים שבפועל העביר את הסמכות בנושא נישואין וגירושין לבתי הדין הדתיים מבית המשפט המחוזי. ביהמ"ש פסק: 1. הזוג הנ"ל כפוף להסדר הישן – כלומר, המחוזי יכול להחליט האם הם נשואים. 2. מתן פסק דין הצהרתי כי הם נשואים לא יפגע בסדר</p>	<p>העובדות: הבעל היה ספק כהן והאישה הייתה גרושה ולכן רבנים לא הסכימו לחתן אותם. לכן הם התחתנו אצל עורך דין בטקס דתי (עם כתובה וכל הבוגירי). השאלה המשפטית: האם ניתן לדון בנושא זה בביהמ"ש המחוזי? האם זוג שהתחתן לפני חוק</p>	<p>ע"א 238/53 כהן ובוסליק נ' מ"י</p>	

<p>הציבורי, בייחוד כיוון שלפי הפרשנות של בג"צ את הדין הדתי מדובר בחתונה כשרה.</p> <p>3. לגבי כשרות החתונה: בית המשפט העליון בוחן את הדין הדתי (קידושין כתובה, ביעה וכל החרא הזה) ומחליט כי היא כשרה.</p> <p>4. דעת מיעוט של חשין: הפרשנות של החוק היא שהוא מחיל עצמו על כולם – לא מקבל את דעת הרוב. כמו כן אין לאשר את הנישואין שכן הם במטרה לקעקע את סמכות הדין הדתי ואין לסייע בידיהם לעשות זאת.</p>	<p>בתי דין רבניים כפוף לחוק החדש או להסדר הישן?</p>		<p>ההתמודדות האזרחית עם הדין הדתי</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. בית הדין השרעי מוסמך לדון בנושא אבהות שכן הוא יונק את סמכותו מסימן 52 לדבר המלך, שם כתוב שקביעת אבהות היא עניין מעמד אישי. הדבר שונה עבור יהודים שם אין סמכות לבית הדין בנושא. מכאן שהחלטתו של בית הדין בוצעה בסמכות ולפי הדין.</p> <p>2. למרות זאת: קיימת זכות יסוד של אדם לדעת את מוצאו. יש משה של חוקים שדנה בזכות זו של ילד וקובעת כי פירוש הביטוי ילד הוא כמשמעותו הביולוגית (חוק הירושה, חוק השבות, חוק השמות, חוק מעמד האישה וכו'). לכן לבית המשפט האזרחי סמכות לתת פסק דין הצהרתי לגבי אבהות אזרחית.</p> <p>3. בחוק לתיקון דיני משפחה סעיף 3(ב)(מזונות) נקבע כי מקום שיש חובת מזונות לפי הדין האישי יפעלו לפיו. ומקום שלא, יפעלו לפי החובה במישור האזרחי. הילדה תקבל מזונות מכוח סעיף 3(ב).</p>	<p>העובדות:</p> <p>ילד מוסלמי שנולד מחוץ לנישואין ותובע כי יכירו בו (סעד הצהרתי) כבן של האב ועל כן יקבל מזונות. לפי המשפט המוסלמי אבהות היא רק מכוח נישואין. בית הדין השרעי קבע כי הוא לא אב לפי החוקים הדתיים.</p> <p>השאלה המשפטית: האם יש סמכות לבית המשפט המחוזי לדון בנושא האבהות?</p>	<p>ע"א 3077/90 פלוגית נ' פלוגי (אבהות אזרחית).</p>	
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>נטל ההוכחה של המעמד האישי ועל החובה הנובעת ממנו הוא על המבקש מזונות. חובה אזרחית? בניגוד לסעיף 3 לחוק המזונות (שעוסק במזונות ילדים) וקובע בהעדר מזונות דתיים מזונות ילדים אזרחיים, בסעיף 2 (מזונות אישה) אין הוראה שקובעת שאם אין מזונות מכוח המעמד האישי יחולו הוראות החוק. כלומר, אין מזונות אישה שלא מהדין הדתי.</p> <p>למרות זאת: ניתן במקרים הצורך, שבהם האישה תשאר חסרת כל, לתת מזונות מכוח חוק יסוד כבוד האדם וחירותו. במקרה הנוכחי אין צורך בכך.</p>	<p>העובדות:</p> <p>האישה יהודיה הבעל יווני אורתודוקסי. היא דורשת מזונות אישה. טענת הבעל הייתה שהאישה לא הוכיחה את מעמדו האישי - יווני אורתודוקסי ולכן קל וחומר שלא הוכיחה חובה לפי המעמד האישי למזונות.</p>	<p>ע"א 7038/93 סולומון נ' סולומון</p>	<p>מזונות מכוח חו"י כבה"א וחירותו</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. טענתו של הבעל כי מרגע שנפסק בביה"ד הדתי שעליהם להתגרש אין האישה זכאית למזונות- איננה עומדת.</p> <p>2. מה גם, שתביעת הגירושין של הבעל איננה כנה שכן הוא טוען שהוא מעוניין להתגרש שכן מדובר בנישואין אסורים, אבל זה לא הפריע לו לחיות עם האישה 30 שנה.</p>	<p>העובדות: כהן וגרושה שהתחננו חתונה אזרחית בקפריסין וחיו ביחד שנים רבות. הבעל רצה להתגרש (כנראה כי בגד עם אישה אחרת).</p> <p>בביה"ד הרבני נקבע שיש לתת גט לחומרה כי מדובר בנישואי איסור ועליהם להתגרש.</p> <p>בבית משפט אזרחי האישה קיבלה מזונות עד נתינת הגט. הבעל טען כי כיוון שמדובר בנישואי איסור אין הוא חייב במזונות מרגע שנפסק שיש לתת לאישה גט (והוא עוד לא נתן – כנראה עקב סכסוך כספי). השאלה המשפטית: האם הבעל חייב במזונותיה או לא?</p>	<p>ע"א 4590/92 כהנא נ' כהנא (ראו מערכת היחסים בין הערכאות)</p>	
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. בתי הדין הרבניים רשאים לקבוע את סדרי הדין לעצמם (במקרה זה צו איסור היציאה הוא חלק מסדרי הדין).</p> <p>2. הסמכות לא בלתי מוגבלת ויש להפעילה בסבירות (כמו כל רשות שלטונית).</p> <p>3. סבירות פירושה איזון בין חופש התנועה של אדם לביצוע של תובעה משפטית (תביעת שלום הבית). על האיזון לקחת בחשבון את חוק יסוד כבוד האדם וחירותו.</p> <p>מסקנה: ניתן לעקב יציאה אם קיים חשש כן ורציני לפגיעה בסדרי הדין ולהגשמת התהליך המשפטי. במקרה הנוכחי אין חשש זה מתקיים.</p> <p>באופן כללי: אין ביה"ד הרבני מוסמך ליתן צו עיכוב יציאה מהארץ רק משום שהדבר מפריע לשלום הבית (להבדיל מהפרעה להליכי השיפוט בדבר שלום הבית).</p>	<p>העובדות:</p> <p>בני הזוג במהלך גירושין. האישה רוצה לצאת לחול והבעל הגיש תביעה לשלום בית שבמסגרתה הוצא צו איסור יציאה לחול (שכן לא יכול להיות שלום בית אם היא בחול...).</p>	<p>בג"צ 3914/92 לאה לב נ' ביה"ד הרבני האזורי בת"א</p>	
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. פירוק שיתוף בדירת מגורים הוא פירוק שיתוף לכל דבר שחל עליו חוק המקרקעין. למרות זאת, לא ניתן להתעלם מהפן של המעמד האישי שקיים.</p> <p>2. לבית משפט השלום יש שתי דרכים: האחת להשהות את החלטתו עד שידון נושא המדור בבית הדין, או להכריע בנושא המדור מכוח סמכותו האגבית הנובעת מסעיף 76 לחוק בתי המשפט.</p> <p>3. במקרה הנוכחי בית משפט השלום נתן פסק דין חלוט מכוח סמכותו האגבית ויש לכבד אותו.</p>	<p>העובדות:</p> <p>הבעל מגיש תביעה לפירוק שיתוף בדירת מגורים ובית משפט השלום מאשר אותה. במקביל בית הדין בדיון בענייני מעמד אישי פסק כי היא יכולה להשאר בדירה במסגרת זכותה למדור.</p>	<p>בג"ץ 2626/90 ראש חודש נ' ראש חודש</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: נישואין לא שוללים את זכותו של אדם לפרטיות - היא זכות יסוד מכוח חוק יסוד כבוד האדם</p>	<p>העובדות:</p> <p>בעל מגיש תביעה נגד האישה בבית דין רבני</p>	<p>בג"צ 6650/04 פלוגית נ'</p>	

<p>והירותו (סעיף 7) ומכוח חוק הגנת הפרטיות.</p> <p>1. סעיף 32 קובע כי ניתן לעשות שימוש בראיות שהושגו תוך כדי פגיעה בפרטיות במידה ומתקיימות הגנות. במקרה המדובר הגנת תום הלב (סעיף 18) לא מתקיימת. כיוון שכך לא ניתן להציג את הראיות.</p> <p>2. פסק הדין של בית הרבני מתבטל כי הושתת על ראיות לא קבילות. הדין מוחזר לבית הדין לדיון מחודש ללא הראיות.</p>	<p>ומביא קלטות שצילם אותה מקיימת יחסי מין עם גבר אחר, בבית המשותף בו היא גרה לבד. בית הדין קבע כי האישה חייבת לקבל גט לאלתר. האישה טענה כי קלטות הן ראיות שהושגו תוך כדי פגיעה בפרטיות ולכן הן לא קבילות.</p> <p>השאלה המשפטית: האם הראיות קבילות?</p>	<p>בית הדין הרבני האזורי בנתניה</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. על בני זוג שנישאו לפני חוק יחסי ממון חלה הלכת השיתוף (1973). ראשית יש לבדוק האם נכון להפעיל את ההלכה: קרי האם היו חיים משותפים. עקרון השוויון, שקיבל מעמד חוקתי, מחזק את הלכת השיתוף.</p> <p>2. הרישום של נכס, איננו רלוונטי לנושא השיתוף בו.</p> <p>3. הימנעות של בית הדין לפסוק לפי הלכת שיתוף נכסים נכנסת בגדרי חוק יסוד השפיטה ומחייבת סעד למען הצדק / סעד בעקבות חריגה מסמכות.</p> <p>4. פסק הדין של בית הדין הרבני מבוטל והעניין מוחזר אליו לדיון וחלוקה מחודשים.</p>	<p>העובדות:</p> <p>האישה מתלוננת שבית הדין פסק שבניגוד להלכת שיתוף נכסים שכן בבדיקת הנכסים הוא חילק שווה בשווה רק את אלו שהיו רשומים על שם שניהם.</p>	<p>בג"צ 99 / 2222 אנז'ל (אורה) גבאי נ' בית-הדין הרבני הגדול</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>כיוון שבית המשפט דחה את החלטתו בנושא השיתוף עד להחלטת בית הדין, מכוח עקרון כיבוד הערכאות יש לקבל את פסיקת בית הדין ולא לאפשר פירוק שיתוף.</p> <p>חשין בדעת מיעוט: הסמכות של בית הדין לקבוע מדור מבוססת על סמכותו למונות. הסמכות לקבוע מזונות אין פרושה זכות לקבוע קניין או ליצור קניין. הסמכות היא לחייב את הבעל במדור בלבד ולא לתת זכויות במדור מסוים שמהוות בפועל שלילה של זכויות הבעל בהם.</p>	<p>העובדות:</p> <p>הוגשו תביעות מקבילות: תביעת אישה למונות ומדור בבית דין רבני ותביעת בעל לשיתוף בבית משפט אזרחי. בית הדין הורה על מדור ספציפי של האישה בבית - לתמיד.</p> <p>השאלה המשפטית: האם היה מוסמך ביה"ד לקבוע ויש לקבל את הפסיקה?</p>	<p>בג"צ 5969/94 אקנין נ' בית הדין הרבני (רכוש)</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. הלכת השיתוף היא יציר הפסיקה, מבוססת על הסכמה בין בני הזוג, שהיא משתמעת וניתן לשלול אותה רק בהסכם. ההלכה שוויונית. ההלכה איננה נובעת מהנישואין והיא תופסת גם ללא נישואין (ידב"צ).</p> <p>2. סיבה ראשונה להפעלת הדין האזרחי: פוסק לפי הדין הדתי, אלא אם יש הוראת חוק שמורה לו אחרת. במקרה המדובר סעיף 2 לחוק שוויון זכויות האישה קובע כי לאישה יש קניין פרטי מנותק מבעלה וכן קובע כי יש לנהוג בשוויון.</p> <p>3. סיבה שניה: לא יתכן שכאשר אישה נכנסת לבי"ד דתי, זכויות כלליות שקיימות לה נעלמות. כדי לפגוע בזכויות צריך חוק מפורש. אין חוק כזה (גם לא חוק שיפוט בתי דין רבנים שכן הוא מדבר על ענייני מעמד אישי בלבד).</p> <p>4. סיבה שלישית: שיטת המשפט הישראלית היא קוהרנטית. פסק דין והלכות של בג"צ הן חוק והוא חל על כל בתי המשפט.</p>	<p>העובדות:</p> <p>בית דין דתי לא פסק חלוקת רכוש לפי הלכת שיתוף נכסים אלא נותן לאישה רק כתובה.</p> <p>השאלה המשפטית: האם יש לחייב את בית הדין הדתי לדון בחלוקת הרכוש לפי הלכות אזרחיות?</p>	<p>בג"צ 1000/92 בבלי נ' בית הדין הרבני הגדול ואח'</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. כיוון שאין הסכם ממון, חל על הצדדים חוק יחסי ממון. סעיף 5 לחוק מבחין בין נכסים שנצברו מהלך הנישואין, אותם יש לחלק בשוויון, לבין אלו שהצדדים נכנסו איתם לנישואין ואותם אין לחלק.</p> <p>2. מעבר לסעיף 5, ניתן לטעון לשיתוף מכוח הלכת הדין הכללי- כדי להחליט בנוגע לנכס מסוים האם קיים בו שיתוף מכוח הלכת הדין הכללי יש לבחון: א. את מקור המימון שלו (האם משותף). ב. את הכוונה של הצדדים בו.</p> <p>3. בית הדין לא בחן את הפרטים בנוגע לשתי דירות שנרכשו במהלך הנישואין ומחצית מהן דורשת האישה. ההחלטה היא שהיא מקבלת חצי מהן.</p>	<p>העובדות:</p> <p>בני זוג עתירי נכסים מתגרשים, כאשר מדובר בנישואין שניים עבור שניהם. הבעל נכנס עם נכסים רבים (12מ'), האישה עם מעט (חצי מ'). האישה טוענת כי בית הדין לא חילק לפי חוק יחסי ממון ולפי הלכת הדין הכללי הקיימת. בין היתר, בית הדין קיזז מהסכומים שמגיעים לאישה, ירידה כללית בנכסיו של הבעל שקרתה במהלך הנישואין (הפסיד 4 מליון שקל).</p> <p>השאלה המשפטית: מה התנאים להחלת השיתוף מכוח הדין הכללי והאם יש מקום בהתאם לדין הכללי להעניק לאישה עוד מנכסי הבעל?</p>	<p>בג"צ 5416/09 פלונית נ' פלוני</p> <p>(החלת ההלכה של שיתוף מכוח הדין הכללי במקביל לתחולת חוק יחסי ממון על ביד"ר).</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. התערבות בפסיקת בתי הדין מבוצעת בנסיבות מיוחדות - סעד מהצדק וחריגה מסמכות (חוק יסוד השפיטה).</p> <p>2. הלכת השיתוף היא תוצאה של כוונה סוביקטיבית של הצדדים ויסודות אובייקטיביים נורמטיביים שמטרתם לגבש שוויון. הלכת השיתוף לא מבוססת על מנהגים של עדה מסוימת או תקופה מסוימת, בטח כאשר מדובר בדירת מגורים משותפת.</p> <p>3. הלכת השיתוף היא חזקה הניתנת לסתירה. לצורך זאת נדרשים טעמים כבדי משקל. במקרה הנוכחי עניין המימון איננו ברור ונושא הרישום לא רלוונטי. יש הראיות מצביעות על כוונה ברורה לשיתוף.</p>	<p>העובדות:</p> <p>זוג נשוי שנים רבות מתגרש. המחלוקת היא לגבי הדירה שלהם שנקנתה לאחר 4 שנות נישואין ורשומה רק על שם הבעל. בית דין קבע כי אין לאישה זכויות עליה. הטענה הייתה כי יש להחיל את הנורמות שהיו מקובלות בזמן שהדירה נרכשה (שנות החמישים) ומהן עולה שלא הייתה כוונת שיתוף.</p> <p>השאלה המשפטית: האם ניתן להחיל שיתוף על הדירה הנ"ל?</p>	<p>בג"צ 8214/07 פלונית נ' פלוני ובית הדין הרבני האזורי בתל אביב ואח'</p> <p>(החלת הנורמות שנקבעו בקשר לחזקת השיתוף על ביד"ר)</p>

<p>הפרת הבטחה נישואים על ידי אדם נשוי</p>	<p>ע"א 5258/98 פלונית נ' פלוני</p> <p>השאלה המשפטית- האם הסכם נישואין בין פנויים תופס מבחינה משפטית: ואם כן אז- האם הפרת הסכם לנישואין אשר אחד הצדדים לו נשוי בעת ההתקשרות, מעניק לצד האחר זכות לפיצויים?</p>	<p>ביהמ"ש פסק (השופט ברק)-</p> <p>1. אין דבר בהסכמים להינשא, המונע את החלת דיני החוזים עליהם. עם זאת, חוזה נוצר אם צדדים התכוונו ליצור יחס משפטי מחייב או חברתי גרידא. שאלה זו צריכה להיבחן על-פי נסיבותיו של כל מקרה. יש לבחון את התנהגות הצדדים, את טיב הקשר ואת תוכן ההבטחות. הסתמכות מצד מקבל ההבטחה ושינוי מצבו לרעה עשויים להיות אינדיקציות בדבר כניסה לתחום החוזי.</p> <p>2. איוון בין ערכי מוסד הנישואין לבין הצורך לקיים הבטחות, מוביל למסקנה כי ההסכם להינשא, גם אם בעת עריכתו היה אחד מבני-הזוג נשוי, אינו עומד בסתירה לתקנת הציבור. ייתכנו מקרים מיוחדים, בהם הסכם המבוסס על הבטחת נישואין עלול לסתור את תקנת הציבור, למשל כאשר יש בו פגיעה מכוונת כלפי צד שלישי (הברחת נכסים).</p> <p>השופט ריבלין-</p> <p>1. לא מסכים עם המסקנה הראשונה של ברק. לטענתו יש לבטל בחקיקה את העילה החוזית של הפרת הבטחת נישואין, או להגבילה לנזקי ממון בלבד, ואם כבר – אז יש ומדובר בעילה נזיקית של תרמית או מצג שוא.</p> <p>2. מסכים עם ברק ביחס לשאלה השנייה לפיה הסכם שזכה עם אדם נשוי אינו שולל את תקנת הציבור.</p> <p>השופט פרוקצ'יה- מסכימה עם הנשיא ברק. הערעור התקבל.</p>
<p>רישום נישואים</p>	<p>בג"צ 47/82 קרן התנועה ליהדות מתקדמת בישראל ואח' נ' שר הדתות ואח'</p> <p>העובדות: העותרים בוגרי המכונים למדעי היהדות של התנועה הרפורמית בסינסינטי בארה"ב. הוסמכו כרבנים שם ואף הוסמכו לערוך טקסי נישואין ליהודים כיוסף אחד מהם משמש רב של התנועה ליהדות מתקדמת בת"א, והשני רב כנ"ל בחיפה.</p> <p>השאלה המשפטית-</p> <p>1. האם שר הדתות רשאי לסמוך החלטתו לגבי הכרה ברב רושם, על חוות דעתה של הרבנות הראשית? או שמא עליו להחליט בעצמו?</p> <p>2. האם יש להכיר בקרן ליהדות מתקדמת כ"תנועה רשמית" לעניין פקי הנישואין והגירושין (רישום), והאם יש להכיר בכשירות העותרים לשמש כרב רושם נישואין.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (השופט אלון):</p> <p>ברישום נישואין יש אספקטים מינהליים אך גם מהותיים- הלכתיים מובהקים, משום שהוא כולל גם את עריכת הנישואין, וזהו תפקיד הדרוש ידע וכשירות הלכתית. לשר הדתות מותר ואף ראוי שיעביר את הבקשה לחוות דעת בקשר להסמכת רושמי נישואין לרבנות הראשית. אם השר שוכנע כי הרבנות נתנה דעתה משיקולים מינהליים והלכתיים ראויים- אין מניעה שהוא יאמץ את חוות דעתה. בחוק שיווי זכויות האשה נאמר במפורש שאין החוק נועד לפגוע בדיני נישואין וגירושין- משמע השקפידי המחוקק שתחום זה יעשה ע"פ דין תורה ולכן הוצא במפורש עיקרון השוויון בין המינים אם תיווצר סתירה בינו לבין דין תורה. כלל גדול שדין תורה אינו רק התורה שבכתב אלא מכלול דיני ההלכה. ביהמ"ש יאפשר לבניו שנישאו לא לפי דין תורה אולם בהירשם לצורך מרשם האוכלוסין בנישואין התקפים בדיעבד, סותר איסורי תורה. העתיירה נדחתה בדעת רוב.</p>
<p>תוצאות עריכת טקס נישואין אסור</p>	<p>ע"פ 208/53 גנור נ' היועמ"ש</p> <p>העובדות: בניו כהן וגרושה רצו להינשא. הרבנות סירבה להשיאם עקב כך שזה אסור בדין תורה. הם פנו לעו"ד (המערער) שיערוך להם טקס קידושין. המערער העמיד לדין בגין מעבר על איסור זה והורשע בעבירה של "תקלה ציבורית"- מכאן הערעור שלו.</p>	<p>הערעור נדחה וביהמ"ש פסק:</p> <p>המעשה מקיים את יסודות עבירת תקלה ציבורית- המערער עשה דבר שעלול להביא לתקלה ציבורית- משמע: לכך שזוגות רבים ייאצלו את המוסדות הציבוריים להעניק תעודות נישואין למי שאינם ראויים לכך.</p> <p>איש אינו רוצה כי תעודות נישואין יהפכו למוצר הנמכר בשוק שיהיה צורך לבחון תוקף כל אחת מהן בדיעבד- וזה ללא קשר לעמדת ביהמ"ש בנוגע לנישואין אזרחיים.</p>
<p>ריבוי נישואין</p>	<p>ע"א 247/97 סבג רחל נ' סבג מרסל</p> <p>העובדות: אדם נישא 3 פעמים. בפעם הראשונה התגרש כדין. בשניה חויבה אשתו להתגרש ממנו, משסירבה, הוא קיבל היתר לשאת אישה נוספת על פניה, אולם ניתן פס"ד נוסף שאמר כי אין לחייב לבסוף את האשה במתן הגט. וכך נוצר מצב שהוא נשוי ל-2 נשים רשמית יחד. כעת ישנה מחלוקת לגבי הירושה בין האישה השנייה שטוענת כי עדיין נשואה לו לבין האישה השלישית שהיא אשתו בזמן מותו. המחוזי פסק לשנייה מחצית מהירושה- מכאן הערעור על כך.</p>	<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. ע"פ קריאה עקרונית של חוק הירושה והרציונאליים בבסיסו נכון היה לחלק את הירושה למעגל הקרוב ואז לא היתה מקבלת האשה השנייה דבר משום שאינה חיה עמו זמן רב, אינה נחשבת בת זוג לצורך סי' 10 לחוק, וכן משום שלא תצא חוטה נשכרת עקב אי מתן הגט.</p> <p>2. אולם פסיקה כזו היתה מרוקנת את סי' 146 לחוק הירושה מתוכן- היות והוא קובע כי ישנם מקרים בהם אדם יהיה נשוי ולא בן זוג של יותר מאישה אחת ואכן מעניק לה זכויות.</p> <p>3. הבעל לא מילא את כל חיוביו הממוניים ביחס לאישה ולכן היא קיבלה פסק-דין שאין לכופ אותה לתת גט- פס"ד זה מראה כי היא איננה סרבנית גט למרות שהיתר הנישואין לא בוטל ולכן אין לבטל את זכאותה לירושה ולראותה כגרושה לצורך חוק הירושה.</p> <p>הערעור נדחה ויש לחלק את הירושה שווה בשווה.</p>
<p>דיני בורנובסקי נ' הרב הראשי לישראל ואח'</p>	<p>ד"נ 10/69 בורנובסקי נ' הרב הראשי לישראל ואח'</p> <p>העובדות: ביה"ד הרבני הגדול התיר לבעל למרות פסיקת ביה"ד הרבני – ע"פ ביהמ"ש סירובה נבע ממניעי נקמה היות וחייבהם הזוגיים היו הרוסים מזה 10 שנים והבעל מילא כל חובותיו כלפיה. אי לכך- 2 הרבנים הראשיים לישראל נתנו לבעל את ההיתר שפוטר אותו מעבירת הביגמיה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>בו סיבה אובייקטיבית מונעת את פירוק הנישואין- מחלת נפש וכד'. אולם, אין טעם להפריד בין מקרי "המכשול האובייקטיבי" למקרי סרבנות האישה לקבל גט ולכן אין הצדק לצמצם את סמכותם של הרבנים רק למקרים מהסוג הראשון בעיקר לאור החוק לתיקון דיני העונשין (ריבוי נישואין), בו הרבנים הוסמכו</p>

<p>להתיר על סמך שק"ד בדבר מתן היתר נישואין. אין מניעה להחליט שונה מהלכת שטרייט אם נתגלה בה טעות, ועצם הדיון הנוסף בענין זה מאפשר בחינת העקרונות שנית. דעת מיעוט (ח.כהן): הרבנים חרגו מסמכותם, הלכת שטרייט ניתנה בדיון. מתן האישור ע"י הרבנים במצב בו יש סירוב של האשה לקבל גט אינו בדיון אלא אם היתה סיבה נוספת שביניה היה על הבעל לקבל היתר. לא זו היתה מטרת החוק לתיקון דיני העונשין (ריבוי נישואין).</p>	<p>השאלה המשפטית: האם לרבנים הראשיים סמכות ליתר היתר נישואין שזכה הפוסט את הבעל מעבירת הביגמיה? (בעתירה הראשונה לבג"ץ נפסק שיש להם סמכות וזהו ד.נ.).</p>		
<p>ביהמ"ש פסק: 1. המשיב חייב במזונות הילד שנולד לו אך ברור שאין הוא חייב במזונות האם בגללו- מכיוון שלא נישא. 2. אין יושר מופשט עליו ניתן לבסס תביעה משפטית אלא יושר שבדין, ויושר שמעניק זכות למזונות אישה שאינה נשואה לגבר, אלא ידועה בציבור שלו- אינו קיים בדיון. גם אם הם היו ידועים בציבור- ידב"צ הם דבר שבעובדה ואין לכפות עליהם להישאר בסטטוס זה עקב פחד מחובות שיתגוללו להם אם ישנו את הסטטוס שלהם ויפרדו. במדינתנו אין החוק הכיר בידועה בציבור כאישה נשואה. 3. אין ללמוד מאורח חייהם והנסיבות כי היה הסכם מכללא לזכויותיה במזונות- זכויותיה קיימות כל עוד הם חיים יחד ולא לאחר מכן, גם אם הם חיו לאורך תקופה ארוכה מאוד. 4. הסכם מפורש בין הצדדים יחד והבטחת נישואין, כאשר אחד מהם עדיין נשוי איננו נגוע באי חוקיות. יש להחזיר את הדיון לביהמ"ש לדון האם ישנו הסכם שכזה. דעת מיעוט זילברג: כל הסכם לא מוסרי הוא בלתי חוקי היות ונוגד את תקנת הציבור ולכן ההסכם אינו תקף גם אם קיים. המחוקק מעניק זכויות לידועה בציבור ללא הבחנה האם מדובר בדבר מוסרי ולא היות וכך הוא מאמין- אלא עקב הפגיעה בה והוא עושה זאת לתקן נזקים "בדיעבד". אך אין לומר כי הסכם שכזה מלכתחילה הוא תואם את תקנת הציבור.</p>	<p>העובדות: אשה ננטשה ע"י בעלה בעודה נשואה לו, עלתה ארצה, פגשה את המשיב והם חיו ביחד, גידלו ילדים (אחד מהם נכה משותק) וניהלו משק-בית. לאחר סכסוך, בפנייה להתגרש, נאמר להם שהם לא צריכים להתגרש כי לעולם לא נישאו, ולכן הבעל לפיכך גם לא חייב כעת במזונותיה. האישה תובעת מזונות לה ולילד שלהם מכוח: 1. הבן הנולד; 2. טעמי יושר וצדק; 3. הסכם מכללא; 4. הסכם מפורש בע"פ.</p> <p>השאלה המשפטית: האם מגיע לאישה מזונות מכוח אחת מהעילות הללו? האם הסכם מפורש שכזה במידה והיה, נגוע באי חוקיות הפוסלת אותו עקב היותה נשואה לאחר או שלא?</p>	<p>ע"א 563/65 יגר נ' פלביץ להדגיש – מדובר בשנת 65.</p>	<p>ידועים בציבור</p>
<p>ביהמ"ש פסק (השופט ברק): 1. אין לראות בחוק כמסמך לדון בענייני בג"ץ רק בפרוץ סכסוך ביניהם, ראוי כי החוק יאפשר אישור הסכמים אלו למניעת התדיינות מיותרות. 2. הלכת השיתוף הוחלה על ידועים בציבור, היא כפופה לרצון החופשי של הצדדים למרות שאין לה הסדר דומה לחוק יחסי ממון. ולכן, ניתן לחרוג מההסדרים בגדרה ככל שזהו רצון המוסכם של הצדדים בהסכם חלופי. 3. תוקף הסכם כזה אמנם אינו תלוי בהסכמת ביהמ"ש, אולם הסכמתו יכולה להעניק לו תוקף מחייב יותר ולמנוע הפרתו. 4. ביהמ"ש למשפחה מוסמך לדון בכך מעצם מהותו, ואין הוא מעניק לכך משמעות חברתית ערכית ליחסים. 5. תכלית החקיקה של חוק יחסי ממון וחוק בימ"ש לעניני משפחה, אינם ליצור אבחנה בין נשואים ללא נשואים אלא להעניק כלים לצדדים להגיע להסכמה יציבה יותר ביניהם- והערך הוא ההכרה בג"ד של הצדדים בהסכם. ביהמ"ש דוחה את הערעור.</p>	<p>השאלה המשפטית: האם ניתן לאשר הסכם ממון שנכרת בין ידועים בציבור. העובדות: ביהמ"ש למשפחה לא אישר הסכם כאמור לבג"ץ בנימוק שלא מסמכותו לפי חוק יחסי ממון אלא רק לבג"ץ שעומדים להינשא או נשואים. המחוזי אישר את ההסכם, ומכאן בר"ע לביהמ"ש העליון ע"י היועמ"ש: עיקרי הטיעון: 1. הדבר יטשטש את האבחנות בין מוסד הנישואין לידועים בציבור. 2. החוק אינו מסדיר זאת בתור הסדר שלילי. 3. הסמכות לדון בענייני ידועים בציבור היא רק בסכסוך ולא מלכתחילה.</p>	<p>רע"א 6854/00 יועמ"ש נ' זמר</p>	
<p>ביהמ"ש פסק (בייניש): 1. אין להסיק מכך שזוג החיים יחד וידועים בציבור כבני זוג, את המסקנה כי רכוש הנרכש בנפרד הוא משותף לשניהם. 2. הנטל להוכיח שיתוף בידועים בציבור הוא כבד יותר על הטוען מאשר אצל זוג נשוי. 3. הכבדת הנטל מתחייבת נוכח המשמעות שיכולה לעלות מהעדר הנישואין- משום שלעיתים הם בוחרים לחיות כך מבחירה לא למסד את הקשר ולא מפאת שאינם יכולים טכנית (הלכתית) לעשות כן אוניברסליים לפי ליפשיץ. 4. יש להתחשב בנסיבות כל מקרה ומקרה- טיב הקשר, תו"ל, האפשרויות שהיו להם והכוונות שלהם, 5. העותרת לא הוכיחה שהיא זכאית לזכויות אלו באותן שנים- העתירה נדחית בחלק זה. הערות: מבקרת את אמירת ביה"ד הרבני לעניין הגדרת תא משפחתי וטוענת כי ייתכן מצב בו לא כל זוג נשוי מעוניין בהמשך הדור ובגידול ילדים- וייתכן כי ניתן לראותו כתא משפחתי גם כאשר הוא מבוסס על יחסי אישות ויסודות אמוצינאליים וכלכליים ולא על קשר פורמאלי ממוסד. טוענת שאין לומר באופן גורף כי זוג החי יחד שאחד מהם עוד נשוי מעיד בהכרח על חוסר כוונה לשיתוף! לא בכל מקרה!!</p>	<p>העובדות: זוג שחיו ביחד תקופה כשהגבר עדיין נשוי לאחרת, לאחר גירושו, הוא נישא לאישה איתה חי, וכעת הם מתגרשים. האשה (השנייה) תובעת מביה"ד הרבני את חלקה בזכויות הפנסיה שהוא צבר גם טרם נישואיהם בין יתר התביעות- ביה"ד אינו נעתר לכך. הערעור נדחה ע"י ביה"ד הרבני הגדול ומכאן העתירה. השאלה המשפטית: (יש שאלה נוספת שלא קשורה לנושא זה)- האם בהתאם להלכת השיתוף, זכאית האישה לחלקה בזכויות הפנסיה של הגבר גם בתקופה בה היו ידועים בציבור וטרם נישאו?</p>	<p>בג"צ 4178/04 פלונית נ' בית הדין הרבני לערעורים</p>	<p>ידועים בציבור אוניברסאליים- זכות ידועה בציבור לגבי זכויות הפנסיה בתקופה שלפני שנישאה לגבר.</p>

<p>ידועים בציבור- זכות גמלאות</p>	<p>ע"א 384/61 מ"י נ' פסלר</p>	<p>השאלה המשפטית: האם ניתן לראות באשה הנשואה לאחר, כידועה בציבור של בן זוגה האחר שנפטר מבחינה משפטית, לצורך גמלאותיו ע"פ חוק שירות המדינה (גמלאות)? המחוזי נעתר לבקשה והמדינה ערערה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (השופט כהן): החוקים בהם מופיעה האישה כידועה בציבור לא באו לפגוע במעמדה כנשואה לפי דין תורה אלא רק להעניק לה זכויות כספיות וחפציות טהורות שלא קשורות למעמדה המשפטי כלל. העובדה שהיא נשואה לא מעלה או מורידה מזכויות אלו, ולומר כי ידועה בציבור אינה יכולה להיות נשואה לאחר זו תוספת לחוק שביהמ"ש לא יכול להוסיף. המדינה מעניקה זכויות לאלמנות מכוח איבוד מפרנסיהן בכוח או בפועל- אחרי שנתנו מעצמן ורכשו להן זכויות אלו ע"פ הדין. הערעור של המדינה נדחה.</p>
<p>ידועים בציבור- היסודות בחוק הירושה שמכירים בבת זוג לצורך חוק זה וזכאותה.</p>	<p>ע"א 621/69 נסיס נ' יוסטר (יש לשים לב- פסיקה משנת 69).</p>	<p>העובדות: האשה תובעת חלק בירושה מהמנוח מכוח היותה ידועה בציבור של בן זוגה לפני מותו. טוענת כי חיו יחד וניהלו משק בית משותף וחיי משפחה. המחוזי העניק לה רבע מהירושה ולבנו שלושת רבעי. הבן מערער על ההחלטה. השאלה המשפטית: עיקר המחלוקת הוא שאלה של יישום עובדתי. אולם עולה שאלה- האם יש הבדל בין המושג של ידועה בציבור המוכר בפסיקה לבין המונחים שהמחוקק בחר להשתמש בהם 55ס לחוק הירושה: "איש ואישה החיים חיי משפחה במשק בית משותף".</p>	<p>ביהמ"ש פסק (השופט ברנזון): בס' 55 לחוק הירושה המעניק זכות ירושה לבת זוג ללא נישואין ישנם 2 יסודות: 1. <u>חיי אשות כבעל ואשה – חיים אינטימיים המבוססים על יחס של אהב וחיבה מסירות ונאמנות.</u> 2. <u>ניהול משק בית משותף- כנהוג ומקובל בין בעל ואשה הדבקים זה בזה.</u> החוק מדבר בפועל על אותם הידועים בציבור המוכרים לנו מהפסיקה ב-2 הבדלים קטנים: 1. אינו צריך לחול על אלו שאחד מהם עדיין נשוי. 2. אין צורך בחיי משפחה שירשימו את המכרים שלהם כי הם חיים כבעל ואשה, אלא מספיק כי קיימו זאת בפועל – שאלת ההוכחה היא אחרת.</p>
<p>ידועים בציבור תוצרת הארץ- מזונות ומדור לאישה מתוך הסכם מפורש.</p>	<p>ע"א 805/82 ורסנו נ' כהן</p>	<p>העובדות: ידועים בציבור תוצרת הארץ (כהן וגרושה), שחיו יחד ולא נישאו והוא גירש אותה מביתו. היא תבעה מזונות ומדור מכוח הסכם ביניהם מפורש ומכוח שינוי מצבה לרעה. הערכאה הראשונה- קבעה כי לנוכח העובדות לא היה הסכם מפורש ביניהם או מכללא. השאלה המשפטית: האם ניתן להעניק זכויות לאישה החיה עם בן זוגה ומקיימת משק בית משותף גם אם אינם ידועים לצדדים שלישיים כבני זוג? האם הסכם שכזה יסתור את תקנת הציבור?</p>	<p>ביהמ"ש פסק (השופט ברק): 1. לצורך קביעת זכויותיה של אישה מבן זוגה ללא נישואין, אין נפקות לשאלה האם היו ידועים בפני אחרים בתור בני זוג- כל עוד חיו חיים משותפים במשק בית משותף. 2. החובה לשלם מזונות מקורה בהסכם בין הצדדים, התרשמות רבים רלוונטית רק במצב של סתירה בין אומד דעתם ביחס להסכם ביניהם. וכן: רק אם יש הוראה בחוק הזורשת זו- יתעורר הדיון במילה "בציבור". 3. הסכם מפורש ביניהם לתשלום מזונות אינו סותר את תקנת הציבור ותקף לעניינו. נותר בצ"ע: האם ניתן לבסס זכויותיה של אישה במצב זה מ"הסכם שמכללא". וכן האם אין מקום לפיצויים עקב פירוד מיידי שלא נותן תקי התארגנות לאישה ומסב לה נזקים.</p>
<p>ע"א 52/80 שחר נ' פרידמן</p>	<p>העובדות: זוג ידועים בציבור שחיו יחד כ-40 שנה. כרעג האישה נפטרה, הילדים של האשה רוצים זכויות שוות בבית המגורים אותו רכש הגבר במהלך הקשר שלהם (בתחילתו יש לציין). היו חשבוניות בנק- גם בנפרד וגם אחד משותף ללא ראיות לגבי ניהול משותף של משק הבית או על תנועות בחשבון אלא רק עדויות סותרות. אולם אין ספק שחיו יחד באורח תקין כל התקופה הזו וכי הילדים אף ראו בו כאבא. השאלות המשפטיות: 1. האם ניתן להחיל את חזקת השיתוף בנכסים גם על ידועים בציבור? 2. מהם התנאים בנסיבות אלו להחלת חזקת השיתוף על נכסים שנרכשו ללא כוונת שיתוף בזמנו (קרוב לנכס שלפני הנישואין) אצל ידועים בציבור אוניברסליים.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (השופט ברק): 1. נטל ההוכחה לכוונת שיתוף הוא על התובע אולם הנטל יכול לעבור לתובע שיאלץ להפריך את הטענה, אם יוכיח התובע כי בהתאם לנסיבות קמה חזקה לכוונת שיתוף. 2. הפסיקה הצביעה על 2 נסיבות מרכזיות: אורח חיים תקין ומאמץ משותף של בני הזוג- ראיות על אלו (ואחרות) יש בהם כדי ליצור חזקה בדבר כוונת שיתוף. 3. למרות חשיבות עובדה זו- אין לדרוש מהתובע להוכיח שלא התקיימה הפרדה רכושית. זוהי הוכחה שנועדה להפריך את הטענה לשיתוף מצד הנתבע. 4. הלכת השיתוף כמובן חלה על ידב"צים, ויכולה לחול ביחס לנכסים מלפני הנישואין או נכסי ירושה - אם ניתן להבין מהסכם מפורש או משתמע מהנסיבות לגבי כוונת השיתוף בהם. 5. יש הבדל בין סוג של ידועים בציבור מנועים מדין האישי לידועים בציבור שרוצים לנסות זה את זה ללא כוונת שיתוף. משך הזמן ויציבות הקשר הם בד"כ גורם המעיד על תחילת כוונת שיתוף בשילוב הנסיבות. 6. עקב זמן הקשר הממושך ויציבותו ועקב כך שלא הוכחה הפרדה רכושית- ניתן להסיק הסכם מכללא ולומר כי בשלב מסוים הזוג התכוונו לשיתוף גם בדירה המדוברת. דעת מיעוט שיינבוים: אין להחיל את הלכת השיתוף על ידועים בציבור. ביהמ"ש גידר את הלכת השיתוף, חוק יחסי ממוין ייצור חוסר הרמוניה אם נחיל זאת היות וידועים בציבור אינם נכללים בו. אם רוצים להוכיח שיתוף לא די להוכיח שיתוף בחייהם אלא הסכם מפורש או מכללא. אין באורח הזמן כדי להעיד על יצירת כוונת שיתוף- חולק לחלוטין על ברק.</p>	
<p>בג"צ 693/91 ד"ר מיכל אפרת נ' הממונה על משם האוכלוסין</p>	<p>העובדות: זוג ידועים בציבור שהבעל נשוי לאחרת אך פרוד ממנה. לידב"צים ילדים משותפים אשר שם משפחתם הוא אורנן-אפרת ע"ש שמות המשפחה של האמא והאבא יחד. האם הלכה למשרד הפנים לשנות את שם משפחתה מ"אפרת" ל"אורנן-אפרת" כפי שמות משפחתם של ילדיה. משרד הפנים לא אישר לה בטענה שהדבר עלול לפגוע בתקנת</p>	<p>ביהמ"ש פסק: 1. חוק השמות "נושק" בסוגיות חשובות של משפחה, נישואין, ידועה בציבור, וכיוצ"ב עניינים הקשורים את שמו של אדם למעמדו המשפחתי. עם זאת, אין חוק השמות מסדיר סוגיות אלה, והוא אף לא נועד להסדירן. 2. אין לצמצם את המונח "להטעות" למצב בו למשנה השם יש כוונה להטעות- יש לאמץ מבחן אובייקטיבי, היות ותכלית החוק היתה למנוע פגיעה בציבורי ותרמיות.</p>	

<p>3. שינוי שם עלול להטעות אם ישנה וודאות קרובה לכך שתתרחש הטעיה- במקרה של החוק, שוני הזותי של השם אינו מבסס הטעיה ויש צורך ב"דבר מה נוסף".</p> <p>4. השופט אור: שינוי שם משפחה של ידועה ציבור לשם של בן-זוגה, אינו פוגע בתקנת הציבור מ-3 סיבות: לא ניתנת לא שום זכות שלא היתה ניתנת לה ממילא; זה פוגע בזכותה ככל אדם אחר לשינוי שם; חוק השמות מכיר במצב של ניתוק בין סטטוס הנשואים לבין שם המשפחה במצבים מסוימים. העתירה התקבלה וההלכה התהפכה!!</p>	<p>הציבור ונוגד את האמור לבחוק השמות. מכאן העתירה לבג"ץ.</p> <p>השאלה המשפטית: האם ידועה בציבור יכולה להירשם במרשם האוכלוסין עם שם המשפחה של בן-זוגה? או שמא זה מקיים את עילת הטעיה או סתירת תקנת הציבור?</p>		
<p>ביהמ"ש פסק: 1. הנטל על ידוע בציבור יותר כבד מעל נשוי להוכיח את חזקת השיתוף. 2. אין מקום להבדל בין נכסים עסקיים לבין נכסים אחרים כשנשואים. אולם בידועים בציבור יש צורך בראיות נוספות על מנת להחיל את ההלכה על נכסים עסקיים. 3. אם אכן נרכש הבית לטובת מגורים משותפים לבני הזוג הרי שאפשר לומר שחלה עליו הלכת השיתוף. אולם מאחר והם נפרדו טרם התחלת בניית הבתים אין לה למערכת כל זכות בהשגחה של נכס. מעבר לכך על הפרויקט רובץ חוב כבד ואילו שיתוף בזכויות פירושו שיתוף בחובות. 4. על כן אין לה זכות לאישה בנכס. הערעור של האישה נדחה והערעור של הבעל כנגד התקבל.</p>	<p>העובדות: אישה התגרשה ואז היה עם גבר במשך 11 שנה כידועה בציבור. במהלך הזמן הם שוכרים דירות שונות למגוריהם ובסופו של דבר הגבר (אדריכל במקצועו) קונה חלקת קרקע עם שותפים על מנת להקים פרויקט בנייה. השותפים מתנגדים לשיתוף האשה במניות החברה (רוסמרין) והגבר רושם אותה בצוואתו כזכאית לרבע מן הרכוש. לאחר מכן הוא נקלע לחובות ומבקש למכור חלק מזכויותיו בפרויקט. שנתיים אחרי שהם נפרדים מתחילה הבנייה בפרויקט והאשה תובעת מחצית מן הזכויות בנכס בטענה כי זה היה לדירת המגורים המשותפת שלהם.</p> <p>השאלה המשפטית: האם בנסיבות דגן חלה חזקת השיתוף?</p>	<p>ע"א 4385/91 רחל סלם נ' רם כרמי</p>	
<p>ביהמ"ש פסק (הנשיא שמגר) 1. ביהמ"ש מצביע שני תנאים לחוק הירושה – חיי משפחה משותפים, וניהול משק בית משותף. 2. ביהמ"ש קובע כי אכן הם חיו חיים משותפים, וקובע כי על אף שנטל ההוכחה הוא על המבקשת, בתנאים הללו הידועים, דווקא קיום משק בית בנפרד הוא שנראה מוקשה ואותו יש להוכיח. (הוא יוצר חזקה מסוימת). 3. בני הזוג אף ערכו הסכם ממון ביניהם וקבעו כי אין להם זכויות של ידועים בציבור אחד כלפי השני. 4. אולם יש את סעי' 56(א) שאומר שאין לקיים הסכם המוותר על מזונות. 5. מכאן שהיא לא ויתרה על זכות וגם אם היא ויתרה הרי לא יכלה לוותר על זכות שרק עכשיו קמה לה. מכאן שאנו יכולים לקבל את הערעור.</p>	<p>העובדות: גבר ואישה חיים ביחד כידועים בציבור ואף קונים דירה משותפת. הם טרם מספיקים להכנס אליה והגבר מת. האשה מבקשת מזונות על פי חוק הירושה.</p> <p>השאלה המשפטית: האם האשה זכאית למזונות ע"פ חוק הירושה במקרה דגן?</p>	<p>ע"א 7021/93 בר-נהור נ' עזבון המנוח גבריאל אוסטרליץ ז"ל ואח'</p>	
<p>ביהמ"ש פסק (השופט ברק) 1. לפי פסקת ההגבלהיש תכלית ראויה, ולכן יד"ב = "בן זוג" לעניין פלתי"ד. 2. פירוש המונח בני זוג אינו רק זוג נשוי. התכלית המונחת ביסוד ההסדר של הפקני"ז היא להעניק פיצוי בגין אובדן התלות, תוך החזרת המצב לקדמותו. לעניין זה, הקובע הוא היחס העובדתי, הלכה למעשה של התלות. 3. כאשר ידבצ"ית תלויה הלכה למעשה במנוח – שעמו היה חיי אישות וניהול משק בית משותף במסגרתה של משפחה מאוחדת, יש לראות בה כ"בת-זוג" של המנוח לעניין תביעתה כתלויה. מותר גורם לפגיעה בתלותה באותה מידה שהוא גורם לפגיעה בתלותה של אישה נשואה למנוח. 4. גם מישהי ששכלה אדם שלא היה חייב במזונותיה אבל תמך בה נחשבת לענין זה כתלויה. ולכן גם ידבצ"ית. 5. אין גם יסוד להפלות בצורה לא שיוויונית אלמנה לעומת ידועה בציבור. אומנם אין ידועים בציבור יוצרים סטטוס אבל הם יוצרים זיקה אחד לשני מכוח ההסכם מכללא המשתמע מהם.</p>	<p>בג"צ שהוגש לאור תקדים במחוזי אחרי חו"י כבוה"א וחירותו.</p> <p>העובדות: אישה וגבר חיים כבני זוג בתור ידועים בציבור היא יולדת לו ילדה, (הם לא מתחתנים כי הם בני דתות שונות). הוא נהרג בתאונה. האישה תובעת את קרנית בתור תלויה.</p> <p>השאלה המשפטית: האם ידועה בציבור מכורת בבת זוג לצורך הכרתה כתלויה לפי הפלתי"ד?</p>	<p>ע"א 2000/97 לינדורן ואח' נ' קרנית- קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים</p>	<p>נשים שנדרסו ובני זוגן רוצים פיצויים</p>
<p>ביהמ"ש פסק (עדנה ארבל): ביהמ"ש דוחה את הבקשה ולא מאפשר לערער ואלו נימוקיו: 1. טיב היחסים וסוג השותפות היא שאלה שבעובדה ואין ביהמ"ש נוטה להתערב במסקנות הערכאה הנמוכה, אלא אם הייתה טעות ביישום ההלכה. 2. על ביהמ"ש לבחון את מרכיבי המגורים תוך בחינת מצב העניין מנק' מבטם הסובייקטיבית של הצדדים. 3. לא ניתן לגבש מתכונת אחת וקריטריונים מדויקים למונח "חיי משפחה" ו"ניהול משק בית משותף" ולכן יש לבחון אותה ע"פ קריטריונים סובייקטיביים- איך בני הזוג ראו את היחסים ביניהם בהתאם לנסיבות- אין לגבש קריטריונים נושקים למושגים אלו.</p>	<p>בקשת רשות ערעור לעליון עקב החלטת המחוזי לא לקבל את ערעור יורשי הגבר במחוזי, על החלטתו של ביהמ"ש לענינים מינהליים בכפ"ס. ההחלטה הייתה כי האישה יכולה לרשת את הידועה בציבור שלה למרות שלא חיו באותה דירה.</p> <p>השאלה המשפטית: האם יש מקום לערער, והאם זכאית המשיבה לרשת את המנוח לפי סי' 55 לחוק הירושה כאילו היתה נשואה לו כדת וכדין בעת פטירתו חרף העובדה שלא לנו יחד רוב הלילות, אלא בדירות סמוכות.</p>	<p>בע"מ 3497/09 פלוני ואח' נ' פלונית ואח'</p>	<p>הכרה כידועים בציבור למרות בסמיכות</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p>	<p>השאלה המשפטית:</p>	<p>בג"צ 7677/07 בוארון ואח'</p>	<p>פרשנות</p>

<p>1. תכלית קצבאות אלו לפצות על אובדן התמיכה הכלכלית ולשמר את רמת החיים של התלוי מלפני פטירת בן הזוג. תכלית זו פוקעת עקב נישואין מחודשים עקב ההנחה כי התא המשפחתי החדש ממלא את החסר.</p> <p>2. הרציונאליים הללו מתקיימים גם כשמדובר באלמן או אלמנה אשר החלו לחיות עם בני זוג כידועים בציבור- אלו נהנים משיתוף בהכנסות כמו גם נשיאה בנטל ההוצאות בהינתן משק הבית המשותף(שהוא תנאי להכרתם). ולכן, אין הצדקה כי ימשיכו ליהנות מהקצבאות שנועדו להגן עליהם מפני מחסור כלכלי.</p> <p>3. השוני באשר לרמת היציבות של הקשר אין בו כדי להצדיק החלת דין שונה על העותרות כאלמנות החיות כידועות בציבור ועל אלמנות ששבו ונישאו כדת וכדין- הרי גם ההוראה שמחזירה את הקצבאות אם הקשר ביניהם יחדל להתקיים לאחר זמן מסוים חלה עליהם בהתאמה - וזה מגן מפני חוסר היציבות של הקשר.</p>	<p>האם אלמנה אשר לא נישאה שניתאך חיה כידועה בציבור, כמות כאלמנה שחזרה ונישאה ולכן אינה זכאית עוד לקצבת שאירים לפי סעיפים חוק הביטוח הלאומי (להלן: החוק) או לקצבת תלויים לפי סעיף 135 לחוק, וזאת מכוח בן זוגה המנוח?</p>	<p>נ' בית הדין הארצי לעבודה)</p>	<p>תכלית של הוראות מחוק הבטח"ל באופן שיחולו על אלמנה/ה חיים כידב"צים</p>
<p>הקדמה לפס"ד: ברק - ניתן להכיר בנישואים/מזונות מכוח "קונסטרוקציה חוזית" פנימית - אזרחית. כאן הבעל הטמבל חיכה למסמכים ומשלא הגיעו ערך טקס פרטי שכמובן לא מתקבל אצל השופטים מכוח "תקנת הציבור" ולא הוכח חוזה, בקיצור, עוזרים רק לפסולי חיתון. ולכן לא ינתנו מזונות. בימ"ש מבטל נישואין וגם זכות במקרים כאלו.</p> <p>ביהמ"ש פסק: החלכה שנפסקה בבג"צ 130-132/66, שאין תוקף לטקס נישואין פרטי המתיימר למלא אחרי דרישות דיני ישראל, חלה לא רק כאשר הצדדים מבקשים פסק דין הצהרתי באשר לשאלה אם הם נשואים, אלא יש להחיל מדיניות זו שעניינה שמירה על תקנת הציבור גם כאשר השאלה מתעוררת בבימ"ש מחוזי ושאין עניינה בקשה למתן הצהרה על תקפות הנישואין אלא תביעה הנוגעת להתחייבות הנובעת מקשר הנישואין.</p> <p>השופט לוי (מיעוט): כאשר מועלית תביעת מזונות שאלת תקיפות הנישואין היא רק אינצידנטלית ואין ביהמ"ש יכול להתנער מהחלטה בשאלת המזונות גם כאשר עליו להכריע באותו מעמד בשאלה אם הנישואין תקפים ואם לאו. על כן, לדעתו, יש להחזיר את הענין לביהמ"ש המחוזי שיבדוק אם הנישואין תקפים על פי הדין המהותי.</p>	<p>העובדות: המערער שהה כתייר והחליט לשאת את המשיבה. הוא היה נשוי בארה"ב וטען כי נתגרש. הרבנות דרשה אישור לכך ובינתיים נקבע טקס הנישואין במלון בחיפה והאזרחים הזומנו. המסמכים לא הגיעו והרבנות בקשה לדחות את תאריך עריכת הנישואין. בני הזוג לא הסכימו לכך וקיימו במלון טקס פרטי באופן עצמאי ללא רב. לאחר זמן נתגלעו חילוקי דעות בין המערער למשיבה והמערער עזב את הארץ. האשה תבעה מזונות והמערער טען כי לא נערכו נישואין כדין ועל כן לא חלה עליו חובת מזונות. ביהמ"ש השלום - קבע כי לא היתה הצדקה לעריכת הטקס הפרטי ואין לחייב את המערער לשלם מזונות מחמת היות השניים בעל ואשה כאשר הטקס הפרטי היה חסר תוקף חוקי וחסר תוקף מחייב. מאידך קיבל את הטענה החילונית של המשיבה כי יש לראות בטקס הנישואין התחייבות לפי המשפט האזרחי של המערער לזון את המשיבה. ביהמ"ש המחוזי- קיבל את הערעור.</p> <p>השאלה המשפטית בעליון: האם צדק המחוזי משלל דן בשאלה אם טקס הנישואין תקף מהותית והאם הנישואין תפסו או לאו?</p>	<p>ע"א 32/81 צונן נ' שטל</p>	<p>נישואין פרטיים</p>
<p>ביהמ"ש פסק (לדו"ד): ס' 2 לחשבד"ר אינו מטיל מרות דתית על מי שאינו רוצה. יש לראות את הימנעות ביה"ד מלדון בעניין כסרוב להשתמש בסמכותו ובמקרה כזה יטול ביהמ"ש סמכות זאת ויצווה לרשום את בני הזוג כנשואים, גם אם אינם מוכרים ע"י ביה"ד כנשואים, הרי הם חייבים גט ולו מספק.</p> <p>קיסטר (מיעוט) - החוק אינו מכיר בנישואין פרטיים בכלל, ולא משנה אם מדובר בכחן וגרושה. ביהמ"ש לא יקבע מה שניתן לסמכותו היחודית של ביה"ד.</p>	<p>העובדות והשאלה המשפטית: זוג נשואים ככוהן וגרושה: בקשת צו נגד ביה"ד הרבני שיתן פסק המכריז עליהם כאסורים להנשא עם אחר בעקבות נישואיהם הפרטיים ככהן וגרושה.</p> <p>ביה"ד סרב בנימוק של סתירה בדברי העדים ופסולתם כי אינם שומרי-שבת.</p>	<p>בג"צ 51/69 רודניצקי נ' בית הדין הרבני</p>	
<p>ביהמ"ש פסק (קיסטר): 1. היתר לשאת אשה על אשתו אינו משררר ממזונות. בית-הדין בדרך כלל לא יוציא היתר לבעל לשאת אשה על אשתו אלא- אם-כן התברר כי הבעל פטור כבר ממזונות או שהמזונות של האשה הראשונה הובטחו או נעשה לגביהם סידור להנחת דעתו של בית-הדין.</p> <p>2. הפקדת גט וכתובה נעשית במקרים חריגים, בהם לא ניתן לכפות על האשה להתגרש, כמו במקרה הנדון, כשהאשה סירבה לתת גט. במקרים אלו, ההפקדה פוטר את הבעל מחיוב המזונות, אע"פ שעדיין הם נשואים לעניין ירושה, ולעניין זה שלא תוכל להינשא לאחר. כך אירע במקרה המדובר, ולכן, פטור הבעל מלשלם מזונות.</p>	<p>העובדות: האשה תבעה את בעלה למזונות אישה בעת שנפרדו. הוא ביקש להיפטר בטענות שונות, ובין השאר הצהיר שיתבע גט בבדי"ר, שם יוכח שהוא כהן, ובעת שנישאו היא הייתה גרושה ולכן אין הוא חייב במזונותיה כי לא נישאו. ביה"ד הרבני פסק שיש להפקיד גט וסך הכתובה אצל אדם שלישי, ע"מ למסור לאישה והוא יכול להנישא לאחרת. בפועל, טרם בוצעו הגירושים.</p> <p>השאלה המשפטית: האם בזמן זה בו הם עדיין לא התגרשו וטרם בורר העניין בביה"ד, חייב הבעל במזונות אשתו?</p>	<p>ע"א 571/69 כהנא נ' כהנא</p>	<p>נישואין אזרחיים בחו"ל</p>
<p>ביהמ"ש פסק: 1. היה על הבעל לטעון לטענת חוסר סמכות בהזדמנות הראשונה שהיתה לו ולא לחכות שנה בין העתירות בבתי הדין האזוריים והוא אף חזר ויתר על הטענה הזו במפורש בהליך אחר ואז ביה"ד הגדול פסק בערעורו.</p> <p>2. היוצא מזה הוא מנוע מלעורר עתה מחדש, כעבור זמן כה רב לא רק מפני ההוראה המפורשת בסעיף (4)(b)7 של חוק בתי המשפט, אלא גם מפני טעמים כלליים של שיהוי ומניעות - בית-משפט זה לא ישעה אל טענה שהעותר כבש בלבו ואף ויתר עליה במפורש, ורק אחרי שבתי-הדין פסקו נגדו, הוא טוען אותה פתאום.</p> <p>3. העותר יוכל עדיין לטעון בדיונים לפני בית-הדין הגדול בערעורו הקיים את טענת חוסר הסמכות שהוא טוען</p>	<p>העובדות: זוג נישא בנישואין אזרחיים בבריח"מ. בארץ האישה תבעה גירושין בביה"ד הרבני. ביה"ד הרבני נתן פסק הצהרתי שחייב בגט לחומרא ואמר כי יאפשר לה להינשא אם הבעל לא ייענה לזה. הבעל ערער לביה"ד הגדול, שדחה את הערעור. לאחר מכן, האישה תבעה בביה"ד האזורי 2 בקשות: 1. את אפשרותה להינשא שנית. 2. תבעה מדור ואת הדירה שלהם לשם כך. טענת הבעל לחוסר סמכות: לא היו מעולם נישואין ולכן אין גם גירושין ולא ניתן לדון כלל בהפרדה, במדור וברכוש. טענה זו נדחתה והוא ערער לגביה לביה"ד הגדול. ביה"ד האזורי פסק בינתיים כי האישה יכולה להינשא ונתן לה מדור, הערעור לגבי הנידון עדיין עומד</p>	<p>בג"צ 38/75 טליסמן נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה ואח'</p>	

<p>בעקבות האמור בהחלטת בית-הדין האזורי – טענה אותה העלתה מלכתחילה בדיון על הנושא של המדור.</p>	<p>בביה"ד הגדול. הבעל עתר לבג"ץ בינתיים. השאלה המשפטית: האם על בג"ץ לבטל את החלטותיו של ביה"ד מחוסר סמכות ע"פ טענת הבעל זה עתה לאחר החלטות שונות בנידון?</p>		
<p>ביהמ"ש פסק (ברק): 1. לפי מבחן האפקטיביות, דת המערער היא היהודית, ולכן הדין לגבינו מבחינת מזונות הוא המשפט העברי. 2. תוקפם של הנישואין נקבע לפי המשפט הבינלאומי הפרטי, והדין הלאומי בעת כריתת הנישואין – הדין היהודי. 3. מקום השיפוט הוא לפי מקום מושבם החדש. בעיה כאשר תוקף הנישואין נקבע בדין אזרחי, בניגוד לדין הדתי (שלא רואה אותם תקפים ומצווה על גט לחומרא), בעוד שעניין המזונות נקבע לפי הדין הדתי.</p>	<p>העובדות: ערעור הבעל על פסי"ד מחוזי, שקבע מזונות לפי החוק לתיקון דיני משפחה (מזונות), כי המרת הדת של הבעל לדעתו לא תופסת כדין. הבעל טוען שהוא יהודי שנישא בנישואין אזרחיים ולכן המזונות לפי המשפט העברי ולא חוק המזונות. השאלה המשפטית: האם מזונות בנישואין אזרחיים יקבעו לפי הדין הדתי או לפי חוק המזונות?</p>	<p>ע"א 566/81 שמואל נ' שמואל</p>	<p>(מזונות)</p>
<p>ביהמ"ש פסק (שמגר): שמגר – במצב של נישואין אסורים בין כהן וגרושה, כאשר הכהן ידע על האיסור וצפץ עליו במתכוון, וכעת מבקש להיבנות ממנו לענין המזונות, נישואין אלו אינם פוטרים אותו מחובת מזונות.</p>	<p>כהן וגרושה נישאו בקפריסין. בד"ר פסק שעליהם להתגרש. הגבר טען שהוא צ"ל פטור ממזונות, כי הנישואין היו באיסור. השאלה המשפטית והדגש: היחס בין הערכאות בנושא, והאם הגבר פטור ממזונות עקב הנישואין האזרחיים?</p>	<p>ע"א 4590/92 כהנא נ' כהנא</p>	<p>(ראו מערכת היחסים בין הערכאות).</p>
<p>ביהמ"ש פסק (נתניהו): 1. מוכנה להניח כאילו הוכרע שהנישואין אזרחיים. 2. נישואין בין כהן לגרושה הם אסורים מלכתחילה אך תופסים בדיעבד ודורשים גט לחומרא, אך לא מחייבים את הבעל במזונות כדי שהאשה לא "תתעכב אצלו". החובה לזון את האשה נפסקת עם מתן פסק-הדין, אלא אם הבעל מעכב את הגט. כאן המצב אינו כזה. 3. הזכות למזונות נקבעת ע"פ הדין האישי – דין תורה, החוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות) מחייב יהודים אזרחי ותושבי ישראל – הצדדים בדיון הני"ל הם יהודים אזרחי ישראל ולכן יחול לענין זה הדין האישי שאינו מעניק מזונות אישה במצב זה. אם דין תורה אינו מזכה במזונות – לא קמה חובת מזונות מהחוק כמו במזונות ילדים. ואין זכות אוניברסלית למזונות. 4. לגבי נישואיהם של הצדדים שלפנינו יהיו אשר יהיו, דתיים, אזרחיים או שניהם יחד, החליט כבר בית הדין המוסמך לדון תמיד בגירושין, כי הם חייבים להתגרש. עקב כך חדל החיוב במזונות. 5. תוצאה בלתי נסבלת לדבריה בפני האדם החילוני – אך מחויבת היא לפעול במצב זה לפי דין תורה במזונות.</p>	<p>העובדות: המשיב, שהוא כהן, נשא את המערערת לאישה, בהיותה גרושה, בבית-כנסת באיטליה. תביעת מזונות, שהגישה המערערת לבית המשפט המחוזי העניקה לה מזונות זמניים, ולבסוף נדחתה לאור החלטות קודמות של בית הדין הרבני, שקבע, כי על הצדדים להתגרש וכי אין המשיב חייב במזונות המערערת. מכאן הערעור. השאלות המשפטיות: האם ניתן לראות בנישואין שלהם גם כנישואין דתיים וגם כאזרחיים לפי החוק האיטלקי? ובמידה וניתן, האם ישנה למערערת זכות למזונות מהמשיב בהתאם לנישואין האזרחיים?</p>	<p>ע"א 592/83 פורר נ' פורר</p>	
<p>ביהמ"ש פסק (ברק): ניתן לבחון את הזכות למזונות לאור דיני המשפחה או לאור דיני החוזים: 1. לפי דיני המשפחה – המזונות ייקבעו לפי הדין האישי הקובע שיהודי הנשוי ליהודייה כדת, חייב במזונותיה. לפי פרשת שמואל, גם אם אינם נשואים כדמויי, ובלבד שהם נשואים על פי המשפט הישראלי הכללי, עד כמה שהוא מתחשב בכללי המשפט הבינלאומי הפרטי הבעל יחוב. על פי קונסטרוקציה זו, הפניה למשפט העברי הינה באשר לחובת המזונות של בן זוג, על בסיס ההנחה כי הוא נשוי לבת זוגו המבקשת מזונותיה. 2. לאור דיני החוזים – במסגרת זו ייבחן אומד דעתם של הצדדים וכוונתם הסובייקטיבית. הדיון יתמקד בציפיות שהם פיתחו זה כלפי זה. האם ייתכנו מזונות "אזרחיים" ואין שאלת הסטטוס כרוכה בשאלת המזונות? ברק מצטט דברים מפרשת כהנא (1990) וסלומון, מהם עולה שניתן להכיר בזכות "אזרחית" למזונות, במקרים של כהן הנשוי לגרושה; גוי ליהודייה וכדו'. בהתאם לכך – אין קשר הכרחי בין הסטטוס לזכות האזרחית למזונות, אם כי, לענין זכויות אזרחיות הנוגעות במישרין לסטטוס, יש משמעות לסטטוס. האם הדין הישראלי מכיר בנישואים אזרחיים של יהודים "אזרחי המדינה ותושביה" בחו"ל, כשאין הדתי מכיר בנישואין? (!!!) – נשאר בצ"ע. האם הסכם מן הסוג הנזכר סותר את תקנת הציבור – תקנת הציבור משקפת את "האני המאמין" החברתי של שיטת המשפט. שהוא ביטוי לערכי החברה. ערכים אלו לא נפגעים לדעת ברק כתוצאה מהכרה בזכות למזונות ע"פ נישואי פרגוואי, בניגוד לנישואים פרטיים, לגביהם נקבע שתקנת הציבור מחייבת שלא להכיר בהם. בפרשת צונג – הסכים ביהמ"ש אף להכיר בתקפות חוזה למזונות בין נשואים בנישואים פרטיים. לדעת הברק, המקרה הנדון דומה. ע"פ עיקרון תוה"ל מסיק ברק שנישואים אזרחיים יוצרים</p>	<p>העובדות: בני זוג "תושבי הארץ ואזרחיה" ונערכו להם נישואין פרגוואי באמצעות ייפוי כוח כשכל אותה העת הם שהו בישראל. בני הזוג נרשמו כנשואים במרשם התושבים בארץ. לאחר זמן, המערערת עזבה את דירת המגורים, והגישה תביעת מזונות מיום הגשת התביעה ועד גירושי הצדדים בפועל. לימים צומצמה תביעת המזונות עד לכניסתה של המערערת להריון משותפה החדש לחיים. ביהמ"ש לעניני משפחה דחה את תביעת המזונות, בנימוק שבני הזוג צריכים היו להינשא לפי דין תורה כדי שתהא זכאית למזונות, בהתאם לסי' 2 לחשבד"ר וסי' 47 לדבה"מ. הערעור נדחה במחוזי, תוך שנאמר שאין לקבל במקרה זה את הקונסטרוקציה (המתבססת על ע"א שמואל נ' שמואל), לפיה בני הזוג נשואים מכוח נישואי פרגוואי והפנייה לדין האישי הינה בשאלה אם אדם נשוי חב במזונות בן-זוגו. המחוזי קבע כי קונסטרוקציה זו אינה חלה לגבי יהודים, הכשרים להינשא זה לזו, ואשר נישאו שלא על פי המשפט העברי, בעת היותם בישראל. האשה ביקשה רשות ערעור לעליון, ובמקביל, פנתה האשה לבד"ר ע"מ שיצהיר שנישואיה אינם תופסים לפי דמויי. בית הדין הצהיר כך, ואף קבע שא"צ בגט לחומרא. טענות האישה הן: יש לפצל בין תקפות הנישואין לזכות למזונות. אף שהנישואים אינם תקפים מדין תורה, יש לתת להם תוקף מכח המשפט הבינלאומי הפרטי, הקובע שנישואי יהודים בחו"ל יוכרו גם בארץ. לגבי המזונות, פונים לדין העברי, הקובע זכות למזונות לאשה נשואה. טענה שניה: מכח דיני המניעות ותום הלב, אין הבעל יכול לטעון שאינו נשוי, מה גם שלפי עיקרון תום הלב ותנייה מכללה, יש לראותו כמי שהסכים לתת לה</p>	<p>רע"א 8256/99 פלונית נ' פלוני ואח' חפירות- סיכום ארוך מהקובץ של רעות בעולם המשפט !!</p>	<p>מזונות אזרחיים</p>

<p>הסכם מכללא, שתוכנו ימולא בהתאם למקובל בישראל. בכלל זה, חיוב למזונות. ברק מסייג - שאין בפסה"ד כדי לבסס "מזונות אזרחיים" ליהודים ותושבי מדי"י ואזרחיה, שנישאו בישראל, ואין בו כדי לבסס מזונות כאלו לגבי מי שאינם "אזרחי מדי"י ותושביה". מחזיר לביהמ"ש לענייני משפחה לקבוע תו"ל וכו'.</p>	<p>מזונות - טענות הבעל - הוא סמך ידיו על פסיקת הערכאות הנמוכות, תוך שהוא מוסיף שאין האשה זכאית למזונות, משום מצבה הכלכלי השפיר והיותה מורדת. הוא גם טען שאין היא יכולה לזכות במזונות מכח הדין האישי, שעה שביקשה לברוח ממנו כשנישאה בנישואי פרגוואי.</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: 1. בהליכים בביה"ד לא נפל פגם המצדיק התערבות: נפרשה בפניו מערכת היחסים בין בני הזוג, ומצב זה של פירוד ממושך וברור, חייב הסדרה משפטית שתתאם למציאות בין בני הזוג. 2. לשם הסדרה זו פעל בד"ר בדרך של התרת הנישואין האזרחיים. הדיון בביה"ד הצטמצם לסוגיית הגירושין. 3. הננו סבורים כי בד"ר פעל במסגרת סמכותו, תוך הפעלה ראויה של שיקול דעתו. נקבע כי נישואין אזרחיים מתוך בחירה ורצון להינשא שלא כדת משה וישראל נחשבים נישואין בניגוד להלכה, היות ובני הזוג הללו אינם רוצים בהלכה, יחסי האישות שביניהם נועדו לקיים משפחה שלא לפי ההלכה. 4. במצב זה, לא נדרש גט מיד הבעל ליד האשה. ניתן להתיר את הנישואין על ידי מתן פס"ד לגירושין. 5. בית הדין הבהיר כי קיימת אפשרות הלכתית להתרת נישואין ללא גט. ביה"ד סקר מצבים בהם הכירה ההלכה באפשרות של התרת קשר נישואין בלא גט, והוסיף, כי במצב בו ביה"ד הוא שמתיר את הנישואין באמצעות פס"ד, אף לא נדרשת הסכמת הבעל, כמקובל בגט. העתירה נדחתה.</p>	<p>העובדות: העותרת והמשיב, יהודים אזרחי הארץ ותושביה, נישאו בנישואין אזרחיים בקפריסין. הבעל פנה לבית הדין הרבני לאחר שהעותרת ביטלה תביעתה לשלום בית, תביעה שהתבררה בבית הדין הרבני במשך כשנה. הוא ביקש להתגרש מהעותרת. בית הדין הרבני קיבל את תביעת הבעל בהצהירו כי הצדדים אינם נשואים כדת משה וישראל. בהמשך, לאור הנחיית בית הדין הרבני הגדול, ניתן פסק דין משלים בו התיר בית הדין הרבני האזורי את הנישואין, חרף התנגדות העותרת. האשה ערערה לבג"ץ</p>	<p>בג"צ 2232/03 פלוני נ' בית הדין הרבני האזורי בת"א</p>
<p>ביהמ"ש פסק (ברק): "בן זוג", לעניין סעיף 11 לחוק הירושה, הוא מי שנישא למוריש בנישואין "פורמליים" (להבדיל מידועים בציבור). בגדר זה נכללים גם נישואי מוריש יהודי למי שאינה יהודיה, אשר נישאו מחוץ לישראל בנישואין אזרחיים התקפים במקום עריכתם. 4 תכליות לחוק הירושה מתקיימות בעניין זה: א. להעניק זכות ירושה לבן זוג עימו מיסד המוריש את הקשר באופן פורמלי; ב. לשקף את רצונו המשוער של המוריש; ג. להגן על המשתייכים לחוג המשפחתי המצומצם של המוריש, עימם היו למוריש, על פי רוב, יחסי קרבה הדוקים; ד. תכלית שלובה בתכליות האחרות - להשוות בין מעמדם של בני זוג נישואים למעמדם של ידועים בציבור. אין הצדקה לכך שמצבם של מי שנישא בנישואין אזרחיים יהיה נחות ממצבם של ידועים בציבור. מסקנה: די בהתקשרות הנישואין הכנה בין המנוח למשיבה כדי שיראו בה "בית זוג" לעניין חוק הירושה. אוביטר- מסקנה זו לעיל אינה תקפה לגבי תוקף נישואין שכאלו בישראל, ברק נוטה לדעה שבשל נסיבות חברתיות משתנות יש לתת תוקף משפטי לנישואין כאלו בישראל. רובינשטיין - חולק על האוביטר הנ"ל- זהו עניין למחוקק!!</p>	<p>העובדות - המשיבה-נוצריה, אזרחית ותושבת רומניה, נישאה בנישואין אזרחיים ברומניה לאבי המבקשים- יהודי אזרח ותושב ישראל. לאחר מותו ומשלא הותיר צוואה, קיבלו המבקשים צו הירושה מבלי שהובאה לידיעת ביהמ"ש עובדת הנישואין הללו. המשיבה עתרה בפני ביהמ"ש לענייני משפחה לביטול צו הירושה, בטענה כי היא זכאית למחצית מן העזבון, בהיותה נשואה למנוח בעת פטירתו. ע"ב סעיף 11 לחוק הירושה. לחילופין, ביקשה המשיבה לבסס את זכאותה לרשת את המנוח על היותה ידועה בציבור כאשתו, בהתאם לסעיף 55 לחוק הירושה. ביהמ"ש לענייני משפחה ביטל את צו הירושה וקבע כי המשיבה זכאית לחלק בעזבון בהתאם לסעיף 11 לחוק הירושה. השאלה המשפטית: האם בן זוג שנישא בנישואי תערובת שנערכו בחו"ל, נחשב "בן זוג" לעניין סעיף 11 לחוק הירושה?</p>	<p>בע"מ 9607/03 פלוני נ' פלוני</p>
<p>ביהמ"ש פסק: 1. הרעיון ביסוד הענקתה של טובת ההנאה לעובד בעבור בן-זוג או ידוע בציבור, הוא החיים המשותפים לתקופה קבועה בהסדר הקיבוצי, המעידה על קיומו של תא חברתי הדוק שביסודו חיי שיתוף. על רקע זה, שלילתה של טובת ההנאה מבן-זוג מאותו מין מהווה הפליה ופגיעה בשוויון. 2. בנסיבות דנן, הטעם היחיד לשלילת טובת ההנאה הוא בנטייה המינית. שוני זה אינו רלוואנטי לעניין הנדון. מכאן, שמדובר בהבחנה שהיא שרירותית ובלתי הוגנת.</p>	<p>העובדות: אדם עובד באל-על והובטחו לו כרטיסי טיסה עם בן/בת זוג אחת לשנה. הוא רצה לממש זאת עם בן זוגו (גבר), החברה לא הכירה בו לעניין ההטבה. ביה"ד לעבודה קבע כי מדובר בהפליה פסולה על רקע העדפה מינית והיא אסורה. ביה"ד הארצי לעבודה דחה את הערעור ומכאן העתירה של אל-על.</p>	<p>בג"ץ 721/94 אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ נ' דנילוביץ</p>
<p>ביהמ"ש פסק: 1. במסגרת מעמדו הסטטיסטי-רישומי של המרשם, ועל רקע תפקידו של הפקיד כמאסף חומר לצורך ניהול המרשם, עליו לרשום את העולה מהתעודה המוגשת לו על ידי העותרים ואין לו למה לבחון אותה מהותית. 2. אין באמור קביעה כי בישראל מוכרים נישואים בין בני אותו מין וכי ביהמ"ש מכיר בסטטוס חדש של נישואים אלה ביהמ"ש לא נוקט עמדה לגבי זה. 3. רובינשטיין (מיעוט): אין להכיל את הלכת פונק שליזנגר גם על נישואין בין בני זוג מאותו מין. שכן, במקרים אלו אין המדובר אך ברישום סטטיסטי כאפיון מקדם של המרשם, אלא בסמל חברתי-ציבורי, וזו מטרתם של העותרים לאמיתתה.</p>	<p>העובדות: העותרים, אזרחים ותושבים ישראלים, הם בני זוג מאותו מין, אשר ערכו מחוץ לישראל טקס נישואין אזרחי המוכר באותה מדינה. עם שובם לישראל הם פנו לפקיד הרישום הציגו את תעודת הנישואין ובקשו לשנות את רישומם במרשם מרווק לנשוי. פקיד הרישום סירב לבקשה. השאלה המשפטית: גדר המחלוקת בין הצדדים הוא באשר להיקפה של הלכת פונק שליזנגר, בה נקבע, שפקיד רישום אינו מוסמך לקבוע מהו תוקפו של הרישום שאותו הוא נדרש לרשום, די לו לפקיד, לצורך מילוי תפקידו ורישום המצב המשפחתי, אם הובאה לפניו ראיה שהתושב ערך טקס נישואין. (ביסוד פרשת פונק שליזנגר עמדה ההנחה כי לרישום של הנישואין אין כוח</p>	<p>בג"צ 3045/05 יוסי בן ארי נ' מנהל מינהל האוכלוסין</p>

<p>ביהמ"ש פסק:</p> <ol style="list-style-type: none"> רק כאשר סטטוס אישי פוגע בתקנת הציבור של המדינה בה רוצים לרשום אותו, הוא לא יוכר בה באופן אחיד כמו בשאר המדינות בהן הוא מוכר מכוח כללי המשפט הבינ"ל הפרטי. תקנת הציבור תפורש בצמצום. אי הכרה בצו אימוץ זר עלולה לפגוע באינטרסים של הילדים המאומצים. ולכן הוא תקף כל עוד לא נפסל בהליך שיפוטי. הלכת פונק שליזינגר מחייבת את פקיד הרישום לרשום מבלי לקבוע את תוקף הרישום אלא אם אי נכונותו גלויה לעין ואינה מוטלת בספק. האימוץ משקף את ההיבט המשפטי כי לילד 2 אימהות כמו לכל מאומץ אחר- אם ביולוגית ואם מאמצת, והצו לא מבטל את הקשר הזה בין הילד לאם הביולוגית. ולכן אין לקבל את טענת המשיב שהאי נכונות גלויה לעין. <p>עמדת מיעוט (זועבי): הרישום מהווה ראייה לכאורה לנכונותו על-פי האמור בסעיף 3 לחוק מרשם האוכלוסין. על כן, הפקיד מחויב לוודא את אמיתותו, סירובו לרשום ע"ב ספק סביר מיועד כדי להפנות את הנוגעים בדבר לערכאות המתאימות. בניגוד לפעולה של עריכת נישואין כפעולה טקסית, ההכרזה על אימוץ היא פעולה מהותית המשנה סטטוס ומשפיעה על גורלות וחיים. לכן, פס"ד ממדינה זרה הקובע מעמד של אדם כמאומץ, אין לו תוקף בישראל מכוחו הוא והוא טעון הכרה.</p>	<p>ראייתי, וכל מטרתה איסוף חומר סטטיסטי).</p> <p>העובדות: זוג לסביות אזרחיות ישראליות מזה 7 שנים חיות יחד. מושבם בקליפורניה. אחת הרתה באמצעות תרומת זרע. הבן אומץ על ידי השניה ע"פ צו אימוץ במדינתם. האם המאמצת נרשמה כהורה נוספת בתעודת הלידה. העותרות מגיעות לארץ ורוצות לרשום את הילד במרשם התושבים כמאומץ על ידם. פקיד הרישום סירב מנימוק שלא ניתן לרשום 2 הורים מאותו מין כהורי ילד. ואין הוא יכול לרשום משהו שאינו נכון על פניו (הרישום הוא אב ואם).</p>	<p>בג"צ 1779/99 ברנר-קדיש ני-שר-הפנים</p> <p>(אימוץ ע"י בנות זוג)</p>
<p>ביהמ"ש המחוזי (נצרת) פסק:</p> <p>הפרשנות שהרחיבה את משמעותו של הביטוי "בן זוג" והחילה אותו גם על ידועים בציבור בני אותו מין משפיעה גם על פרשנות הביטוי "איש ואשה" שבסעיף 55. היא באה לידי ביטוי בהענקת ההשאה לרעיון שהתא הקרוי "משפחה" יכול להיווצר גם בלי נישואין וגם אם שני חבריו הם בני אותו מין. אין כאן הסדר שלילי המוציא מגדרו בני אותו מין. מיעוט: יש להיצמד ללשון החוק.</p>	<p>השאלה המשפטית:</p> <p>האם ניתן להכיר בבן זוג הומוסקסואלי שקיים משק בית משותף כ-40 שנה יחד עם המנוח, בתור ידוע בציבור לצורך חוק הירושה, וכך יוכל לרשת את דירת המגורים ללא צוואה? קרי: האם ניתן לפרש את המילים- איש ואישה כאילו חלו על בני אותו המין?</p>	<p>ע"א (מחוזי נצרת) 3245/03 עזבון המנוח ש.ר. ז"ל נ' היועמ"ש</p> <p>ירושה בין בני זוג חד מיניים</p>
<p>ביהמ"ש פסק (ברק):</p> <ol style="list-style-type: none"> פקודת הנישואין והגירושין (רישום) אינה קובעת דין מהותי, אלא עוסקת בדין דיוני. המנחה את "הרשות הרשמית" – כיצד לרשום את הנישואין. היא נועדה לקיים פיקוח על נישואין הנערכים כדין בישראל. אין כל אפשרות לגזור מהוראה זו הכרה במוסד הנישואין האזרחיים או מקור להסמכת פקיד לערוך נישואין אזרחיים. שאלת הנהגתם של הנישואין האזרחיים בין בני-זוג חסרי עדה דתית, כמו הנהגתם של נישואין אזרחיים לגבי בני עדות דתיות שונות היא קשה וסבוכה, המוסד הראוי לטיפול ולהסדרת הנושא היא הכנסת ולא בית-המשפט. מצטט את רובינשטיין- שאומר כי ההוראה נכתבה עוד לפני דבר המלך ולכן אין ללמוד ממנה כלום לגבי הדין האישי. 	<p>העובדות:</p> <p>בקשת העותר היא כי בית-המשפט יורה למשיב למנות פקיד, שיערוך נישואין אזרחיים למקרים מיוחדים, ובגדר זה נישואין בין חסרי עדה דתית מוכרת. את עילתו מעגן העותר בהוראת סעיף 2 לפקודת הנישואין והגירושין (רישום): התרגום של הפקודה מגדיר את הרשות הרשמית בתור: "הפקיד" במידה ומדובר בנישואין אזרחיים, ומשלים את עניין זה ס' 3 שאומר כי הרשות הרשמית "תרשום כל נישואין...". מכאן מסיק המבקש כי ניתן לרשום נישואין אזרחיים ע"י הפקיד. (תאכלס הגיוני מאוד בהנחה שלא ניסתרת כי החוק הני"ל מחייב במלואו).</p>	<p>בגץ 4058/95 בן מנשה נ' שר הדתות, פ"ד נא (3) 876</p> <p>ברית הזוגיות לחסרי דת (מומלץ לקרוא את החוק)</p>
<p>ביהמ"ש פסק (השופט אלון):</p> <ol style="list-style-type: none"> אין סתירה בין חזקה זו להוראת ס' 25 לחוק הכשרות, המעמידה את טובת הילד בראש סולם העדיפויות, משום שגם לפי המשפט העברי כך הוא, אלא שההנחה היא, שלרוב בת אצל אמה היא טובת הילד. הנחה זו ניתנת לסתירה. בנוגע לביקור הבנות והוצאתן מביה"ש- הצו הוא מכאיב, ומן הראוי להעדיף פתרון בדרך של הסכם שיסדיר את פגישות האב עם בנותיו. אולם, כל עוד אין הסדר כזה, וקיים חשש שהאב ינסה להוציאן מחזקת האם, יש להותיר את הצו על כנו. "המדור, שהבעל חייב לספק לאשה, זכאית היא ליהנות ממנו בדרך אנושית ושלווה, בלי להיות צפויה למעשי אלימות או התגרות בלתי נסבלים מצד הבעל או מצד מישהו אחר מטעמו". עיקרון זה מצא ביטוי בהלכה, ובעקבותיו העניקו בד"ר צוי הרחקה לבעל, או צוים המחייבים אותו להמציא לאשתו דירה אחרת. אף פסיקת בתי המשפט מכירה בחשש לאלימות מצד הבעל כסיבה המצדיקה את הרחקתו, ואלימות "רוחנית" בכלל. עקרונות, אין מניעה למתן צו הרחקה בלתי מוגבל בזמן, אם כך מחייבות הנסיבות. 	<p>גם התעמרות רוחנית בכלל אלימות העובדות: בני הזוג ניר הסתכסכו, הבעל עזב את הדירה, אך שב מדי פעם ע"מ ללון בה, או לפגוש את הבנות. האשה טוענת שבפעמים אלו נהג להטריד אותה ואת הבנות, להחליף מנעולים ולהפנות לדירה שוכרים פוטנציאליים או קונים. בקשה היא, שהחזקה בבנות תועבר לידיה, ושיינתן צו להרחקת בעלה מן הדירה. הבעל מצידו כופר בהאשמות, דורש צו החזקה ופיצוי נזיקין על כליאתו ביד האישה. בהעדרו של הבעל, הוצא במחוזי צו שהעניק לאישה את הסעד המבוקש. בנוגע להחזקת הבנות, ביסס המחוזי את פסיקתו על החזקה שבמשפט העברי, לפיה "בת אצל אמה לעולם".</p>	<p>ע"א 458/79 ניר נ' ניר</p> <p>אלימות במשפחה</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <ol style="list-style-type: none"> המקור של צו הרחקה טמון בזכות האישה למזונות שממנה עולה הזכות למדור - זכות למדור שקט ושלו. 	<p>העובדות: ביהמ"ש המחוזי הורה על הרחקתו של המערער מן הבית ללא הגבלת זמן, עקב מצבם הנפשי הקשה של הילדים, הנובע משהות משותפת של שני ההורים בצוותא. הצו הוצא</p>	<p>ע"א 4480/93 פלוני נ' פלונית, פסקאות 1-13.</p>

	<p>לאחר ניסיונות אובדניים של שני הילדים, שנבעו מן המתח הגדול שהיו שרויים בו.</p> <p>השאלה המשפטית: האם בית המשפט מוסמך להורות על הרחקה של המערער של מהבית ללא הגבלת זמן כאשר לא נטענת אלימות מצדו?</p>	<p>2. יש להוכיח מספר תנאים בטרם יינתן הצו: סכנה מוחשית מיידי, מעשי אלימות בעלי חומרה מיוחדת, מי האחראי למריבות ומתי החלו, והצו יינתן לתקופה קצובה. מתח, עוגמת נפש וחרדה ("אלימות רוחנית") יכולים אף הם לשמש בסיס לצו הרחקה, אך זאת רק במקרים חריגים.</p> <p>3. חובת האב למדור שקט ושלו לילדיו קיימת ונובעת מחובותיו הישירות, הן לפי הדין האישי והן לפי דיני האפטרופסות, ולא רק בעקיפין דרך האם בלבד.</p> <p>4. אין לתת צווים אלו אלא במקרים חמורים. יש לשקול את טובת הילדים הכללית, את התועלת מול הנזק שייגרם לילדים כתוצאה מההרחקה, ואת טובתם כנגד הנזק והעוול שנגרמים להורה המורחק. יש לשקול את בקשת הצו על רקע המשבר הכללי במשפחה, ולא לאפשר לצו מסוג זה לשמש כלי שרת בידי אחד הצדדים, אין מקום למתן צו בלתי מוגבל בזמן ולכן הערעור התקבל רק ביחס למשך תוקפו של הצו והוא יהיה רק לשנתיים.</p>
גירושין		
<p>בג"צ 54/55 רוזנצווייג נ' יו"ר ההוצאה לפועל ירושלים ואח'</p>	<p>העובדות: בד"ר כפה על מר רוזנצווייג גט עקב התנהגותו האלימה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: לפי הניתוח ההלכתי, בד"ר קבע שיש בסיס לכפית גט אך נרתע מכך והחליט לתת 'מזונות הפחדה'. מזונות אלו, אינם ניתנים כפונק' של צרכי האישה אלא נועדו להפחיד את הבעל שלא לעגן את אשתו ע"י קביעת סכום אסטרונומי ללא קיזוים. מזונות אלו גורמים לטרבני גט לתת את הגט. הבעל חויב ואף חלק טענו שיש לכפותו, "מזונות הפחדה". עותר לבג"צ בטענה שזו כפייה ויש חריגה מסמכות. בג"צ לא נענה לעתירה.</p>
<p>ע"א 798/82 נוני נ' נוני</p>	<p>העובדות: ביה"ד קבע שעל בני הזוג להתגרש. הבעל סרב ונקבעו מזונות. מערער על המזונות שלא התחשבו במעשה ידיה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: כאשר העיכוב בא מעקשנות הבעל, רצוי שביה"ד יחזור וייתן דעתו על העניין כדי למנוע מהאישה להיות מעוכבת גט כי רק בידו לקבוע גט. בהעדר קביעה פוסקת של ביה"ד, האישה אינה מעוכבת גט כי אין חובו לתת גט. לכן גם לא מגיעים מזונות אלא רק לילד הקטין. ובימ"ש לא קיזז את מעשה ידיה. זה לא עוזר לנשים שלא עובדות אלא לנשים עם משכורת גבוהה.</p>
<p>בג"צ 1371/96 פלונית נ' פלוני</p>	<p>העובדות: חשין מגלה מדיניות אגרסיבית לאור חוקי היסוד (כה"א וחירותו) בכך שיבחר את הפירוש ההלכתי שנראה לו שיכפה גט על הבעל כדי לסייע לאישה, וזאת אפילו שזה בסמכותו של ביה"ד.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: היסוד (כה"א וחירותו) בכך שיבחר את הפירוש ההלכתי שנראה לו שיכפה גט על הבעל כדי לסייע לאישה, וזאת אפילו שזה בסמכותו של ביה"ד.</p>
<p>בג"צ 5548/00 אברהם נ' בית הדין הרבני הגדול</p>	<p>העובדות: – איש ואישה רוצים להתגרש, עקב אי הסכמות על סידורי הרכוש הבעל מסרב לתת לה גט ומעגן אותה עד אשר תסכים שענייני הממון (שכבר הסכימו עליהם בדרך פסק של פשרה בביהמ"ש) יידונו מחדש בפני ביה"ד לפי דין תורה. האישה מסרבת והוא מסרב לתת גט, ביה"ד כופה אותו לתת גט ואף מטיל עליו עונש מאסר. בערעור שהגיש לביה"ד הגדול טען הבעל כי הוא מסכים לתת גט ובלבד שאישתו תסכים לידון מחדש בחלוקת הרכוש. אשר על כן קיבל ביה"ד את טענתו ואמר שעכשיו אין הוא מסרב גט אלא האישה היא המסרבת. לאחר פסיקת ביה"ד הסכימה האישה שלאחר שתקבל גט ייפתחו מחדש הדיונים בענייני הרכוש בפני ביה"ד. לאחר שקיבלה את הגט סירבה לקיים הבטחתה ופנתה לבג"צ.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (מצא): עם כל ההבנה למצוקת העותרת, אין בידנו להושיט לה סעד. בעל-דין המופיע לפני ערכאה שיפוטית מוסמכת, וביודעין מוליך אותה שולל, אינו יכול לצפות כי בית המשפט הגבוה לצדק יסייע בידו להחזיר את גלגלו לאחור. איננו מתעלמים מן העמדה הבלתי-ראויה שנקט המשיב, כאשר דרש (כתנאי להסכמתו לגירושין) לפטרו מהסכמתו לפשרה שעל יסודה הכריע בית המשפט המחוזי בענייני הממון שבין בני הזוג. דא עקא, שלפני ערכאות בית הדין הרבני הצהירה העותרת, כי היא מסכימה לדרישת המשיב. אם חפצה העותרת לטעון, כי הסכמתה המוצהרת לא-הסכמה הייתה, תתקבד ותעשה זאת לפני הערכאה השיפוטית שלפניה הצהירה על הסכמתה.</p>
<p>ע"א 745/87 סריוטי נ' סריוטי</p>	<p>העובדות: ביהמ"ש למשפחה האריך צו מניעה המונע כניסת גבר הביתה, לאחר שגם כך הוא ניתן ל-12 שנה</p>	<p>ביהמ"ש פסק: יש להגביל צווי מניעה לתקופות קצובות, מטרת הצווים אינה להוות תחליף לצו פירוד שמסור לבדי"ר. יחד עם זאת, נתחשב בפירוד ממושך בין הצדדים ובהחלטה קודמת של בד"ר שהמליץ על גט, לכן נקבל את ההארכה.</p>
<p>תביעות נזיקין בין בני הזוג</p>	<p>העובדות לא הובאו עקב משניותן להלכה הרלוונטית.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: פסיקת פיצויים נזיקיים אפשרית כדי לשפות את האישה על נזקים בגין עגינותה ארוכת השנים (עוגמת נפש, סבל, בדידות). סירוב בעל להעניק גט עולה כדי רשלנות, האישה תזכה לפיצוי מתקופת מתן פסק הדין שחייב בעל בגט ועד מועד הגשת התביעה.</p>
היחסים הכלכליים בין בני הזוג		
<p>מזונות בן הזוג</p>	<p>ע"א 256/65 מילר נ' מילר</p>	<p>ביהמ"ש פסק: ראיות האישה למזונות כאשר הוא טוען שהיא אשמה צריכות להיות "קלות כנוצה".</p>
<p>ע"א 596/89 חקק נ' חקק</p>	<p>העובדות: המחוזי חייב לשלם שכ"ד לאשה עקב מכירת דירת הזוג, בהתעלם מהכנסתה במכירה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (ליוני): החוק לתיקון דיני משפחה עוסק בהגדרת מעגל הזכאים למזונות. כל יתר ענייני המזונות יהיו לפי הדין האישי, למי שיש. בקביעת שיעורם יש להתחשב בהכנסת האשה מנכסיה.</p> <p>שמגר: החוק לתיקון דיני משפחה מציין פנייה לדין האישי כדי לקבוע חובת מזונות. לגבי כל היתר יכול להיות מהדין האישי או מהחוק.</p>

<p>ע"א 5930/93 פדן נ' פדן</p>	<p>העובדות: ערעור על גובה המזונות, לאחר תקופת פירוד, כשלאישה יש יכולת השתכרות.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (שמגר): חיוב המזונות קיים רק בעוד האישה עם בעלה. לאחר זמן פירוד, ע"פ הדין האישי, יכול הבעל לומר לאשה, להשתכר "במלאכות שדרך נשים לעשות". מבחינה מעשית, יש לאפשר לאישה זמן סביר למציאת עבודה, ובהתאם לכך לחייב את הבעל במזונות.</p>
<p>ע"א 6136/93 ביקל נ' ביקל</p>	<p>העובדות: דובר על בני זוג שהיו נשואים כשלוש וחצי שנים. הבעל עזב, וכתוצאה מכך, אבדה האשה את זכותה למזונות, שכן, החובה קיימת בהיותה עמו, אלא אם האשה עזבה מחמת אמתלה מבוררת. הבעל מערער על גובה המזונות שנקבע במחוזי.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (שמגר): בקביעת גובה המזונות יש להתחשב ביכולתה של האשה להשתכר, גם אם אינה עובדת ברגע זה. הבעל טען גם, שאשתו יכולה להשתכר למחייתה. ביהמ"ש אומר ע"כ, ש"אין להבין מדוע אשה שעבדה כל השנים אינה עושה כן עתה. ילידה בוגרים עתותיה עמה, וככל העולה מן החומר גם כושרה בכגון דא עודנו קיים". בהתאם לכך נאמר, שאין פסול בכך שבתוך מערכת החישובים לכיסוי המזונות, יובא בחשבון גם יכולתה של האשה להשתכר. למעשה, נדחתה טענת הבעל, היות והפירוד נבע מן הבעל.</p>
<p>ע"א 761/88 פרידמן נ' פרידמן</p>	<p>העובדות לא הובאו עקב משניותו ביחס להלכה ולחידוש.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: לא מאמינים לאישה היא מודה שבגדה בבעלה, שמגר ערוב בין מין לשאינו מין, כי זה בכלל כלל שכתב לעניין מורדת כטענת הגנה לבעל.</p>
<p>ע"א 904/91 כהן נ' כהן</p>	<p>העובדות: מר כהן טען שאשתו חויבה בקבלת גט אחרי שהודתה בבי"ד כי בגדה. היא לא התייצבה לקבלת גט ולכן המערער טוען כי אין לחייבו במזונות אישה. בינתיים, מר כהן חי עם אישה אחרת ויש לו שני ילדים ממנה. המחוזי סבר כי הודאתה של האישה בדבר הבגידה אינה שוללת את זכותה למזון שכן התנהגות המערער קדמה להתנהגותה.</p>	<p>המערער אינו יכול לבוא בטענה לאשתו לאחר שהחליט להקים משפחה שנייה. ראוי שבניז' יסדירו את ענייני הרכוש ביניהם אך בינתיים יש לתת לאישה מזון. הערעור נדחה.</p>
<p>ע"א 4316/96 פלולי נ' פלולי</p>	<p>העובדות: זוג פרודים זמן רב, והאישה מסרבת להתגרש כי אחרת היא לא תקבל לא רכוש ולא מזונות. בימ"ש לענייני משפחה הוציא אותה ללא כלום כי טען שאין דבר כזה מזונות אחרי הגט. בעליון - זוהי סרבנות שבימ"ש בעצם מגבה למרות שהדין הדתי היה קובע שתפסיד מזונות. בי"ד מציע שייתן גט וישלם מזונות אחריו - האישה מסרבת ובצדק. ערעור על פסי"ד של המחוזי בדבר מזונות והוצאות ריפוי שיניים. הבעל טען להפחתת התשלומים</p>	<p>ביהמ"ש פסק (טירקל): כאשר האשם בהתעררות היחסים אינו באשה, אין לפטור ממזונות. אין להתחשב בהכנסה פוטנציאלית מנכסי האשה כי זאת התערבות בזכות קניינית, המוגנת בחוק שיווי זכויות האשה, אבל אפשר להתחשב בהכנסתה בפועל. אשה שלא עבדה לא חייבת לעבוד כדי לאפשר לבעל להפחית את המזונות. 'עולה עימו ואינה יורדת עימו' גם כשהאשה חיה בנפרד ולא עימו. מזונות הילד לא כלולים במזונות האשה, אלא בערך זניח, ולכן המזונות לאשה לא משתנים עם התבררותו של הילד.</p>
<p>ע"א 47/64 ששון נ' ששון</p> <p>6.ב זכות המדור</p>	<p>העובדות: בעל ואישה. לקראת נישואיהם רכשה המערערת דירה מכספיה ורשמה אותה על שמה. המשיב תרם כשליש מהסכום הדרוש. משנתערער עד יסוד קשר הנישואין בין בני הזוג, עזבה האשה את הדירה יחד עם ילדיהם, אך לא הגישה תביעת גירושין. זמן מה לאחר מכן היא הודיעה לבעלה על ביטול הרשות שנתנה לו לגור בדירתה והגישה תביעה לסילוק יד. בית המשפט השלום קבע כי הבעלות השלמה היא ביד המערערת ורתומת הבעל היוותה מתנה מוחלטת לטובתה, ונתן את צו הסילוק המבוקש. בית המשפט המחוזי קיבל, ברוב דעות ומכאן הערעור של המערערת.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (ברנזון): הבעל שילם שליש ממשכורת הדירה והאישה 2/3. הבעל תובע שאת חלקו בדירה, ואולם, ע"פ מנהג בבל (שניהם מעדה זו) נותנים מתנות לאישה ולכן הדירה שייכת ורשומה רק על שמה (והבעל הוא רק ברשות מכוח הנישואין בדירה). האם ניתן לבטל רשות מדור זו גם אם לא פקועים הנישואין? לכאורה כן (רשות חיים) אך יש מקרים מיוחדים שיכול ביהמ"ש לבטל אפשרות ביטול זו. במקרה דנן, יותר הגיוני בעיני השופט שהאישה תמשיך לגור בדירתה (וגם משום זכאותה למדור) עם ילדיה המשותפים ושהבעל יחפש לו מקום אחר. לטענת בי"כ המשיב, זכאי הוא מכוח הלכת נכסי מילוג (שנשתנתה לאחר נישואיהם) לגור בדירתה. טענה זו נדחתה משום שהשי' סובר שגם בזמן שהייתה קיימת הלכת נכסי מילוג לא היה זכאי לכך משום שאין זה ריווח בית. חובת מדור מוטלת רק על הבעל כלפי אשתו. ביהמ"ש לא יאשר כל פעם שבניז' רבים, לאישה להוציא את בעלה מהבית - הכל תלוי בנסיבות העניין.</p> <p>במקרה דנן, האישה עזבה את בעלה כבר לפני 3 שנים, הוגשה נגדו תביעה פלילית בהקשר של אלימות, הדירה שייכת לה, העובדה שטרם הגישה תביעה לגט נובעת מסיבות טקטיות ולכן לא תעמוד לה לרוץ במקרה זה כי מה שקובע הוא מצב היחסים האמיתי ביניהם. לא ייתכן שדווקא החלש שהשירה שייכת לו יאלץ לצאת ולחפש דירה אחרת. נפסק לטובת האישה ולסילוק הבעל מדירתה.</p>
<p>ע"א 745/87 סריוטי נ' סריוטי (ר' דיני גירושים אזרחיים)</p>	<p>העובדות: ביהמ"ש למשפחה האריך צו מניעה המונע כניסת גבר הביתה, לאחר שגם כך הוא ייתן ל-12 שנה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: יש להגביל צווי מניעה לתקופות קצרות, מטרת הצווים אינה להוות תחליף לצו פירוד שמסור לבד"ר. יחד עם זאת, נתחשב בפירוד ממושך בין הצדדים ובהחלטה קודמת של בד"ר שהמלץ על גט, לכן נקבל את ההארכה.</p>
<p>ע"א 803/93 כליפא נ' כליפא</p>	<p>העובדות: בני הזוג הסתכסכו, הבעל הורחק מן הבית בצוי ביהמ"ש. לימים, פנה לביהמ"ש השלום בתביעה לפירוק השיתוף, ביהמ"ש קיבל את התביעה, אך השהה את הפירוק עד למתן החלטה במחוזי בענין זכות מדור לאשה וילדים. בפני המחוזי טענה האשה שאין להעבירה מביתה כי "עולה עמו ואינה יורדת עמו", ואם בכ"א יוחלט על מכירת הדירה, שהנטל הנוגע למדור ייפול על כתפי הבעל בלבד. ביהמ"ש המחוזי פסק שאין להמיר דירור בדירה בבעלות פרטית בדירור בדירה</p>	<p>עניין המדור נקבע בהתאם לדין האישי, לפי ס' 2(א) לחוק לחיקון דיני המשפחה (מזונות). ההלכה בעניין זה היא, ש"כשם שהאישה זכאית למזונות במובן הצר של המילה (אוכל), זכאית היא גם לכסות, כלי בית, כלי מיטה ומדור. גם בנדון זה חלים הכללים של דיני מזונות, ביניהם, בין היתר, שהיא תקבל את המגיע לה לפי כבודה ובמידה סבירה... נוסף לזה זכאית האישה לקבל את המגיע לה לפי מנהגי המקום ותנאיו ובהתחשב במצבו החומרי ומעמדו החברתי של הבעל מצד אחד, ומצבה היא לפני נישואיה מצד שני. במלים אחרות, לפי הכללים האמורים: הכל לפי מנהג המדינה, עולה עימו</p>

		<p>שכורה. ע"כ הערעור.</p>	<p>ואינה יורדת עימו והכל לפי עושרו". אין לקבל את הקביעה (של המחוז), שהחלפת דירה פרטית בדירה שכורה מהווה למעשה החלפה של "נוה טוב בנוה רע". קביעה כזו מאיימת למעשה את סמכות ביהמ"ש השלום לדון בפירוק השיתוף. אמנם, דיוך בדירה פרטית הוא שלו ונוח יותר, אך את מרירות הגלולה יש להמתיק בדרכים פחות דרסטיות מזו של המחוז, כגון אלו שנקטו בפרשת קרסו, בה נקבע שדמי השכירות ישולמו ישירות מן הבעל למשכיר, עד למציאת דירת קבע, ושהוא יישא בעלויות העברת הדירה. אמנם, תתכנה נסיבות חריגות בהן יינתן צו למדור ספציפי, אך לא זה המקרה.</p>
<p>ג. פירוק שיתוף ודמי שימוש ראויים (לימוד עצמי)</p>	<p>בג"צ 5969/90 אקנין נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה ואח' (ראו מערכת היחסים בין הערכאות).</p>	<p>העובדות: תביעת פרוק שיתוף בדירה לבימ"ש ותביעת גרושין בבי"ד. ביהמ"ש דחה הדיון עד לפסיקת האזורי והגדול כבעו שחלקו של הבעל בדירה משועבד לזכות המדור של האשה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (גולדברג): המדור יכול להיות נדון בבי"ד, כחלק מנושאי הגרושין, ובבימ"ש, כחלק מפרוק שיתוף במקרקעין, ואלה סמכויות ראשיות ולא אנגיות. כל ערכאה דנה במדור לפי הדין המהותי שלה. במקרה זה הדין הוא המשפט העברי, אך כפי שמפורש ע"י כל אחת מהערכאות. טוב עשה ביהמ"ש שהמתין לפסק ביה"ד וכיבד את קדימותו. חשיב (מיעוט) – סמכותו של ביה"ד מכח חוק אזרחי, הקובע את גדרותיו. סמכותו בדין האישי בלבד וענייני מזונות ומדור הם דין אישי. אך אין להם סמכות לקבוע קניין, שהוא במשפט האזרחי. ביה"ד חורג מסמכותו ומכתוב לביהמ"ש בדיני קניין. אם פסה"ד של ביה"ד הוא למדור זמני אין פגיעה, אך כשהזכות הקניינית קבועה – אין לו סמכות.</p>
	<p>ע"א 596/89 חקק נ' חקק (ראו מזונות בן הזוג – דאגה למדור בתוך תמורת הדירה).</p>	<p>עובדות: בית המשפט המחוזי חייב את המערער בתשלום מדורה של אשתו, המשיבה, מהיום בו תשכור דירה עקב מכירת הדירה המשותפת של בני הזוג. בית המשפט קבע, כי אין להביא בחשבון את ההכנסות שתקבל המשיבה מהסכום שיעלה בידה ממכירת הדירה. מכאן הערעור, שנסב על שאלת תחולתו של סעיף 2 לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959, על מי שחייב במזונות בן-זוגו לפי הדין האישי החל עליו, לאור סעיף 2(א) לחוק.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: כשמדובר בבני-זוג שחל עליהם דין אישי, כגון במקרה דנן שבעלי הדין הם בני-זוג יהודיים וחלים עליהם דיני המשפט העברי, קביעת חיובו של המערער בדבר תשלום דמי המדור של המשיבה יש לדון בה לפי המשפט העברי, כמות שהוא, ללא הגבלה מכוחו של סעיף 2 לחוק שיווי זכויות האשה, הגבלה שהוסרה ושוב אינה קיימת; ולפי דין המשפט העברי, משבאים לקבוע שיעור חיוב דמי המדור שעל המערער לשלם, יש להביא בחשבון את הכנסותיה של האישה מנכסיה, היינו פירות נכסי המלוג.</p>
	<p>בע"מ 8863/03 פלוני נ' פלונית (מנגנון אופרטיבי לפירוק השיתוף)</p>	<p>העובדות: בני זוג רכשו דירה. אין עוררין שרכישת הדירה נעשתה יחד, אך לאחר מספר תשלומים ראשונים פסק הבעל לשלם עבור הדירה, משכורתו פסקו להיכנס לחשבון המשותף, לא השתתף הבעל בשיפוץ הדירה וכן הגיש תביעת גירושין כשנה לאחר הרכישה. השאלה המשפטית הינה נקודת הזמן בה פסק השיתוף ביניהם אשר קביעתה תכריע אופן חלוקת כספי מכירת הדירה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: בית המשפט טוען שנקודת סיום השיתוף הינה עניין עובדתי-אובייקטיבי, כלומר מתי חדל השיתוף בפועל. כמו כן נקבע שעל אף שנכרשה הדירה ע"י האישה ובעלה בתקופה בה חל שיתוף, מטעמים של צדק והגינות נקבע כי פירוק השיתוף בדירה יכלול רק את אותה חלק ששולם על ידי המבקש מאחר וחלקו היחסי בה מבחינת נשיאה בעול הרכישה זעום.</p>
	<p>בע"מ 9881/05 פלוני נ' פלונית (פסיקת דמי שימוש כאשר אחד מבני הזוג מורחק מכוח צו)</p>	<p>העובדות: בני זוג חיים בנפרד במשך מספר שנים. האב מקבל משמורת בלעדית על ששת הילדים ועל האם מוטל צו הרחקה מבית המגורים ברמת השרון. האם מתגוררת בנכס נוסף של בני הזוג בת"א. לאחר מספר שנים, ולאחר שבגרו כל הילדים זולת אחת, תובעת האם דמי שימוש ראויים על שימוש של הבעל בנכס (מדובר בבית מרווח מדירתה שלה). בית המשפט מקבל התביעה וקובע תשלום מצד האב מתאריך הגשת התביעה. על כך מוגש הערעור.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (השופט רובינשטיין): אין בן זוג יכול לתבוע את חלקו בפירות של נכס, שעה שהוא עצמו - בהתנהגותו הפסולה - מבקש לסכל את הפקתם. כמובן שבידי בן הזוג לתבוע את פירוק השיתוף באופן שיאפשר את מיצוי ההנאה מהנכס. היות והוטל על האם צו הרחקה היא אינה יכולה, בהתנהגותה הפסולה, להפיק רווח מהנכס. דרישתה לדמי שימוש ראוי לא מתקבלת ואף ניתן לראות בה חוסר תום לב. יתר על כן, האם מסרבת לאורך שנים לגירושין ופירוק השיתוף. הערעור התקבל חלקית – חוזר לבית משפט לענייני משפחה.</p>
	<p>ברי"ע 4358/01 בר אל נ' בר אל אל</p>	<p>העובדות: בני זוג חיים בנפרד והאישה מסרבת להתגרש. הבעל דורש את פירוק השיתוף בבית המגורים (הוא אינו מתגורר זה תקופה ארוכה). השאלה המשפטית: מהו הדין החל על בקשה לפירוק שיתוף של בני-זוג בדירת המגורים שלהם במסגרת הליכי פירוק הקשר ביניהם.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: על אף שלבן הזוג שמורה הזכות לתבוע פירוק שיתוף בדירת מגורים מדובר בפירוק שיתוף מיוחד אשר אף יוחד לו הליך פירוק נפרד עד אשר יימצא סידור מגורים מניח את הדעת. על מנת שיגשים בית המשפט לענייני משפחה תכליתו, לפתור מגוון סוגיות תחת קורת גג אחת, יש לאפשר לו גמישות דיונית. כאשר התדיינות בפני בית משפט עלולה להיות מורכבת וארוכה יהיה מקום להורות על פירוק השיתוף באופן מהיר מאחר ודחיית הפירוק יכולה להכביד על אחד הצדדים באופן לא נאות. במצב דברים זה יורה בית המשפט על פירוק השותפות ללא עיכובים נוספים מלבד אלו הנקובים בחוק בדבר מציאת הסדר מגורים מניח את הדעת לבני המשפחה.</p>
7. יחסי ממון בין בני זוג:			
<p>חזקת השיתוף</p>	<p>ע"א 595/69 אפטה נ' אפטה</p>	<p>העובדות: בית המשפט דחה בקשת אישה למחצית הבית הרשום על שם הבעל. המגרש ושלד הבית נרכשו ע"י הבעל עוד קודם לנישואין ובניית הבית השלמה עם ע"י קבלת סכום כסף מסוים שקיבל הבעל מהאישה למטרה זו.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: לעניין שותפות בנכסים הולכים ע"פ כוונת הצדדים. השאלה מה הייתה כוונת הצדדים הינה שאלה עובדתית אשר תיקבע בכל מקרה לפי נסיבותיו. במקרה דנן לא הוכחה כוונה זו ולכן לא התקלה תביעת האישה למחצית הבית. דעת מיעוט השופט ברנזון: באין כוונה אחרת משתמעת חזקה על זוג נשוי החי בשלום שהם מתכוונים לשותפות בכל נכסיה בצורה שווה. חזקה זו מקבלת משנה תוקף כאשר מדובר בנכסים המשמשים הזוג בחיי היום-היום, דוגמת בית מגורים. כאשר בני זוג נשואים והאישה מסכימה שירשם הבית על שם</p>

<p>בעלה הוא מהווה שלוחה. ביהמ"ש פסק: בית המשפט יכול לקבוע בהתאם לנסיבות המקרה הסכם מכללא לשיתוף בנכסים בתקופת הנישואים. בצד חזקת השיתוף קמה גם חזקת האחריות המשותפת לחובות השותפות – בעת פירוק השיתוף הצעף הראשון הינו סילוק החובות. בן זוג בלתי נאמן אינו מקפח זכויותיו בנכסים המשותפים.</p>	<p>העובדות: בני הזוג התגרשו והדיון נוגע לחלוקת הרכוש המשותף. הבעל כופר בזכותה של האישה בנכסים.</p>	<p>ע"א 264/77 דרור נ' דרור (ראו גם הגנת התא המשפחתי מהפרעות)</p>
<p>ביהמ"ש פסק: חזקת שיתוף לא חלה בנכסים שרכש אחד מבני הזוג לפני הנישואין אלא אם הוכחה כוונת שיתוף בראייה ממשית. הלכה זו מתאימה גם לנכסים שנרכשו במהלך הנישואין מכסף שהם תוצאת מימוש של נכס שהיה בידי בן זוג מסוים לפני הנישואין. חשוב להבחין בין 2 מצבים: 1. תחלוף- מימון נכס כולו ממימוש נכס של אחד מבני"ז מלפני הנישואין. 2. רכישת נכס בתקופת הנישואין שרק חלקו מומן מנכס קודם. במקרה השני אם נוצרה "קופה משותפת" שבה מקורות כספיים שונים של בני"ז התמזגו וממנה נרכשו נכסים, זה יכול לשמש כראייה לכוונת שיתוף בנכס חדש. קשור לדוקטרינת העקיבה בפסיקה דור 2: שופטים ינסו להתחקות אחר מקור הכסף. מה קורה אם אדם ירש נכס מהוריו, מכר אותו וקנה בו דבר חדש? ככל שיצליח להראות ששימר את נכסיו הפרטיים בנפרד, הפסיקה תשמר אותו בנפרד, לא תחיל עליו את חזקת השיתוף. אך אם זה התערבב מדי, לא בטוח, יש גבול למאמץ שתפעיל הפסיקה בניסיון לעקוב אחר הכסף.</p>	<p>העובדות: בית המשפט קבע כי דירת על מגורים של בני זוג המתגרשים קיים שיתוף והיא תחלק ביניהם עם פירוק השיתוף, וזאת על אף שקניית הדירה ע"י הזוג נעשתה עם כספי מכירת דירתו של הבעל מלפני הנישואין.</p>	<p>ע"א 686/85 מערבי נ' מערבי</p>
<p>ביהמ"ש פסק (הש' ברק): לפי חוק יחסי ממון בפקיעת נישואין זכאי כל צד למחצית משווי כלל נכסי הזוג שנצברו במהלך הנישואין, למטע נכסים שהיו לבן זוג קודם לנישואין. מעדיף להשאיר בצ"ע האם חזקת שיתוף חלה לצד יחסי ממון, בדן.</p>	<p>העובדות: בני"ז נישאו אחרי חקיקת חוק יחסי ממון. הם חיו בדירה שרשומה הייתה על שמו לפני הנישואין. שאלה משפטית: האם יש להחיל הלכת שיתוף במקביל להסדר איוון משאבים על זוג שכבר חל עליו חוק יחסי ממון?</p>	<p>בג"צ 3995/00 פלונית נ' בית הדין הרבני</p>
<p>ביהמ"ש פסק: בפסה"ד החיל השופט את חזקת השיתוף על בית המגורים ועל קופות הגמל והצהיר כי המשיבה זכאית למחצית בם. כן קבע כי המשיבה תהיה גם שותפה בחובות (עד גובה שווי הנכסים). הערעור סב על החלת חזקת השיתוף על בית המגורים ועל קופות הגמל, ועל כך שיום הגשת התביעה נבחר כמועד הקובע את מצב החובות ויום פסה"ד כיום הקובע את שווי חלקה של המשיבה בקופות הגמל. הערעור נתקבל בחלקו. ביהמ"ש המחוזי הניח בצדק, שבכל הנוגע לבית המגורים מקלה הלכת השיתוף עם בן הזוג הטוען לשיתוף ומחמירה עם בן הזוג המבקש לסתרו. אולם, הבעלות בקרקע שעליה הוקם בית המגורים, המהווה חלק ממגרש בשטח של דונם וחצי בערך, היתה בעת הקמת הבית בבעלות אבי המערער, ואין לקבל את קביעת השופט שהאב נתן את הקרקע במתנה למערער עבור משפחתו או שירות כמותה משותפת למערער ולמשיבה גם יחד. האב נתן למערער ולמשיבה רשות להקים את בית המגורים שלהם ואילו את המגרש העביר ורשם בלשכת רישום המקרקעין ע"ש בנו, המערער, ע"ש בתו, וע"ש נכדו, בנם המשותף של בני הזוג, בחלקים שונים. הקניית הקרקע ע"י האב בצורה זו אינה מתיישבת עם הכוונה לתת אותה במתנה למערער עבור משפחתו, ולא למשפחת המערער במישרין.</p>	<p>מבוא: קרקע פרטית מלפני הנישואין שעליה נבנה במהלך הנישואין בית, הקרקע לא תשותף והבית כן. אין אבחנה בין משכורת לפנסיה אלא רק אבחנה בין נכס מלפני הנישואין לנכס תו"כ נישואין וירושות ומתנות. העובדות: הצדדים נישאו בשנת 1946, ניהלו משק בית משותף, גידלו ארבעה ילדים וקימו משק חקלאי גדול, על אדמות שקיבלו בירושה מהוריהם. בנוסף לכך עבד המערער כמנהל בחברה ואת משכורתו הכניס לקופה המשותפת. במסגרת עבודתו זו הופרשו כספים של המעביד ושלו לקופות גמל. ביום 22.7.83 הגישה המשיבה תביעה לביהמ"ש המחוזי לחלוקת הרכוש המשותף, וביום 30.6.84 עזבה המשיבה את הבית. ביהמ"ש המחוזי קבע כי על בני הזוג חלה חזקת השיתוף בכל הנוגע לפירות עמלם. לא כן בנוגע לנכסי דלא ניידי. בנכסים אלה, שכל אחד מהצדדים קיבל בירושה מהוריו, נשמר קו הפרדה ברור. הדיון התמקד, בין היתר, בבית המגורים של בני הזוג והחסכוניות בקופות הגמל.</p>	<p>ע"א 809/90 ליזאי נ' ליזאי</p>
<p>ביהמ"ש פסק: 1. אין להבחין בין נכס משפחתי לנכס עסקי, אף שהבחנה זו הייתה מקובלת בעבר. 2. כאשר משתכנע בית המשפט שחלה חזקת השיתוף לגבי הנכסים שנרכשו במהלך הנישואים, יש להניח שכוונה זו אינה מוגבלת לרכוש שנצבר לאחר עריכת הנישואין. 3. נטל ההוכחה על הצד המבקש לסתור את השיתוף, אך הוא קל יותר להרמה, בנוגע לנכס שנרכש לפני הנישואין. 4. יש לבחון כל מקרה לפי נסיבותיו. כך למשל, ברכישה לשם שימוש משותף, דירת מגורים, סתירת החזקה תהיה מלאכה קשה. מנגד, אם אחד מבני הזוג הוא בעל רכוש גדול, או זכה בירושה בעלת ערך רב, או יש בידו נכס מסויים בעל ערך סנטימנטאלי עבירו ועבור משפחתו המקורית, או יש לו ילדים מנישואים קודמים, עשויה טענתו, הסותרת את ההנחה, להתקבל. 5. אולם גם במצבים מסוג זה יש בדרך כלל לצפות לכך שבן הזוג הנוגע בדבר יביהיר לבן הזוג השני בשלב מוקדם, שאין כוונתו לכלול נכסים מיוחדים אלה ברכושו המשותף. אם נמנע מלעשות כן, הרי יהיה עליו לספק הסבר סביר למחדל זה. 6. הזכות לדיירות מוגנת אינה ניתנת אמנם להעברה, אך חל שיתוף על הזכות ליהנות מן הפירות. לכן, כאשר נמכר הנכס, התמורה משותפת לשני בני הזוג.</p>	<p>העובדות: 50 שנה עבדה כל המשפחה בחנות פרחים – נכס שהאב הביא עמו. ישנה הסתמכות של האישה – עוד גורם חשוב. יש שיפור של הקרן ומאמץ משותף ולכן זה ישותף. בני הזוג אבולוף חיו יחד 44 שנים בהרמוניה. ביהמ"ש המחוזי קבע שהתקיים לגביהם מבחן "המאמץ המשותף", היות והאישה עסקה במשק הבית, ואף סייעה בחנות. בהתאם לכך, קבע ביהמ"ש המחוזי שהלכת השיתוף חלה על כל הנכסים. הערעור עוסק בזכות לדיירות מוגנת בחנות הפרחים. ביהמ"ש המחוזי קיבל את גרסת המערער, שהנכס נרכש מכספו לפני הנישואין, ובכ"א החיל את הלכת השיתוף, משום שהנכס נרכש בסמוך לנישואין, ושמירת הזכויות בו כרוכה בתשלום דמי שכירות, מכספי בני הזוג. טענות המערער הן: מדובר בנכס עסקי, לגביו יש צורך בראייה חזקה וממשית, כדי לבסס שיתוף. הנכס נרכש לפני הנישואין, ולכן הלכת השיתוף לא חלה עליו. בנוגע לתשלום דמי השכירות מן הכספים המשותפים טוען המערער: הדיירות המוגנת מוקנית בתחילה ואינה מתחדשת עם תשלום דמי השכירות. ערך הדיירות המוגנת רב מערך דמי השכירות ששולמו. חוק הגנת הדייר</p>	<p>ע"א 2280/91 אבולוף נ' אבולוף</p>

<p>מונע העברת נכס מוגן לאחר, וממילא, מונע את החלת הלכתת השיתוף על נכס מוגן.</p> <p>העובדות: חשין מדבר כאן על רציונאל הסכמי בניגוד לנפסי, כאן נוצר מצג של שיתוף ולכן נוצר מצב של הסתמכות ולכן תחול החזקה. בני הזוג נישאו ב-1964, המשיב בן 35, המערערת בת 25. המערערת פנתה בבקשה לביהמ"ש בערכאה ראשונה, שיצהיר על שיתופה בנכסי בני הזוג. ביהמ"ש הכיר בשיתוף לגבי חשבונות בנק ורכב, אך לא לגבי הדירה. ממסמכי הרכישה עולה, שהדירה שולמה כמעט במלואה לפני הנישואין, ולא נותר אלא חוב של 6000 ₪, שאמורים היו להיות משולמים מהלוואת משכנתא. המערערת שילמה מחסכונוטיה סכום זה, ומכוח תשלום זה, דורשת שיתוף בדירה. כאמור, ביהמ"ש קמא דחה את דרישתה, וע"כ הערעור.</p> <p>פס"ד זה לא סוכם ולכן הובא כמעט במלואו כלשונו!!</p>	<p>ביהמ"ש פסק (שמגר): 1. סדר הדברים: תחילה יש לברר האם קמה בכלל חזקה ראייתית בדבר שיתוף בנכסים בין בני הזוג. אם התשובה לכך היא שלילית - מוטל נטל השכנוע על בן הזוג המבקש שיתוף, להראות כי אכן התגבשה כוונת שיתוף בנכס הנדון. אם התשובה לשאלה היא חיובית - מוטל נטל השכנוע על כתפי בן הזוג השולל את השיתוף. עליו להראות כי ברשותו ראיות הסותרות את החזקה. אם יכשל ולא יעמוד בנטל - דין הנכס להיכנס תחת כנפי השיתוף. 2. הדרך המובהקת לסתירת חזקת השיתוף היא על פי הסכם ממון. 3. המגמה העקרונית היא של "חיוזוק הלכת השיתוף ע"י הקלה בהוכחת התנאים הדרושים לקימומה, מחד גיסא, וע"י החמרת התנאים הנדרשים לסתירתה, מאידך גיסא". גולדברג: הלכת השיתוף אינה חלה על נכסים שנרכשו לפני הנישואין, ואורח חיי הנישואין אינו רלוונטי לעניין זה. לגבי נכס שנרכש לאחר הנישואין, די בהוכחת חיי נישואין מאושרים והרמוניים. לגבי נכס שנרכש לפני כן, לא די בכך. יש צורך בנסיבות שמצביעות כי בעל הרכוש נתכוון ערב הנישואים להטיל אותו ל"כיס המשותף". חשין: 1. יש מקום להבחנה בין נכסים "פרטיים" ל"נכסי מאמץ-משותף". האחרונים כפופים בראשיתם ומעיקרם למשטר של חזקת-שיתוף. נכסים "פרטיים" כפופים הם בראשיתם ומעיקרם למשטר של אי-שיתוף. 2. הקביעה שנכסים "פרטיים" הוחתמו מראשיתם בחותם של אי-שיתוף, אינה מונעת אפשרות של שינוי במהלך השנים, בהתאם לנסיבותיו של כל עניין ומקרה. חזקת אי השיתוף עלולה להתפוגג עם השנים.</p>	<p>ע"א 806/93 הדרי נ' הדרי</p>
<p>ביהמ"ש פסק: ח. שיתוף כי כאן יש לנהוג ביתר זהירות. דירה מירושה: לא חלה</p>	<p>העובדות: עסק פרטי ודירה שהביא הבעל אך הייה בעסק מאמץ משותף למרות שיש ראייה לאי כוונת שיתוף.</p>	<p>ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר</p>
<p>ביהמ"ש פסק: חלה על הזוג חזקת השיתוף כי נישאו בשנת 1960. אין צורך שחייכם המשותפים יהיו כליל השלמות. ניהול עסקים נפרד אינו מעיד דווקא על רצון להפרדת רכוש ויכול להיות משיקולי מניסוי. בהערכת שווי הרכוש במועד הפרדה נלקח בחשבון גם סיכויים חיוביים ושליליים של עסק, לכן אין להוסיף פירות עתידיים (וגם כדי להגיע לפירוד מהיר ונקל). יכול היה להיות שלו הוכח שהחנות והבית נרכשו מרווחי החברה, הם כן היו נחשבים ברכוש לחלוקה.</p>	<p>העובדות: קצין קבע פרש והקים עסק. עזב את הבית אחרי 10 שנים. ערער על החלטת המחוזי שהאשה זכאית למחצית שווי הרכוש שהיה בעת שעזב את הבית. שאלת מועד הפרדת הרכוש והכללת פירות העסק.</p>	<p>ע"א 5440/94 חסל נ' חסל</p>
<p>ביהמ"ש פסק: לעניין חובות שטרם מוכרת חזקה בדבר אחריות משותפת בין הצדדים לחובות שנוצרו מהרכוש המשותף, בין מנכסים "אישיים" ובין מנכסים "עסקיים", שנעשו בדרך הרגילה ע"י אחד מבני הזוג בתקופת קיומם של החיים המשותפים. חריגים המקחים מעוקצה של הלכת השיתוף בחובות: חובות בעלי אופי אישי מובהק; חובות שנוצרו מהוצאות על רכוש נפרד; הוצאות שנעשו תוך כדי הפרת נאמנות. עם גיבוש השיתוף ובהינתן הסכמת הנושה, מחצית החוב עוברת לבן הזוג השני. בהעדר הסכמת הנושה, המחאת החבות אינה תקפה כלפיו ולנושה זכות נגד בן הזוג שהתחייב כלפיו ישירות. אין הוא רשאי לתבוע את בן הזוג האחר. עם זאת במערכת היחסים הפנימית בין בני הזוג, נוצרת התחייבות (אובליגטורית) של בן זוג אחד כלפי בן הזוג האחר לטיפול על עצמו מחצית מהחבות.</p>	<p>השאלה המשפטית: האם הלכת השיתוף בין בני זוג מטילה על בן זוג אחד אחריות כלפי צדדים שלישיים בגין חוב של בן הזוג האחר?</p>	<p>בג"צ 8791/00 טווינקו בע"נ נ' שלם</p> <p>1.א.7 שיתוף בחובות לצדדים שלישיים</p>
<p>ביהמ"ש פסק: הרישום אינו משולל ערך ראייתי, אך אין להקיש מהרישום עצמו על כוונה ליצור הפרדה ברכוש. נושה רשאי להוכיח כי חזקת השיתוף כלל אינה חלה ביחסים שבין בני הזוג ועל-כן מלוא הזכויות בנכס הן של החייב. מכוח דיני עיסקאות נוגדות, יד ההתחייבות הראשונה בזמן על העליונה. זכותה של בת הזוג מכוח הילכת השיתוף גוברת (כלפי החייב) על זכותו של הנושה מכוח התחייבות למשכנתא; זכותו של הנושה מכוח ההתחייבות למשכנתא גוברת (כלפי החייב) על זכותה של האישה מכוח החווה המפורש שבינה לבין בעלה.</p>	<p>העובדות: בני זוג בעלי דירה. הם מתגרשים ובהסכם הגירושין מועברת הזכות המלאה בדירת המגורים לאישה. לפני שזה קורה הבעל משעבד את הזכות במשכנתא. עולה השאלה איזו זכות גוברת. עוד קודם להעברת הזכות לאישה באמצעות הסכם הגירושין היא הייתה הבעלים של מחצית הדירה מכח שיתוף. שעבוד הדירה ע"י הבעל נעשה ערב העברת זכות בה לאישה, ולכן זכותה של האישה גוברת רק ביחס למחצית הדירה על זכות הנושה. שמגר טוען שזכות האישה גוברת על זכות הנושה ביחס לדירה כולה מתוך שיקולי מדיניות מפשטית הדורשים מהנושה לבדוק את יחסי הזכויות הנכס בין בני זוג. ברק פוסק ע"פ כללי עסקאות נוגדות. נפסק ע"פ פסק דינו של שמגר.</p>	<p>ע"א 3002/93 יעקב בן צבי נ' סיטין מיכל</p>

<p>ע"א 11120/07 שמחוני נ' בנק הפועלים בע"מ</p>	<p>העובדות: בני זוג נשאו 1990 וחל עליהם חוק יחסי ממון. בית המשפט קובע שחלה חזקת השיתוף ביחס לדירה. בשלב מסוים הבעל כל הזכויות בדירה לטובת בנק בעסקה מסוימת, ולצורך כך הוחתמה האישה, מבלי שהוסבר לה בצורה ברורה מה השלכות חתימתה, על ויתור זכויותיה בנכס והתחייבות שלא לתבוע את הבנק בעתיד. השאלה המשפטית: האם גוברת זכותה של האישה מכח השיתוף על זכות הבנק מכח עסקת השעבוד שעתה מממש הבנק?</p>	<p>ביהמ"ש פסק: בהתאם לס' 9 לחוק המקרקעין, זכותה של המערערת, הקודמת בזמן, גוברת, אלא אם נרשמה עסקת המשכנתא לטובת הבנק בעודו תם לב. בהקשר של חזקת השיתוף במצב שבו נכס המקרקעין הוא דירת המגורים של בן הזוג "תום הלב של צד שלישי נשלל אם הוא ידע או עצם עיניו מלראות כי הנכס הוא נכס מגורים אשר חלה עליו הלכת השיתוף". אמנם כאשר מדובר בזוג שחל עליו חוק יחסי ממון, במובחן מחזקת השיתוף, איננו מצפים מהבנק שיניח כי הצדדים הסכימו ביניהם על שיתוף ספציפי. יחד עם זאת בענייננו נשלל תום ליבו של הבנק משה החתים את המערערת על מסמך היתור, שהרי חשש כי עלולה היא להעלות טענה לשיתוף בנכס, וזאת מבלי להסביר לה דבר. במקרה דנן שני הצדדים לא נהגו כשורה – הבנק לא החתים האישה באופן ראוי, והאישה מתנערת מהתחייבותיה. אף שיש לראות את חתימת המערערת כתקפה, יש לייחס לבנק "אשם תורם" של 50%. המשמעות היא שככל שמדובר במערערת תחול ההתחייבות על מחצית חלקה (רבע מן הבית) והיא תהא זכאית להירשם כבעלים של רבע מן הבית.</p>
<p>ע"א 3352/07 בנק הפועלים בע"מ נ' קריסטין הורש</p>	<p>העובדות: בני זוג ידועים בציבור. הגבר קבלן אשר משכן זכויותיו בקרקע על מנת לקבל אשראי לבניית פרויקט. לאחר בניית הפרויקט עבר לגור עם האישה באחת מהדירות בפרויקט אך נותר חוב באחד מחשבונותיו של הגבר. הבנק מבקש לזמם המשכנתא על מנת לכסות את החוב, אך בית המשפט קיבל את טענת הגבר כי עם סיום הפרויקט בטלה המשכנתא. יחד עם זאת, הסכם המשכנתא קובע מפורשות שהוא חל גם על חובות עתידיים. יתר על כן, עולה שאלת מעמד זכותה של האישה בדירה. מכאן הערעור.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: במקרה הנדון לשון כתב ההתחייבות ולשון שטר המשכנתא ברורה וחדה, ומובן כי הבטוחה הנדונה מתייחסת גם לחובות עתידיים. כמו כן, ניתן ללמוד מן הנסיבות שלאחר כריתת החוזה כי המשיב ידע והבין כי שטר המשכנתא משמש כבטוחה לכל התחייבויותיו כלפי המערער. זכותו של בן זוג שלא נרשם כבעלים בנכס מקרקעין משותף הינה זכות קניין שביושר, קרי, זכות מעין קניינית. במקרה הנדון המשיבים הינם ידועים בציבור ומתקיים לגביהם שיתוף בדירת המגורים, אך עדיין לא התגבשה חזקת השיתוף לגבי יתר הנכסים. ביהמ"ש קבע ברוב דעות כי יש להחזיר את הדיון לבימ"ש קמא על מנת שיקבע אם זכותה של המשיבה קדמה לזכותו של הבנק, ואם היא קודמת אזי אם הבנק נהג בתום לב בעסקת המישכון ולפיכך זכותו עדיין גוברת.</p>
<p>7.א.הון אנושי ומוניטין</p> <p>בע"מ 4623/04 פלוני נ' פלונית</p>	<p>העובדות לא הובאו</p>	<p>ביהמ"ש פסק: הלכת השיתוף חלה גם על נכסי קריירה, כושר השתכרות ומוניטין אישי. בנכסי קריירה מדובר על שיפור כושר ההשתכרות של אדם במהלך הנישואין. כושר השתכרות בד"כ מורכב מכישורים אישיים, השכלה, ניסיון ומוניטין שנצברו במהלך הקשר הזוגי. יש לבחון את כושר ההשתכרות שנוצר במהלך הנישואין ולהחשיבו כאשר דנים באיזון המשאבים. מהפער שנוצר בכושר ההשתכרות, בין כושר השתכרות לפני הנישואין לאחריו יש לגרוע את רכיב הכישרון האישי, וכן כושר שנוצר לפני הקשר הזוגי. החלק שנוותר הוא תוצר מאמץ משותף, ואותו יש לחלק בין בני"ז. <u>ככל שהדבר אפשרי נעדיף תשלום חד פעמי על תשלומים עתידיים. כדי להימנע מנטל בדי ניתן לחלק תשלום למספר תשלומים קבועים.</u> (במחוזי נקבע תשלום עיתי קבוע, סכום מסוים של כסף שהבעל צריך לשלם עד הפנסיה לאשתו עם אפשרות לשינוי נסיבות). ליפשיץ טוען שפס"ד זה למעשה הלך לפי המודל האקוויטבילי ופסק מקדם סיכון מוגזם.</p>
<p>ע"א 5440/94 חסל נ' חסל</p>	<p>העובדות: בני"ז חיו יחד מעל 20 שנה, הגבר הקים חברה במהלך הנישואים. לאחר 20 שנה הגבר עבר לחיות בנפרד מאשתו כ-3 שנים, במהלכם עלה שווי החברה, ורק אח"כ הגישה האישה תביעה לחצי מהרכוש שנצבר עד מועד הגשת התביעה</p>	<p>ביהמ"ש פסק: מטרת חזקת השיתוף הינה צדק חברתי. שמבוסס על שיוויון בין המינים. נובעת מההשקפה שכל בן זוג תורם לפי דרכו באופן שווה לרווחת המשפחה. השותפות מתפרסת גם על נכסים עיסקיים, חסכוניות וקופות גמל. חובת הוכחה מוטלת על בן זוג שרוצה לסתור חזקה. <u>ברבים מהמקרים, הפירוד הממשי בו עוזב אחד הצדדים את הבית הוא שמעיד על קיצה של כוונת שיתוף ברכוש</u> אך מועד בו מסתיימת כוונת שיתוף לא חייב להיות אחיד בכל הנכסים. <u>שיתוף בפירות עץ משותף אחרי שתמה חזקת שיתוף</u> – שמעריכים ערך נוכחי של נכס עיסקי מביאים כבר בחשבון מרכיב רווח צפוי. אין להוסיף לחלק שמקבל בן זוג פירות שיצמחו בעתיד על עץ "שזרעו נטעו" במשותף, בן זוג פורש יזכה בשווי חלקו רק לפי ערכו הנוכחי ולא יזכה בתשלום נוסף בעתיד. סיבה לכך היא שלא לאלל בני זוג שנפרדו להמשיך בקשר ממוני אחרי הפרידה</p>
<p>ע"א 6557/95 אבנרי נ' אבנרי</p>	<p>העובדות: בני זוג חיו יחד 20 שנה ואח"כ הגבר עזב את הבית והם נפרדו, כעבור שנתיים זכה הבעל לפיצויי פרישה מהצבא. האישה (כמה מפתיע...), מעוניינת בפיצויים</p>	<p>ביהמ"ש פסק: <u>בד"כ הפרדה במגורים תחשב כנקודת זמן של הפסקת שיתוף, אך בנסיבות המקרה כוונת השיתוף המשכיחה אח"כ גם אחרי עזיבת הבעל את הדירה.</u> הבעל נהג לבוא לבקר את הילדים בדירה בלי התראה וכן חשבון הבנק המשותף המשיך להתקיים ותמך בילדים. <u>לכן, עזיבת הבעל את הבית איננה אירוע מפיקע חזקת שיתוף אלא השיתוף הופסק רק במועד הגשת התביעה ע"י האישה.</u></p>
<p>הון אנושי</p> <p>בג"צ 4178/04 פלונית נ' בית הדין הרבני לערעורים</p>	<p>העובדות: מדובר בבני זוג גרושים שחיו יחד תקופה ארוכה טרם הנישואים, ובמהלך תקופה</p>	<p>ביהמ"ש פסק: ביהמ"ש לא מתערב בהחלטת בית הדין בכל הקשור לזכויות</p>

<p>טרם הנישואין – כאשר בני זוג חיים כידועים בציבור אין זה מובן מאליו שכל נכס שאחד מהשניים צובר הינו נכס משותף, במיוחד אם הוא לא משפחתי מובהק. אך חשוב לציין שביהמ"ש מבקש לדחות את ההחלטה הגורפת של ביה"ד כי כאשר אדם חי כידוע בציבור עם אשה אחת אך נושי לאחרת אין כל כוונה של שיתוף נכסים בין הידועים בציבור – יש לבדוק את הכוונה בכל מקרה לגופו.</p>	<p>זו היה נושי האיש לאשתו הראשונה. לאחר מכן השניים התחתנו ואז התגרשו. לאחר הגירושין האישה דרשה מחצית מזכויות הפנסיה והפרישה אותן צבר האיש במהלך השנים בהן חיו ביחד טרם הנישואים וכן</p> <p>השאלה המשפטית: האם חלוקת זכויות בעת גרושים כוללת גם תקופה שהזוג חי כידועים בציבור בעוד אחד מהם נושי לאחר?</p>		
<p>ביהמ"ש פסק: מוניטין אישי לא יילקח בחשבון הן מטעמי קושי מעשי והן מטעמי צדק. מוניטין קשה לאומדן ולא ניתן להכריח אדם לעבוד עד כדי מיצוי יכולתו באופן מקסימלי.</p>	<p>העובדות: מדובר בבני זוג שבמהלך תקופת הנישואין האישה עשתה תואר במשפטים ותואר בכלכלה. בעת הגירושין הבעל טען שיש לקחת זאת בחשבון בחלוקת המשאבים היות וזה מוניטין שהיא רכשה בעת הנישואין ויש בו כדי להניב פירות בעתיד.</p> <p>השאלה המשפטית: האם מוניטין אישי של אחד מבני הזוג הוא נכס בר חלוקה שיש לקחת בחשבון בעת איזון המשאבים בגירושין?</p>	<p>בע"מ 5879/04 פלוני נ' פלונית (הון אנושי).</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: לענין הזכויות שנצברו בזמן הנישואין – יש להעניק לאישה מחצית מהזכויות שנצברו במהלך כל שנות הנישואין שלהם. זכויות פנסיה הם נכסים בני איזון שלמחצית מהם זכאי כל אחד מבני הזוג ע"פ חוק יחסי ממון. רק בנסיבות מיוחדות נכסים בני-איזון לא יחולקו באופן שווה (החוק לא מגדיר את אותן נסיבות אך ביהמ"ש קבע שמדובר בנסיבות עבר שמהן עולה בבירור הצורך לא לחלק שווה בשווה וכן נסיבות עתידיות קרי היכולת של כל אחד מהצדדים להמשיך בחייו). במקרה הזה לא הובאו בפני ביהמ"ש ראיות כי האיש במצב כלכלי לא טוב או שהייתה לו כוונה שהכספים אותם השקיע בדירה יתקזזו מחלוקת המאשבים. בהיעדר נסיבות מיוחדות נחלק חצי חצי.</p>	<p>העובדות: מדובר בבני זוג גרושים שהיו נשואים 15 שנה. לאחר 11 שנים של נישואין נקנה המפעל בו עבד ע"י חברה אחרת ושולמו לו חלק מפיצוי הפרישה שצבר עד אותה עת – את פיצויים אלו השקיע ברכישת דירה שנרשמה חצי חצי על בני הזוג. לאחר מכן התחיל לעבוד למשך 4 שנים בחברה אחרת. בעת הגירושין האשה דרשה מחצית מהזכויות אותן צבר במהלך תקופת הנישואין (פנסיה ופרישה). ביה"ד הרבני קבע כי תקבל מחצית רק ממה שצבר במשך 4 שנים מתוך 15 שנות הנישואין בשל העובדה שאת הסכום שקיבל על 11 השנים הראשונות השקיע בדירה משותפת ומכאן הערעור.</p> <p>השאלה המשפטית: כיצד יש לחלק זכויות פנסיה שנצברו ע"י בני זוג בתקופת הנישואין?</p>	<p>בג"צ 4178/04 פלונית נ' בית הדין הרבני לערעורים</p>	<p>איזון משאבים:</p>
<p>ביהמ"ש פסק (רובינשטיין): שני הסעדים אותם מבקש הבעל אינם קשורים לחזקת השיתוף או חוק יחסי ממון אלא מעוגנים בדיני הקניין והנזיקין- מדובר על זכותו של אדם לדרוש פרוק שיתוף בנכס גם במהלך תקופת הנישואין. ביהמ"ש לענייני משפחה יכול לעכב את זכותו של אדם לתבוע בקניין, קרי לעכב את דרישתו לפירוק שיתוף, ולאחד את דרישות אלו אל תוך הדיון בדיני המשפחה כאשר הוא סבור שהעניין ייפתר כך באופן טוב יותר ומהיר יותר. במקרה הזה ביהמ"ש לענייני משפחה עיכב את תביעות הבעל אך לא עשה זאת באופן ראוי של בחינת המצב לעומקו והערכת הזמן שייקח לפתרון הסכסוך ולכן יש להשיב את הנושא לביהמ"ש לבחון האם אכן עדיף לעכב את זכותו של הבעל לתבוע את קניינו בנכס תוך מחשבה שאיחוד הנושא אל תוך הדיון ביני המשפחה יסייע למצב.</p> <p>השופט לוי בדעת מיעוט: תביעותיו של הבעל עולות באופן ישיר מנושא הגירושין ולכן ברגע שערכאות קודמות דחו את טענותיו – אין לקבוע אחרת כעת. ביהמ"ש לא ראה יתרון בפירוק השיתוף והעדיף להמשיך בדיון במסגרת דיני המשפחה (חוק יחסי ממון).</p>	<p>העובדות: שני בני זוג בנו בית בהשקעה משותפת על קרקע ששייכת להורי האשה. לאחר הגירושין האישה תבעה מהבעל לעזוב את המקום אך הוא בתגובה דרש אחד משני סעדים חלופיים: או הכרה בכך שמחצית מזכויות הנכס בבעלותו והוא רוצה פירוק שיתוף או החזר על ההשקעה שהשקיע בנכס ופיצוי על הגירוש.</p>	<p>בע"מ 06/8873 פלוני נ' פלוני</p>	<p>זכויות קניניות של בני זוג במהלך הנישואין</p>
<p>ביהמ"ש פסק (שמגר, דורנר): במשך הנישואין חלה חזקת השיתוף ועם הגירושין חל הסדר איזון משאבים, שיכול להיות שיתוף קניני דחוי (המוביל לחלוקה בעין של הרכוש) או שיתוף אובליגטורי דחוי (ואז איזון המשאבים הוא כספי). בחזקת השיתוף ובאיזון משאבים הנישואין מקימים את השיתוף ללא צורך ברישום. מועד הפעלת האיזון עם פקיעת הנישואין בהתאם לדיני הגרושין. זה מכביד על ההסדר, מחמיר את חוסר השוויון ומקשה על מי שמעוניין להפרד והשני – לא. הסדר החוק אינו רצוי. לכן נדרשת פרשנות כדי לממש את מטרת המחוקק של שוויון לאשה ולא לאפשר סחטנות בשל נסיבות חיצוניות לחוק. המצב הרצוי הוא לאפשר הפרדת הרכוש ללא קשר לגט. עם זאת אין לרוקן את החוק מתוכנו ולודא שהפרשנות ניתנת להעשות מתוך לשון החוק. אבל לשון החוק חד משמעית בענין מועד הגירושין כקובע לאיזון המשאבים. הסכם הממון לפי החוק הוא חוזה לכל דבר, עם דרישת כתב.</p>	<p>העובדות: חברת נדל"ן משותפת, לא רוצה להתגרש כדי שלא יחולק הרכוש, חוסם את דרכה של האישה ע"י תביעת פירוק שיתוף וע"י שלום בית לרבני לבני הזוג דירת מגורים, שהבעל רשם על-שמו במרמה. הוא לא עבד מרבית הזמן והמשפחה התקיימה מעבודת האשה. האשה מבקשת הצהרה על זכאותה למחצית הרכוש, כולל דירת המגורים. המחוזי קבע שאינו יכול להעתר כיוון שעדיין אין גט סופי, אבל הוא הצהיר שהדירה מהווה מתנה ולכן יש לה בעלות על מחצית הדירה והמטלטלין שבה. הבעיה היא המנעות המחוזי מצעד לטובת האשה בגלל שהוא כבול בחוק יחסי ממון ועליו להמתין לגט.</p>	<p>ע"א 1915/91 יעקובי נ' יעקובי</p>	

<p>לפני איזון המשאבים חל על רכוש בני הזוג הפרדה, והוא נתון לדיני קניין וחוזים רגילים, בלי לקבוע מה שייך למי. אפשר להחיל סימולטנית את חזקת השיתוף במהלך הנישואין כי יש רכוש שלא יחול עליו השיתוף כלל (רכוש פרטי, מתנות וירושות), ויש רכוש שנצבר במאמץ משותף וחל עליו עיקרון השיתוף בזמן הנישואין: שטרסברג כהן: לפעמים אף אפשר להתרחק מלשון החוק כדי להפיח בו את החיים, שנשללו ממנו. כיוון שזהו חוק חילוני אפשר לראות את פקיעת הנישואין לא לפי הגט ההלכתי, אלא בהפסקת הנישואין בפועל והיפרדות. אפשר גם להרחיב את הפרוש לסי' 5 לחוק כלוקה בחסר ולומר שיש עוד מצבים של פקיעת נישואין מעבר לגט ההלכתי. אפשר גם להשתמש בסמכות הנגזרת של ביהמ"ש לדון בעניינים שעברו אליו מהדין הדתי, כמו ענייני רכוש, ולקבוע את פקיעת הנישואין לפי שיקוליו שלו. מצא: יש לדון לפי חוק יח"מ. טל: ניתן לשתף ע"פ הדין הכללי, או לפי הסדר המצויים הנהוג בבתי דין רבניים.</p>		
<p>ביהמ"ש פסק: שמגר+דורנר: חזקת שיתוף מכוח סימולטניות ותחול גם על נכסים מלפני הנישואין אם יש הוכחה הסכמית (למרות יחסים עכורים). שטרסברג כהן: חזקת שיתוף מתונה עם תנאי סף וכוונה ספציפית לשתף (לא תחול ביחסים עכורים למשל) חשני: כמעט תמיד ובכל מצב ייתן או מכוח מודל קישורי או מכוח מודל הסכמי. מצא+טל: אין סימולטניות, ולא ניתן להקדים איזון משאבים. בני הזוג הם בני העדה המוסלמית, נישאו לאחר 74 לבני הזוג שבעה ילדים קטינים הנמצאים בחזקתה של האישה ומתגוררים יחד עמה בדירה בה התגוררו בני הזוג בכל שנות נישואיהם. המקרקעין עליהם נבנתה הדירה היו רשומים על שם הבעל בלבד מכוח ירושה של אביו המנוח. הדירה נבנתה ע"י הבעל בלבד קודם לנישואין. האישה הגישה תביעה לביהמ"ש לענייני משפחה להצהיר על זכותה במחצית הזכויות בנכסים שע"ש הבעל, ובכלל זה דירת המגורים. ביהמ"ש קבע, כי היות והצדדים נישאו לאחר היכנסו לתוקף של חוק יחסי ממוון בין בני זוג חל עליהם הסדר איזון המשאבים, שלפיו, עם פקיעת הנישואין, זכאי כל אחד מבני הזוג למחצית שווים של כל נכסי בני הזוג למעט "נכסים שהיו להם ערב הנישואין...". לפיכך, דחה ביהמ"ש את תביעת האישה בנוגע לדירה. ביהמ"ש המחוזי דחה את ערעור האישה. לפי חוק יח"מ, עם פקיעת הנישואין, הרכוש מתחלק בין בני הזוג, כאשר "נכסים שהיו להם ערב הנישואין" אינם נכללים ברכוש המתחלק. המחלוקת בין הצדדים מתמקדת בשאלה האם יש להחיל על בני זוג שנישאו לאחר 1.74, עת נחקק חוק יחסי ממוון, את חזקת השיתוף שנקבעה בפסיקה לפני חוק יחסי ממוון, לצד הסדר איזון המשאבים שבחוק. בפרשת יעקובי קנובלר נקבע בדעת הרוב, כי חזקת השיתוף והסדר איזון המשאבים אינם יכולים לדור, זו לצד זה, בכפיפה אחת. אבל, ניתן להחיל על בני הזוג את הדין הכללי ולפנות לדיני החוזים, לדיני הקניין, לדיני הנאמנות, לדיני השליחות, לדיני עשיית עושר ולא במשפט, לעקרון תום הלב ולכל אותם כלים הנתונים בדינו, על מנת לקבוע בעלות אמיתית ולא פורמלית ברכוש, לכן, אין להחיל על ענייננו את חזקת השיתוף. אשר לטענת האישה כי סעיף 4 לחוק יחסי ממוון אינו מונע פנייה לדין הכללי מכוחו הוקנתה לה, לטענתה, מחצית מן הזכויות הקנייניות בדירת המגורים הרשומה על שם הבעל - דירת המגורים היא נכס משפחתי מובהק. מטעם זה יש טעם להקל על בן הזוג הטוען לבעלות משותפת בדירת המגורים, כאשר זו רשומה רק על שם אחד מהם. עם זאת, לא די בעצם קיומם של חיי נישואין משותפים, אף שהיו ממושכים, כדי לקבוע שיתוף בדירת מגורים מכוח דין כללי. יש להראות נסיבות עובדתיות, בנוסף לעצם קיום הנישואין, מהן ניתן להסיק - מכוח הדין הכללי - הקניית זכויות בדירת המגורים. בענייננו, לא הובאה הוכחה כלשהי להקניית זכויות לאישה בדירה.</p>	<p>העובדות: בעל עם דירה מלפני הנישואים, בני הזוג כבר התגרשו ולכן לכאורה חל החוק ואז הדירה לא תשותף. , השופטת אומרת שהדין הכללי חל גם אחרי הנישואין אך דרשה כוונת שיתוף ומשלא הוכחה, אבו רומי לא קיבלה כלום.</p>	<p>רע"א 8672/00 אבו-רומי נ' אבו-רומי (תחולה סימולטנית)</p>
<p>ביהמ"ש פסק: יש משהו בטענת האישה אך זה לא חל במקרה הזה. ניתן יהיה לטעון להחלה של חזקת השיתוף במקביל לחוק יחסי ממוון אם ניתן ללמוד על כך מהתנהגות הצדדים אך במקרה הזה היחסים היו לא הכי טובים בעולם ונראה שהיה הסדר ברור ביניהם שכל אחד שומר על דירתו שלו והמדור יהיה במגורים של הבעל כאשר דירתה של האישה מסייעת במימון ההוצאות. לא ניתן ללמוד במקרה הזה על רצון לקיים חזקת שיתוף בדירה של הבעל ולכן לא נפעלה את החזקה במקביל לחוק יחסי ממוון.</p>	<p>העובדות: זוג שנישא בשנות ה-80 כאשר לכל אחד מהם הייתה דירה טרם הנישואין. לבעל דירה בפ"ת בה גרה המשפחה ולאשה דירה בבני ברק אשר דמי השכירות עבורה שימשו את המשפחה. האישה דורשת מחצית מהדירה בפ"ת בטענה שחזקת השיתוף חלה במקביל לחוק יחסי ממוון אם ניתן ללמוד על כך מהתנהגות הצדדים. השאלה משפטית: האם יש להחיל את חזקת השיתוף במקביל לחוק יחסי ממוון על נכס ששייך לאחד מבני הזוג טרם הנישואין ומשמש את</p>	<p>בג"צ 3995/00 פלונית נ' בית הדין הרבני הגדול</p>

		<p>שניהם ומושקעים בו כספים ע"י שניהם צריך להתחלק ביניהם לאחר הגירושין:</p>	
<p>הלכת שיתוף ספציפית במקביל לחוק יחסי ממון.</p>	<p>בע"מ 4951/06 פלוני נ' פלוני</p>	<p>העובדות: בני"ז נישא אחרי 74, חיו ביחד 20 שנה בדירה על שם הבעל, שהייתה בבעלותו לפני הנישואין. האישה רוצה חצי מהדירה.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: אומנם נדחתה האפשרות להחיל חוקת שיתוף במקביל להסדר איזון משאבים לפי חוק יחסי ממון. אולם, הדין הכללי מוסיף לחול בזמן הנישואין ומכוחו ניתן להוסיף שיתוף בנכסים שהיו בבעלות אחד הצדדים גם לפני הנישואין. שיתוף וכוונת שיתוף יכול להיווצר מכוח דיני חוזים כלליים והסכם מכללא שנוצר בין הצדדים.</p>
<p>הלכת שיתוף ספציפית לאחר חוק יחסי ממון</p>	<p>בע"מ 8873/06 פלוני נ' פלוני (זכויות קנייניות של בני זוג במהלך הנישואין).</p>	<p>העובדות: בני"ז נישא אחרי 74 ובנו בית על מגרש שרשום על שם הורי האישה. הבעל רוצה להצהיר עליו כבעלי חצי מהנכס (קרקע+בית) וכן פירוק שיתוף. האישה טוענת שהנישואין כלל לא פקעו לכן אין לאזן בפועל נכס דרך פירוק שיתוף</p>	<p>ביהמ"ש פסק: למרות הזכות לפירוק שיתוף שעניינה קנייני, יש לאפשר לביהמ"ש לעכב את המימוש בנסיבות מתאימות. שיש אפשרות לפתרון כולל של מערכת היחסים בין בני"ז רשאי ביהמ"ש לעכב דיון בזכות קניינית. החלטה על עיכוב פירוק שיתוף תיקח בחשבון גורמים אלו: סיכוי להגיע להסדר תוך זמן סביר, השפעת מימוש נכס על סיכויי הגעה להסדר כולל, נזק שעלול להיגרם לאחד מבני"ז עקב עיכוב מימוש.</p>
<p>הלכת שיתוף ספציפית לאחר חוק יחסי ממון</p>	<p>בע"מ 10734/06 פלוני נ' פלונית</p>	<p>העובדות: צדדים היו נשואים שנים רבות וחל עליהם חוק יחסי ממון, האישה מגישה תביעה רכושית נ' הבעל בעודם נשואים, כאשר הדירה הייתה רשומה על שם הבעל לפני הנישואין.</p>	<p>ביהמ"ש פסק (רובינשטיין): בפס"ד יעקובי נקבע שאין להחיל את הלכת השיתוף במקביל לחוק יחסי ממון. אך ניתן ליצור שיתוף ספציפי בנכס ספציפי, במקביל לחוק יחסי ממון (כולל נכס מלפני הנישואין), וזאת לפי הדין הכללי.</p>
<p>חלוקה לא שיוויונית עקב בגידה</p>	<p>בג"ץ 8928/06 פלונית נ' ביה"ד הגדול לערעורים</p>	<p>השאלה המשפטית: האם בגידת בן זוג בתק' הנישואין היא "נסיבות מיוחדות" לפי ס' 8 לחוק יחסי ממון שיצדיקו לסטות מכלל איזון משאבים הקבוע בחוק?</p>	<p>ביהמ"ש פסק: נטישת בית או בגידה אינן גורמות לענישה עליהן למפרע, ע"י שלילת זכויות ברכוש המשותף. כלל זה חולק הן ברכוש מכוח הלכת השיתוף והן מכוח איזון המשאבים.</p>
<p>הלכת שיתוף מכוח הדין הכללי על נכס מלפני הנישואין במקביל לחוק יחסי ממון</p>	<p>בג"ץ 5416/09 פלונית נ' פלוני</p>	<p>העובדות: בני זוג מתגרשים בביה"ד. דו"ח רואה חשבון הראה כי נכסיו של הבעל טרם הנישואין איבדו מערכם בתקופת הנישואין ונכסיה של האישה טרם הנישואין העלו בערכם בתקופת הנישואין. במהלך הנישואין נרכשו שתי דירות נוספות ונרשמו על שם הבעל בלבד. בבואו לחלק את הרכוש התייחס ביה"ד לעליה והירידה בשווי הנכסים והעניק לבעל את הדירות שנרכשו, תוך התעלמות מחוק יחסי ממון.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: בבואו לחלק רכוש ולאזן משאבים ביה"ד כפוף לדין האזרחי. עליו לפעול על פי חוק יחסי ממון, אשר על פיו רכוש שנרכש בזמן הנישואין מתחלק בין השניים. נכס שכן זוג מגיע איתו טרם הנישואין ("נכס חיצוני") אינו מתחלק בין השניים על פי חוק יחסי ממון וכך גם ירידת ערכו או עליית ערכו של נכס חיצוני.</p> <p>הערה חשובה: חוק יחסי ממון לא חל על נכסים שרכש אחד מבני הזוג בתקופת הנישואין באמצעות מימון שמתקבל מנכסים חיצוניים שלו אלא אם כן ברורה כוונת שיתוף בהם.</p>
<p>הלכת שיתוף מכוח הדין הכללי על נכס מלפני הנישואין במקביל לחוק יחסי ממון</p>	<p>ע"א 7687/04 ששון נ' ששון</p>	<p>העובדות: בעל רכש נכס טרם נישואיו, אולם ההסכם לרכישת הנכס וכן הלוואה שנטלו הצדדים כמשכנתה למימון הרכישה נערכו לאחר הנישואין. בית-המשפט קבע כי יש להחיל על יחסי הממון בין הצדדים את הדין הישראלי אף שהנישואין נערכו בהולנד, ואף שבהסכם שנערך בין הצדדים בהולנד לפני נישואיהם (להלן – ההסכם) נקבע כי יחול הדין ההולנדי. כן קבע כי יש לראות בהסכם הרכישה ובנטילת המשכנתה משום ראיה להסכמה בדבר שיתוף זכויות בנכס, וכי ההסכמה זו גוברת גם על ההסכם שקבע כי לא יהיה שיתוף ברכוש בין בני-הזוג. מכאן הערעור. המערער טען, בין היתר, כי יש להחיל על יחסי הממון בין הצדדים את הדין ההולנדי. כן טען כי ההסכם הרכישה בטל מחמת היותו חוזה למראית עין.</p>	<p>1. אין בהסכם שערכו הצדדים בהולנד כדי לשלול את יכולתם של בני-הזוג להוציא נכס מסוים מגדרו של הסדר ההפרדה הרכושית ולהסכים ביניהם על יצירת שיתוף באותו הנכס. צעד כזה לא יהווה שינוי של ההסכם, שכן מלכתחילה אין בו כדי לשלול הסכמה בין בני-הזוג על יצירת שיתוף בנכס ספציפי במהלך החיים המשותפים</p> <p>2. חתימת שני בני-הזוג כקונים על הסכם הרכישה, נטילת המשכנתה במשותף ורישום הזכויות בנכס על שם שני הצדדים בחלקים שווים לאחר שהתגוררו בו במהלך חייהם המשותפים – אלה מלמדים על יצירת שיתוף בנכס אף שמומן מלכתחילה על-ידי המערער לבדו (614ה – 1).</p> <p>3. אף בתחולתו של הסדר איזון משאבים אין כדי למנוע יצירת שיתוף בנכס הנדון. אין בהוראותיו של סעיף 5 לחוק יחסי ממון בין בני זוג, תשל"ג-1973 כדי למנוע יצירת שיתוף בנכס ספציפי לפי הדין הכללי החל על העניין, לרבות בנכס שנרכש על-ידי אחד מבני-הזוג טרם הנישואין.</p>
<p>7.ג הסכמים בין בני זוג:</p>	<p>פס"ד בר נהור (ר' ידועים בציבור).</p>	<p>העובדות: גבר ואישה חיים ביחד כידועים בציבור ואף קונים דירה משותפת. הם טרם מספיקים להכנס אליה והגבר מת. האישה מבקשת מזונות על פי חוק הירושה. ביהמ"ש מציב שני תנאים לחוק הירושה – חיי משפחה משותפים, וניהול משק בית משותף.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: קובע כי הם אכן חיו חיים משותפים, וקובע כי מחייה באותה דירה נראית מוקשית בניהול חיים בנפרד. בני הזוג אף ערכו הסכם ממון ביניהם וקבעו כי אין להם זכויות של ידועים בציבור אחד כלפי השני. אולם יש את סעי' 56(א) שאומר שאין לקיים הסכם המוותר על מזונות. מכאן שהיא לא ויתרה על זכות וגם אם היא ויתרה הרי לא יכלה לוותר על זכות שרק עכשו קמה לה. מכאן שאנו יכולים לקבל את הערעור.</p>
<p>ביטול הסכם גירושין, חשש סרבנות</p>	<p>ע"א 5490/92 פגס נ' פגס</p>	<p>העובדות: בעל אלים וסרבן, דירת מגורים על שם שניהם. האישה חותמת על הסכם, יש תביעה חוזית אך היא לא מתקבלת בגלל "מודעה" שנתנת תוקף לגט בכל מצב.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: הסכם משפחתי הוא כמו מסחרי. בימ"ש לפחות הגן עליה בעניין המזונות ילדים - ביטל את המזונות הנמוכים ונתן מזונות מוגדלים.</p>
	<p>ע"א 169/83 שי נ' שי</p>	<p>העובדות: בהסכם, שנערך בין המערערת למשיב בהיותם נשואים, הסכים המשיב להעביר למערערת את מחצית זכויותיו בבית שבבעלותו. כמו כן הסדירו הצדדים באותו הסכם את אופן מכירתו של הבית במקרה של גירושין ואת הזכות בו במקרה של מוות של אחד מהם. תוך כדי ביצוע התחייבותו להעברת הזכות בבית חזר בו המשיב מכוונתו זו. תביעת המערערת לביצוע ההסכם נדחתה על-ידי בית המשפט המחוזי, בהתייחסו להסכם כהסכם ממון שאיננו תקף עקב העדר</p>	<p>1. אין לראות ב"הסכם ממון" את חזות הכול מבחינת יחסי הממון בין בני-זוג, ויש להבדיל בין "הסכם ממון" - או בהיעדרו, המלא או החלקי, בין הפרק השני של החוק המהווה אז את "הסכם הממון" - לבין הסכם רגיל, או הענקת מתנה, או עסקה אחרת בין בני הזוג במהלך חיי הנישואין לפי הדין הכללי.</p> <p>2. הסכם ממון" חייב להיות דווקא בכתב ולקבל כתנאי-בלעדי-אין, את אישורו של בית המשפט. בני-זוג יכולים להתקשר ביחסי מסחר מובהקים ולעביר זה לזו רכוש,</p>

<p>בתמורה או ללא תמורה.</p> <p>1. המבחן, אם הסכם פלוני בין בני-זוג הוא "הסכם ממון" אם לאו, טמון במטרתו. אם זו צופה פני איוון משאבים בענייני ממון לעת מוות או גירושין, הרי מדובר ב"הסכם ממון", והוא מוגדר כממון או צרים. לעומת זאת, אם זו נוגעת ליחסים שוטפים או לעסקה רגילה בין בני-אדם - לאו דווקא בנושא של דיני משפחה, אלא, למשל, של דיני חוזים או קניין, ללא קשר נראה לעין עם איוון משאבים בעת גירושין או מוות - הרי מדובר בהסכם רגיל, שדינים אלה (לפי הנושא) חלים עליו.</p> <p>ב. שינוי ל"הסכם ממון" טעון גם הוא אישורו של בית המשפט.</p>	<p>אישור בית-משפט. מכאן הערעור, שנשב על שאלת המבחן שלפיו קובעים, אם הסכם שנכרת בין בני זוג הוא "הסכם ממון" או הסכם רגיל. גבר ואישה ערכו הסכם בעוד נישואים. הגבר הסכים להעביר לאישה מחצית מזכויות על הבית שבבעלותו. תוך כדי ביצוע ההתחייבות, חזר בו הגבר מכוונתו. האישה תובעת לביצוע ההסכם. ביהמ"ש המחוזי קבע שמדובר בהסכם ממון ולכן אינו תקף עקב העדר אישור בית משפט. מכאן הערעור.</p> <p>השאלה המשפטית: איך נבחין בין "הסכם ממון" להסכם רגיל?</p>	
<p>ביהמ"ש פסק (השופט טל):</p> <p>1. מדובר כאן בזוג שהיו נשואים והתגרשו וחזרו להיות ביחד. יש לפרש "נישואין" במובן הפורמאלי, שהאישה תזכה למסגרת יציבה עם גיבוי כלכלי מן-זוג, המחויב במזונותיה על-פי דין. במקרה שלנו, נחשבת המשיבה לנשואה הזקוקה לגט מן המערער, וממילא הוא חייב במזונותיה מכוח הדין האישי, אך לא מכוח ההסכם.</p> <p>2. כשם שיתכן ביטול על-ידי התנהגות כשמדובר בנפגע המבטל עקב הפרה, כך גם ייתכן ביטול הדדי על-ידי התנהגות של שני הצדדים לחוזה.</p> <p>3. עלינו לשאול אפוא, אם במקרה שלפנינו, מחזרתם של בני הזוג לחיים משותפים עולה כוונה מכללא לבטל את ההסכם. בדבר המזונות שהמערער התחייב לשלם לדעת השופט טל התשובה לשאלה זו היא חיובית: הסכם הגירושין נעשה בשעתו לקראת מציאות של חיים בנפרד תוך אפשרות שהאישה תינשא לאחר. בפועל, במקום חיי פירוד באו חיים במשותף ברור שאומד דעתם של בני הזוג היה שחזרתם זה לזו מהווה ביטול חיוב המזונות. לאור האמור דין המערער להתקבל, במובן זה שאין עוד תוקף לחיוב המזונות על-פי הסכם הגירושין. אין בכך כדי לחסום בפני המשיבה כל דרך אחרת לתבוע את המגיע לה מן המערער.</p>	<p>העובדות:</p> <p>המערער והמשיבה נישאו בשנת 1966, ובשנת 1975 התגרשו לאחר שערכו ביניהם הסכם גירושין. בהסכם התחייב המערער לשלם מזונות למשיבה ולשני ילדיה עד מלאת לכל אחד מהילדים 21 שנה או עד אשר תינשא המשיבה מחדש, הכול לפי התאריך המאוחר יותר. לאחר הגירושין נשא המערער אישה אחרת, אך לאחר מספר חודשים עזב את האישה השנייה ושב לחיות עם גרושתו - המשיבה - ללא חופה וקידושין. המערער דאג לפרנסת הבית, כפי שעשה לפני שהתגרשו. בשנת 1993, לאחר 18 שנים של חיים משותפים, עזב המערער את הבית. המשיבה דרשה מזונות מכוח הסכם הגירושין. בית המשפט המחוזי דחה את תביעתו של המערער לביטול פסק הדין שבו אושר ההסכם או להפחתת דמי המזונות. מכאן הערעור השאלה המשפטית: האם חייבים המשותפים של הצדדים הינם בגדר נישואין המפקיעים את החוזה ואם התנהגותם של הצדדים מהווה ביטול מכללא של הסכם הגירושין.</p>	<p>ע"א 4946/94 אגברה נ' אגברה</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>יש לבחון הסכמי גירושין המשתמע מהם ויתור של אחד הצדדים על זכויותיו הממוניות בקפידה ובזהירות. השופט ארבל מציינת כי יש מקום ליצור חזקה לפיה ויתור בלתי מפורש יעביר את הנטל להוכחת גמירת הדעת לצד הטוען לויתור, אך זה נאמר באוביטר היות והיא מכריעה כי במקרה דנן הנסיבות לא מצדיקות התערבות.</p>	<p>העובדות: בני זוג חתמו על הסכם גירושין באמצעות עו"ד. האישה טוענת כי העו"ד הוא החבר הכי טוב של בעלה. הסכם זה מפרט את חלוקת הרכוש בין בני הזוג, וכולל בסופו סעיף כללי הקובע ויתור הדדי של בני הזוג על זכויות שלא נזכרו בהסכם. בדיעבד הבינה האישה שהיא למעשה וויתרה על מחצית הזכויות הכספיות והסוציאליות שצבר בעלה במהלך שירות הקבע שלו. העותרת טוענת שלא הבינה את ההסכם, ושעשתה זאת תחת לחץ הדיינים בבד"ר שאימו כי יפחיתו לה מזונות אם לא תחתום.</p>	<p>בג"צ 7947/06 קהלני נ' בית הדין הרבני הגדול</p> <p>(העברת נטל ההוכחה לגמירות דעת בהסכמי גירושין על הטוען לויתור)</p>
<p>ביהמ"ש פסק:</p> <p>1. נקודת המוצא לדיון היא שהעותרת, בת-הזוג הגרושה, אינה מוטב הזכאי לפנסיה שאירים ע"פ רשימת המוטבים בתקנונים הקיימים, כיוון שאינה עונה על הגדרת המונח "אלמנה". כך פסקו בתי הדין לעבודה, והדין עמם.</p> <p>2. העותרת מבקשת להרחיב את המונח "אלמנה" בתקנונים כך שיחול גם על גרושה. ביה"ד האזורי התייחס לסוגיות אלו ודחה את הטענה וקביעותיו - בנסיבות העניין - מקובלות על ביהמ"ש העליון.</p> <p>3. העותרת מבקשת לעורר בעיה עקרונית בעניין זכויות הפנסיה של הגרוש או הגרושה. בעיה עקרונית זו אכן קיימת לגבי בני זוג שחלה עליהם הלכת השיתוף או שניהלו משטר של שיתוף בנכסים. בני זוג כאלה, אפילו יבקשו בעת הגירושין ובהסכמה, להעניק זה לזו חלק מהזכויות הפנסיוניות - יתקלו בקושי. הקושי נובע מהתנגשות בין רצונם המשותף לבין תקנוני קרנות הפנסיה, והיא טענה פיתרון. בהקשר הספציפי של פנסית השאירים, נראה כי יש להגיע לאיוון הראוי בין התכלית הסוציאלית שבבסיס קצבת פנסית השאירים, מצד אחד, לבין ההצדקות הניצבות בבסיס כלל החלוקה השוויונית מכוח הלכת השיתוף מצד שני. האיוון בין השיקולים השונים אינו קל וניתן למצוא את האיוון הראוי בנסיבות העניין. ואולם שאלות אלה אינן מתעוררות בעניינינו משום שהצדדים בחרו, עם נישואיהם השניים, במשטר של הפרדת רכוש, ומה שחשוב מזה - העותרת ויתרה במפורש על זכויותיה הפנסיוניות בהסכם הגירושין. מכל מקום, אנו עוסקים בתביעה נגד קרן הפנסיה וקופת התגמולים ולא נגד העיזבון.</p> <p>שורה תחתונה: במקרה שבו יש זוג שחלה עליהם הלכת השיתוף וביקשו בעת הגירושין להעניק זה לזו חלק</p>	<p>העובדות: העותרת, גרושה של המנוח, מבקשת לחייב את קרן הפנסיה וקופת התגמולים להעביר את פנסית השאירים אליה - למרות שהיא מוטב שאינו מופיע ברשימת המוטבים הזכאים בתקנון הקרן והקופה.</p>	<p>בג"צ 2673/06 אביבה שאוה שוע נ' בית הדין הארצי לעבודה</p> <p>זכאות לפנסיה שאירים הינו לפי המוטב המופיע בתקנון קרן הפנסיה)</p> <p>7.ה: חלוקת פנסיה בין בני זוג</p>

<p>מהזכויות הפנסיוניות יש קושי מכיוון שתקנון קרן הפנסיה לא מחשיב גרושה כ"שאירים" שמגיעה להם קצבת הפנסיה. לכן, במקרים כאלו יש לעשות איזון תכליתי לפי נסיבות העניין.</p>		
<p>ביהמ"ש פסק: יש לפרש את סעיף 28(א1) לחוק לאור תכליתו הכלכלית-סוציאלית של החוק. כדי שכן הזוג יקבל קצבת שאיר לפי החוק הנייל הוא צריך לעמוד באחד מהתנאים הבאים:</p> <ol style="list-style-type: none"> חיים משותפים כבני זוג (נשואים או ידועים בציבור) במשך שלוש שנים לפחות, בסמוך לפני מות הנפטר, מתוך הנחה שבמהלך תקופה מינימלית זו התגבשו חיי שיתוף ותלות כלכלית, שמות הנפטר קטע אותם. טרם הפטירה ובסמוך לפנייה נולד לבני הזוג ילד, שגם אז יוכר בן הזוג הנוטר כזכאי לקצבת שאירים, לאור התלות הכלכלית הנוצרת בין בני הזוג עם היוולד ילדם המשותף, אפילו חיו בני הזוג יחדיו תקופה קצרה משלוש שנים. <p>במקרה דנן, אף אחד מהתנאים לא התקיים והעותרת נדחתה.</p>	<p>העובדות: העותרת חיה עם המנוח בקשר נישואין שנים רבות, אך לאחר מכן התנתקו זה מזו למשך כ-19 שנים, קודם במצב של פירוד למשך כ-16 שנים, ולאחר מכן במצב של גירושין, למשך 3 שנים. חזרתם לחיים משותפים עקב מחלת המנוח נמשכה 4 חודשים, ובתקופה זו לא חזרו לחיות תחת קורת גג אחת, ומנישואיהם השניים ועד לפטירת המנוח חלף פחות מחודש ימים. עתירה כנגד פסק דין של ביה"ד הארצי לעבודה, שדחה את ערעור העותרת על פסק דין של ביה"ד האזורי לעבודה, בו נקבע, כי אין להכיר בעותרת כשאירה של בעלה המנוח (להלן: המנוח), לצורך זכאות לקבלת קצבת שאיר שהוא בן זוג, לפי סעיף 28(א1) לחוק שירות המדינה.</p>	<p>בג"ץ 4193/04 שרה אודיה גרטנר-גולדשמיט נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח' (הזכאות לקצבת שאירים לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) ופרשנותו)</p>
<p>ביהמ"ש פסק: אין חולק כי התקנון נוקט בלשון מפורשת וחד משמעית לפיה זכאותה של ידועה בציבור לגמלת שאירים מותנית בכך שחבר הקרן מסר בקשה בכתב ומנהל הקרן אישר בכתב את דבר קבלתה לפחות שלוש שנים בטרם נפטר החבר. לפיכך, על פי לשון התקנון והחובות המוטלות על חבר הקרן מכוחו רחל אינה זכאית לכאורה לגמלת שאירים. ברם, האם בנסיבות העניין עמידתה הדווקנית של הקרן על קיומה של דרישת ההודעה הינה הגבלה קבילה בראי דיני החוזים? זו השאלה שעומדת לפתחנו בפרק זה. תשובתי לשאלה זו היא שלילית. עקרון תום הלב בקיום החובה המעוון בסעיף 39 לחוק החוזים אינו מאפשר לקרן, בנסיבות העניין, לעמוד בדווקנות על דרישתה כי המנוח יודיע לה על רצונו לרשום את ידועתו בציבור כזכאית לגמלת שאירים לפחות שלוש שנים טרם פטירתו.</p>	<p>העובדות: אחד התנאים הקבועים בתקנון של קרן הגמלאות של חברי אגד להכרת זכאותה של ידועה בציבור לקצבת שאירים הוא מסירת בקשה בכתב לקרן על ידי החבר וכי הבקשה הוגשה ואושרה על ידי מנהל הקרן שלוש שנים לפחות לפני פטירת החבר (להלן: דרישת ההודעה). כ"כ, סעיף 42 לתקנון, קובע, כי אם השאיר חבר הקרן שנפטר יותר מאלמנה אחת, תחולק הגמלה באופן שווה בין האלמנות. המנוח נפטר, בטרם חלפו שלוש שנים מאז הודיע לקרן כי הוא מבקש להכיר במערכת שכנגד (להלן: רחל) כידועתו בציבור הזכאית לקצבת שאירים כאילו הייתה אשתו החוקית. במועד פטירתו, היה המנוח נשוי למערכת (להלן: עמליה). הקרן הגישה תביעה לביהמ"ש המחוזי בגדרה ביקשה לקבוע כי רחל אינה זכאית לקצבה, היות שאין לראות בה כידועתו בציבור של המנוח לאור אי מילוי דרישת ההודעה וכן כי רק עמליה זכאית לקצבת שאירים</p> <p>השאלה המשפטית: האם בנסיבות העניין עמידתה הדווקנית של הקרן על קיומה של דרישת ההודעה הינה הגבלה קבילה בראי דיני החוזים?</p>	<p>ע"א 1966/07 עמליה אריאל נ' קרן הגמלאות של חברי אגד בע"מ</p> <p>החלת עיקרון תום הלב על הוראות תקנון קרן הגמלאות)</p>
<p>ביהמ"ש פסק: אכן בשל הוראת קרן הפנסיה הקשורה בעניין, לא היתה מלכתחילה להוראה בהסכם המזכה את המערכת בפנסיה כל תוחלת במוותו של המנוח. עם זאת, בניגוד לקביעת ביהמ"ש המחוזי, סעיפים 13-5 בהסכם הגירושין, תקפים ו"מזכים" את המערכת במוזנותיה כמפורט בהם. סעיף 28 להסכם מורה אמנם, כי כנגד העברת מחצית סכומי הפנסיה למערכת, בטלה התחייבות המנוח למוזנותיה – אלא שהוראה זו לא חלה, כך מורה הסיפא לה, ב"מצב בו כספי הפנסיה אינם משולמים מסיבה שתלויה בבעל". בניגוד לעמדת ביהמ"ש המחוזי, סבור ביהמ"ש, כי הפירוש הראוי, הנכון, התכליתי והצודק במקרה זה מוביל למסקנה כי בשל התנהלות המנוח נתקיים בעניינו מצב בו כספי הפנסיה אינם משולמים "מסיבה שתלויה בבעל". כיוון שכך חוזרות איפוא לתוקפן הוראות הסעיפים 5-13 להסכם שבמחלוקת.</p> <p>הסכום שישולם למערכת מן העיזבון יהא סכום חד-פעמי שמהווה היתון של תשלומי המזונות. דרך זו, קרובה יותר לדרכו של ההסכם, ההתערבות בלשונו מתונה יותר, היא נותנת לו נפקות כלכלית המתרחקת מן העיוות (המכוון?) ותוצאותיה מיטיבות, ככל שניתן במסגרת הדין, את הקיפוח ממנו סבלה המערכת. שורה תחתונה: פטירת הגרוש נחשבת ל"מצב בו כספי הפנסיה לא משולמים מסיבה שתלויה בבעל". לכן, יש לשלם לגרושתו תשלומי מזונות מקצבת השאירים בקרן הפנסיה, אפילו שהתקנון לא מונה גורשות כ"שאירים".</p> <p>דעת מיעוט: רובינשטיין מסכים כי ניתן לגבות את חוב המזונות מן העיזבון, אולם לשיטתו (כאמור, דעת מיעוט), הדבר נובע מהעובדה שיש לבטל את הסעיפים בהסכם הגירושין המורים כי האשה לא תהא זכאית למוזנותיה מעיזבון הבעל – מחמת טעות. בשל המדובר "במקרה גבולי" בו סברה המערכת כי התניות בדבר תשלום הפנסיה לאחר מות בן הזוג בנות ביצוע, ודומה כי אין המדובר בטעות בכדאיות התניות – אלא בעצם האפשרות לממשן. כן ניתן לבחון את הדברים במשקפי תום הלב.</p>	<p>השאלה המשפטית: מה דינה, לצורך קצבת שאירים מקרן הפנסיה, של אשה (המבוססת-המערכת), שבהסכם גירושין מבעלה נקבעו הוראות כי תקבל כספי מזונות מן הפנסיה של בעלה (המנוח), והוא נשא לאחר גירושיהם אחרת (המשיבה 2, להלן המשיבה), שהיא אלמנתו, ואחר כך נפטר לעולמו תוך זמן קצר</p> <p>העובדות: ביהמ"ש לענייני משפחה קיבל את טענת המערכת כי "הפנסיה מהווה נכס כחלק מרכושו של המנוח", ולפיכך, הן על פי הלכת השיתוף בנכסים והן על פי הסכם הגירושין – זכאית היא לחציו. ערעור שהוגש לביהמ"ש המחוזי התקבל. נקבע כי המנוח לא יכול היה ליתן למערכת זכויות בהסכם הגירושין בניגוד לתקנון הקרן (המערכת כגרושת המנוח, איננה נמנית על השאירים כהגדרתם בתקנון הקרן). עוד נקבע כי סעיפים בהסכם הגירושין המונעים תביעה מן העיזבון תקפים. מכאן בר"ע זו אשר דונה כערעור.</p>	<p>בע"מ 4870/06 פלונית נ' עזבון המנוח פלוני</p> <p>פנסיה והסכם גירושין</p>

<p>ע"א 8030/96 יהוד נ' יהוד</p>	<p>העובדות: הסב שגידל את הנכדים כילדיו ביהמ"ש. רישום ילד בת. כבן של אדם מסוים, והתנהגות כלפי הילדים כהורה לא יוצר הכרה משפטית בילדים כמאומצים כדן. אימוץ בפועל- יחסי אימוץ בלי גושפנקא משפטית. ייתכנו במצבים מסוימים אימוץ בפועל בייחוד בהוראות חוק הבאות לתת זכויות סוציאליות לילד. לצורך אימוץ בפועל לא נסתפק במעשים בפועל נדרשת כוונה לאמץ.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: קשר של אימוץ כדן נוצר רק עם מתן צו של ביהמ"ש. רישום ילד בת. כבן של אדם מסוים, והתנהגות כלפי הילדים כהורה לא יוצר הכרה משפטית בילדים כמאומצים כדן. אימוץ בפועל- יחסי אימוץ בלי גושפנקא משפטית. ייתכנו במצבים מסוימים אימוץ בפועל בייחוד בהוראות חוק הבאות לתת זכויות סוציאליות לילד. לצורך אימוץ בפועל לא נסתפק במעשים בפועל נדרשת כוונה לאמץ.</p>
<p>בג"צ 1779/99 ברנר-קדיש נ' שר-הפנים</p>	<p>ביהמ"ש פסק: פקיד הרישום אינו מוסמך לקבוע מה תוקף הרישום אותו הוא נדרש לרשום, עליו לרשום מה שאזרח אומר לו.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: פקיד הרישום אינו מוסמך לקבוע מה תוקף הרישום אותו הוא נדרש לרשום, עליו לרשום מה שאזרח אומר לו.</p>
<p>חלק ג': הורים וילדים</p>		
<p>ע"א 10280/01 טל ירוס חקק ואח' נ' היועמ"ש</p>	<p>העובדות לא הובאו.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: ברק- מתיר את הקונסטרוקציה של ס' 2(3) לחוק האימוץ ונסיבות מיוחדות- ס' 25(2). טובת מאומץ קשורה בטובתו על מכלול היבטיה, את קיום הנסיבות המיוחדות נבחן לפי הקטין הספציפי נשוא הדין. לא נשלול אפרוירית אימוץ בשל זוגיות חד מינית, הוא רק נתון אחד שילקח בחשבון. מצא (מיעוט)- על ביהמ"ש להימנע מיצירה והענקה של סטטוס משפחתי חדש, את נושא ההכרה בזכות בני"ח חד מיניים לאמץ יש להותיר למחוקק.</p>
<p>בג"צ 7/83 ביארס נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה</p>	<p>נלמד לעבודות</p>	<p>נלמד לעבודות</p>
<p>בג"צ 5227/97 מיכל דויד נ. ביה"ד הרבני הגדול</p>	<p>נלמד לעבודות</p>	<p>נלמד לעבודות</p>
<p>דני"א 6041/02 פלונית נ' פלוני</p>	<p>נלמד לעבודות</p>	<p>נלמד לעבודות</p>
<p>בג"צ 10109/02 כץ נ. כץ</p>	<p>נלמד לעבודות</p>	<p>נלמד לעבודות</p>
<p>בג"צ 4238/03 לוי ואח' נ. ביה"ד הרבני הגדול ואח'</p>	<p>נלמד לעבודות</p>	<p>נלמד לעבודות</p>
<p>ע"א 2266/93 פלוני נ' פלוני</p>	<p>נלמד לעבודות</p>	<p>נלמד לעבודות</p>
<p>בג"צ 2898/03 פלונית ואח' נ' בית הדין הרבני הגדול ואח'</p>	<p>נלמד לעבודות</p>	<p>נלמד לעבודות</p>
<p>ע"א 473/93 ליבוביץ נ' ליבוביץ</p>	<p>פס"ד קונסלוס</p>	<p>ביהמ"ש פסק:הסייג של ס' 13 לחוק אמנת האג קובע שרשות שיפוטית גם בתוך תקופה של שנה, לא חייבת להורות על החזרת ילד שיש הסכמה או השלמה של הורה עם החטיפה, שמעידה שאין צורך בדחיפות של פעולה. אמת מידה חשובה ליסוד ההשלמה הוא יסוד הזמן. מעשה החטיפה עם כל הסלידה ממנו הוא שולי לעומת שיקול טובת הקטין</p>
<p>ע"א 4391/96 רו נ' רו</p>	<p>פס"ד קונסלוס</p>	<p>ביהמ"ש פסק: הכלל הוא שטובת הילד כשלעצמה אין בה כדי להצדיק הכרעה להשאיר ילד במשמורת שאינה של הוריו מולידיו ללא הסכמתם. אולם במקרים מיוחדים ויוצאי דופן שבהם פגיעה בטובת הקטין, אם יוצא קטין מחזקת אדם (שאינו קשור אליו בקשר משפטי) תהא ממשית ובלתי הפיכה, בסמכות ביהמ"ש להחליט שלא להוציא את הילד מחזקתו</p>
<p>בג"צ 5690/10 פלונית נ' פלוני</p>	<p>בג"צ 4391/96 רו נ' רו</p>	<p>ביהמ"ש פסק: לפי ס' 12 לאמנת האג אין לביהמ"ש מרווח שק"ד ועליו להשיב את הילד למקום מגוריו הרגיל. חריג לכלל מצוי בס' 13. יש לביהמ"ש שק"ד למנוע השבת קטין לארצו, אם יש חשש חמור שחזרתו לארצו תחשוף אותו לנזק פיזי או פסיכולוגי, לאחר שכבר התאקלם בסביבתו. יש לפרש חריג זה באופן מצמצם ודווקא.</p>
<p>בג"צ 5690/10 פלונית נ' פלוני (פרשנות המונח "פתיחת הליך" בס' 12 לאמנת האג)</p>	<p>העובדות:המשיב הינו ממוצא סיני ותושב ארה"ב. המבקשת בעלת אזרחות אמריקאית וישראלית. בקשה זו היא בקשת רשות ערעור על פסק דינו של ביהמ"ש המחוזי אשר הורה על החזרת ילד חטוף – בנם של הצדדים – לארה"ב ע"פ חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים). בכך ביהמ"ש המחוזי קיבל את ערעור המשיב על פסק דינו של ביהמ"ש לענייני משפחה, אשר דחה את תביעתו לפי האמנה. המבקשת שמה דגש על שתי טענות: האחת, כי טעה ביהמ"ש המחוזי בדחותו את עמדת ביהמ"ש לענייני משפחה לפיה יש למנות את תקופת השנה במסגרת סעיף 12 לאמנה ע"פ המועד בו החל בירור ההליך לגופו. השנייה, כי עלול להיגרם נזק חמור לקטין אם המבקשת תיסע לארה"ב כדי להשתתף בהליך שיתקיים שם, מכיוון שקיים סיכון של ממש כי המבקשת תיעצר ע"י המשטרה בגין מעשה החטיפה כתוצאה מפניות המשיב לשלטונות.</p>	<p>ביהמ"ש פסק: בעניינינו, ההליך נפתח בביהמ"ש לענייני משפחה רק כחמישה חודשים לאחר מועד ההרחקה. אולם ביהמ"ש לענייני משפחה נתן משקל לכך כי "התביעה לא החלה להתברר לגופה" אלא כעבור שנתיים וחצי לאחר מועד הגשתה, או שלוש שנים לאחר מועד ההרחקה. גישה זו דינה להידחות. המונח "פתיחת ההליך" – כשמו כן הוא. אין מקום לקבוע כי פתיחת ההליך הינה מהשלב שהמשפט מגיע לבירור לגופו. נדמה, כי זה ודאי שלב אחר מ"פתיחת ההליך". אם פתיחת ההליך משמעותו בירור לגופה של התביעה, יש בכך כדי לעודד את ההורה החוטף למשוך את ההליך ולמנוע את תחילת הליך הבירור לגופו. זאת, כדי שיוכל לבסס טוב יותר טענה שהילד המעורב השתלב בסביבה אליה הביא את הילד. התוצאה תהא כי ההורה החוטף יצא נשכר מכך שתקע טריז בגלגלי ההליך. המטרה בקביעת המועד בפתיחת ההליך ולא במתן פסק הדין נועדה להגן על ההורה הראוי לזכות להגנה ע"פ האמנה – הוא ההורה ממנו נחטף הילד.</p>
<p>תמ"ש (ת"א) 50770/03 כ.א. נ'</p>	<p>נלמד לעבודה.</p>	<p>נלמד לעבודה.</p>
<p>תמ"ש (י-ם) 1886/04 א.ל. נ' פ.ל. (מזונות שיווינוניים).</p>	<p>נלמד לעבודה</p>	<p>נלמד לעבודה</p>
<p>ע"א 591/81 פורטוגז נ' פורטוגז</p>	<p>העובדות: ערעור על קביע להגדלת מזונות לבת במחוזי, לאחר שכבר משלם לפי פס"ד של ביי"ד</p>	<p>ביהמ"ש פסק: בהתדיינות בין ההורים, אין הילד צד לדיון, ומשום כך, הוא חופשי לנקוט בהליכים, היכן שירצה. החיוב</p>

<p>לספק צרכים חיוניים לילד הוא על האב, עד גיל שש. מגיל שש, מתקנת חכמים, אם הוא "אמיד". מעבר לצרכים חיוניים, החיוב הוא מדין צדקה, והיקפו – לאפשר לילד רמת חיים זהה לזו שהורגל בה. תקנת הרבנות הראשית העלתה את גיל החיוב עד לגיל חמש עשרה. עד גיל זה, החיוב הוא בר כפייה, אף כאשר האב אינו אמיד. אמנם, התקנה אינה מרחיבה את בסיס החיוב, מעבר לצרכים הבסיסיים. צרכים בסיסיים הם אלו שבלעדיהם לא יוכל הילד להתקיים. שוים הם אצל העשיר או אצל העני. האם פטורה במזונות מן הדין, אך חייבת במזונות מדין צדקה. לכן, עד גיל חמש עשרה יחוייבו שני ההורים בכל מה שמעבר לצרכים חיוניים, אם הם אמידים. לדעת השופט שינבויס, סעיף 3א לחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), אינו חל על מזונות ילדים שיש להם דין אישי. לפי שמגר, מבלי להכריע, נראה שהסעיף נועד לחול גם עליהם.</p>	<p>רבני. הבעל טוען שלא ניתן לפנות לביהמ"ש המחוזי, אלא אם מוכיחים שינוי נסיבות. לדעתו, יש שינוי נסיבות שמצדיק דווקא הפחתה, כי התחנך בשנית, ונולד לו בן.</p>		
<p>חיוב במזונות ילדים בתק' הצבא- נלמד לעבודה</p>	<p>ע"א 4480/93 פלוני נ' פלונית, פסקה 14 ואילך.</p>		
<p>ביהמ"ש פסק (שמגר): ילדים סרבנים אינם יכולים לזכות במזונות מהאב. ילד מחוייב בכיבוד ההורה. חובת האם להקפיד על קיום הקשר עם האב. בחינת התנהגות הילד שונה מזו של המבוגר. בכל מקרה יש לוודא שהילד לא יסובל רעב.</p>	<p>העובדות:הסכם בדבר מזונות אושר בפס"ד של ביה"ד. לאחר שהמחוזי קבע את גובה המזונות סוכם ששום צד לא ישנה אותם. משמנע ממנו לראות את הילדים ביקש להפחית המזונות בניגוד להסכם.</p>	<p>ע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד מט (1) 215</p>	
<p>תמ"ש (ת"א) 31989/96 פלונית ואח' נגד אלמוני</p>	<p>נלמד לעבודה.</p>	<p>הגדרת צרכים הכרחיים</p>	
<p>נלמד לעבודה</p>	<p>נלמד לעבודה</p>	<p>בע"מ 5705/03 אוחנה נ' אוחנה</p>	
<p>נלמד לעבודה</p>	<p>נלמד לעבודה</p>	<p>* תמ"ש 50770/03 כ.י.נ' כ.א.</p>	
<p>כריכה שכזו במקביל להגשת תביעה לשלום בית מביאה למסקנה שתביעת הגירושין אינה כנה ולכן לא ניתן לכרוך.</p>	<p>נלמד לעבודה, ובנוסף, ועולה שאלה של כנות כריכה במצב בו הבעל מגיש תביעה לשלום בית ובמקביל תביעה לגירושין וכורך בה את נושא הכרוש.</p>	<p>בר"ע 120/69 שרגאי נ' שרגאי</p>	
<p>ביהמ"ש פסק: ברק - הסכם בין בני-זוג מחייב אותם אך לא את הילדים, כל עוד לא אושר מה שלגביהם ע"י בימ"ש, תוך התחשבות בטובת הקטין. הסכם שיפוי הוא הסכם לכל דבר ויש לכבדו אם לא נמצא בו פגם או נוגד את תקנת הציבור. ביהמ"ש יכול לדחות את מימוש השיפוי עד שתעשיר, באותם הנכסים שלא פוגעים בצרכי הקטין. נכסים, שהשימוש בהם לשיפוי יפגע בצרכי הקטין, לא ישמשו למימוש השיפוי. הערב לשיפוי אינו נהנה מהדחיה. החזר חוב האשה לערב גם הוא נדחה עד שתעשיר. אלוך - הערב רשאי להפרע מהאישה מייד. כדי לא לפגוע בפרנסת הילדים יש לדחות את תשלום הערבות לשיפוי עד שתעשיר, כי החובה העיקרית היא של האב לפרנס את ילדו.</p>	<p>העובדות: הסכם שיפוי עם שלושת המרכיבים (מזונות נמוכים, שיפוי, ערב). השופט ברק: בחר באפשרות הגרועה להפעיל את הלכת עד שתעשיר בין הערב לאם, כך: האב ישלם, ילך לערב שישלם ויחזור לאם, האם תפעיל את הלכת עד שתעשיר ויידחה המימוש.... דה פקטו- האם לא תבקש מזונות מוגדלים כי כך היא תדפוק את אבא שלה שבד"כ חותם על ערבות. השאלה המשפטית: דחיית שיפוי ע"י האשה וההשפעה על ערב נוסף</p>	<p>ד"נ 4/82 קוט נ' קוט (שיפוי)</p>	
<p>נלמד לעבודה</p>	<p>נלמד לעבודה</p>	<p>ע"א 806/86 מילנר נ' מילנר</p>	<p>(ערב שיפוי)</p>
<p>נלמד לעבודה</p>	<p>נלמד לעבודה</p>	<p>ע"א 5464/93 פייר נ' פייר</p>	<p>וויתור על מזונות תמורת אבהות</p>
<p>ביהמ"ש פסק (שטרסברג-כהן): הסכם בין בני-זוג מחייב אותם אך לא את הילדים, שיכולים לתבוע את זכויותיהם בנפרד. הסכם שיפוי הוא הסכם לכל דבר ויש לכבדו. אפשר לדחות מימוש השיפוי ע"י האשה עד שתעשיר, אבל הערבים צריכים לשלם. ערבות מצד האחיות מתבטלת עם ביטול השיפוי מצד האם כנוגדת את תקנת הציבור. אבל התחייבות לשיפוי מצד האחיות היא התחייבות עצמאית ואינה מתבטלת. האבחנה נעשית מתוך מסמך ההתחייבות ומדברי הצדדים. הקובע הוא מידת התלות של הערבות בהתחייבות הראשית.</p>	<p>העובדות: כאשר האבא רוצה להיטיב עם עצמו ולהזיק לילדיו (בעצם התכחשותו אליהם) נבטל את הסכם השיפוי יחד עם הערבות מכוח תקנת הציבור. בימ"ש מפרש את הערב שם כערב רגיל ולא ערב עצמאי (קבלן, שחייב כמו האישה ונמצא מול האב) בהסכם גירושין שאישר בי"ד האם התחייבה להחזיק ולכלכל את שלשת ילדיה. האב ישלם מזונות מזעריים והאם תשפה אותו על כל הפרש במזונות שיחוייב לשלם. שתי אחיותיה חתמו כערבות לשיפוי. האב נתבע ע"י הילדים במחוזי והוא דורש את השיפוי מהאם והאחיות.</p>	<p>ע"א 4626/96 וואיה נ' וואיה</p>	<p>הסכמי ערבות</p>

המסכמים: אבי ווקנין, שחף גלילי, גיל ביאלי, נמרוד סילברסטיין, עופר בן-דיין, סיכום של רעות מ"עולם המשפט".

עורכים: אבי ווקנין ושחף גלילי.